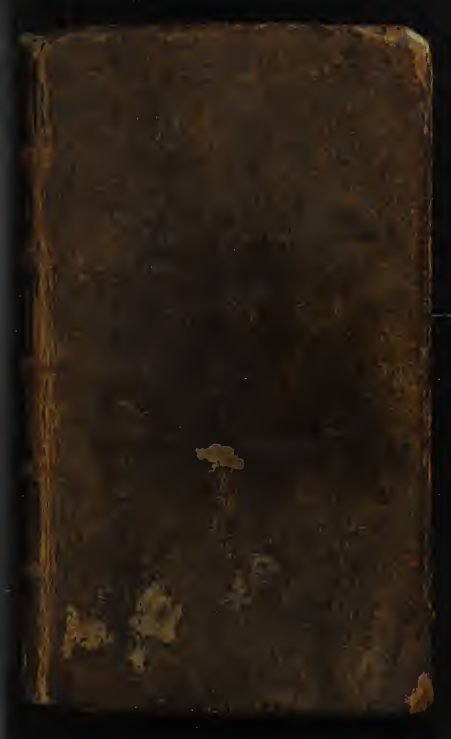

ALCA
ET
ACIDV

1465

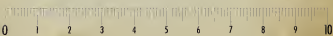
p. 23. 6. 1683 h. 16. cent
30.5.

Pharmacopœi Parisiensis

ex Dono Magistri
Gillet

1764

Collection le 28 Octobre 1914
R

ALCALI & ACIDUM.

adornante

Bernhardo Swalve

Med: Pract:

Amstelodami.

Apud Ioannem Ianssonium a Waesberge
et Haeredes Elizei Weyerstræet. 1670.

Res 11465 11465

ALCALI ET ACIDUM,

Sive

NATURÆ ET ARTIS
INSTRUMENTA PUGILICA,

Per

Neochmum & Palæphatum
hinc inde ventilata

Et

Praxi Medicæ superstructæ
præmissa

ADORNANTE

BERNHARDO SWALVE,

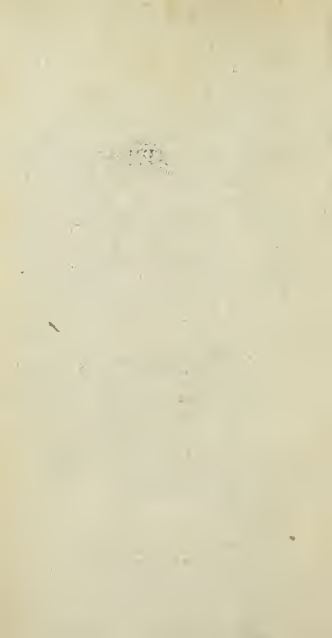
Med. D. & Collegii Frisiorum Ma-
ritimi, Civitatisque Harlin-
ganæ Ordinario.

AMSTELODAMI,

Apud Iohannem Ianssonium à Waesbergo,
& Hæredes Elzei Weyerstraet.

ANNO M. DC. LXX.

Nobili & Illustri,
Amplissimo, Consultissimoque
V I R O,

D^N. CORNELIO
DE WITTE,

Ruwardo, Supremoque Præ-
fecto Aggerum Territorii Putten-
sis, Balivo Beyerlandiæ, Civit.
ac Reip. Dordracenæ
CONSULI,

Illustriss. ac Præpotent. Ordinum
pluries DEPUTATO,
Athenæi LUGDUNO-BATAVI
CURATORI &c. &c.

*Commentum hocce ex voto,
moreque litatum, sacra-
tumque esto.*

Nob. & Illustr.

Ampliss. & Consultiss. Vir,

IMMANET &
recurrat auri-
bus audita se-
mel alicujus
Symphonix jucunditas.
Etiam eminus, & valdè
procul conspecta olim
Pharus animum, lucem-
que indidisse fertur Nau-
tis. Serena illa frons, &
expli-

DEDICATIO.

explicatus animus, quibus susceptus antea è manu Spectatis. Residis p.m. Leonis ab Aitzema Tractatus quidam meus, hujus nunc nuncupandi mihi incitabulum. Temeritati ne operer, neu ingratius litem, intercedit Humanitas, quæ inter Virtutes stylo ac voce omni augustiores adeò lucet, ac splendet. Umbraculi loco est condignum nihil fastigio tanto ferenti, quod sub ingenti Nego-

★ 4

tio-

DEDICATIO.

tiorum publicorum mole Musæ etiam liberiores in secretum admittantur. Extraneus autem, & ignotus aliàs ad illius Nominis cultum divertor, cujus Magnitudo nullis terræ finibus hæret. Transiit utique illud terras ac maria, semper in Annalibus victurum. Transiit, velut Augusti Patriæ Patris, cujus prudentiæ militavit æther, & tellus ab orbe divisa felicem loquuta successum. Hunc
equi-

DEDICATIO.

equidem, quem præterita vix vidit ætas, ventura vix credet, nostra miratur. Nominis ergò illius magnitudini qualecumque hoc devoti cultus specimen litare debuit. Debuit, quandoquidem illi sufficit non tam promeruisse inspectum, quam aucupare voluisse. Quin invenit, quod ambit, modò contestari ipsi liceat. Ter Opt. Max. Deus incolumitatem Patriæ
* 5 bono

DEDICATIO.

bono perennare velit,
præter, quod vovet

Illustr. Tui Nominis

Cultor devotissimus

BERNHARDUS SWALVE.

PRÆ-

PRÆMISSUM

Candido , & Benevolo
Lectori

ALLOQUIUM.

*S*cripserat Tragediam *Ajaxis* *Augustus* olim *Cæsar*,
sed incepto displicente aboleverat. Roganti autem *Amico*, quid ageret *Ajax*? respondebat, in spongiam incubuit. Memoria hujus joci peraptè forsitan frontispicium tumultuosi quasi dramatis exornaverit. Vix enim causæ quicquam, quominus & hic *Ajax* noster in spongiam incubuerit.

Ad Lectorem.

*Tam audacter lubricis inhæret
vestigiis, & pedes non juxta
nutus vulgares, sed extrâ tri-
tam semitam transponit. Ni-
mis certè temerariè tentaret
famæ publicæ vadum in fasti-
dioso, & delicatioris palati se-
culo, nisi ab aliis tentatum
foret. Xeuxis non pinxerat
olim popolare quid, quum
Hippocentauram gemellos alen-
tem. Tabula tamen argumen-
ti novitate erat ita amabilis,
ut despectui foret artificio il-
lius. Involvi hinc eam jussit
Pictor, & ab oculis admiran-
tium removeri. Num autem
paria fecerit hæc nostra veli-
tatio inter duos instituta Per-
sonatos, de duobus in Naturâ
râ &*

Ad Lectorem.

râ & Arte Pugilibus? Num præfractus ille Zeli obtentus miri, aut ævo digni quicquam tulerit? Insignis quasi Thesei, ac Pirithoi audacia, tentantium Proserpinam à Dite ad inferos raptam, sed absque Ramo illo aureo, nunc in publico Favonium sperare possit? Exponi certè, non tolli debuerat Fetus ex vario coitu, & diversorum commissurâ singularis. Nec enim succedit semper Heracleotis exemplum, qui conspecta in quinque Virginitibus Crotoniatibus insignia in suam transtulit Helenæ picturam. Et quid juvant intonsæ Apollinis crines, Venerisve compti, ubi sine Cerebro Prometheus?

Ad Lectorem.

*metheus ? suspecta adulatione
vilescit etiam genuinus color.
Nihilominus jacta & hæc in
publicum alea est. Diversis
modò exerceat cogitatibus Æ-
sculapii progeniem hic prodro-
mus. Si non ducere possit,
saltem oblectet Apollinis Cho-
rum. Etiam superciliosus quis-
que animum in quendam quasi
ludum mittere amat : & se-
veritas Musarum suas inve-
nit delicias. Obtutus ab A-
masiis concessus hisce nec im-
proficius erit. Impensum opel-
le, & temporis non adeò de-
perditum. Sin sublimiora, ac
luce digniora doctior premat
pollex, submittant hæc talia
fasces, oportet. Penetrare que
non*

Ad Lectorem.

non licuit, saltem libavimus. Sint indicta, quæ cruditiores non ferunt oculos. Trutina in eam vergat partem, in quâ plus ponderis. Neque enim passim, neque omnibus, neque omnia; vetus habet proverbium. Omnia interim contentionis plena non simplici narrationis specie, sed in pugnam crudescente sermonis genere relata sunt. Quæri sic Veritatem, non involvi, lædi, aut deperdi monstratum. Funestum equidem huic noluimus dissidium. exiguo fomite exitium illius non spectavimus. Namque detestabile luctamen est, ubi illa instar Penthei discerpitur. Abominat-

Ad Lectorem.

ominabilis Rivalium amplexus, cujus violentiâ instar Virginis apud Plutarchum animam expirat. Per fenestram proindè nos saltem rixosse apertam invisimus, quatenus in curam, tutelamque ejus incumbendum. Cælo sereno, tranquilloque mari minor de Palinuro cura est. Verum procellosis iisdem clave periti quærantur, optati, gratique sunt. Ut surgant illi ulterius, omnia hujus velitationis momenta exigunt. hinc in hæc adyta irruptum. Incomprehensarum & abstrusarum rerum immensam esse multitudinem, ac multò majorem, quam quæ vulgò percipi

Ad Lectorem.

*cipi possit, Fernelius in abditi-
tis suis vidit. Excursus tem-
porum ab illius ætate ulterio-
rum docuit id luculentius: do-
cuit, quæ nec antè ingenio
ullo, nec industriâ ullâ appre-
hensa. Monstravit Ana-
tomicos & Chymicos Fontes,
ex quibus perampla derivan-
da flumina. Nullis autem
carceribus, nullis angustis de-
terminandam Naturam. Hinc
nec omnem Vetustati deferen-
dam cognitionem, nec pri-
mam detrahendam: de pos-
sessione eam omni non detur-
bandam, nec in omnem re-
vocandam. Id quod curri-
culum versamus; eam teri-
mus orbitam, & facem ven-
tilamus.*

Ad Lectorem.

tilamus. Quin intercedente
hòc núbilo, carcer tenebrico-
sus cum perspicuâ luce melius
permutabitur. Scilicet ubi
stagnum est turbatum, capiun-
tur expeditius anguille. ubi
luxuria frondium falce ampu-
tata, melius est fructibus.
Dividamur nunc licet opinio-
num scemate, & in violen-
tiam quandam abripiamur,
ex arbitrantium diversitate
diversa succrescunt Arti emo-
lumenta. Non flamma me-
lius nutritur, quam faville
mole frigidâ. Quin pergen-
dum ergò in suscepto anqui-
rendi penso. Nec irritus tan-
dem erit, nec supervacuus co-
natus irenicus omnis. Nimi-
rum

Ad Lectorem.

nam istam affectamus ripam,
quâ fluctus omnes dissiliant
acti. Dissipatis dissensionum
nebulis, Solem Veritatis sere-
num expectamus, in quo,
velut Palladio securitatis apri-
eri nobis liceat. Tum alie-
is non perdemur exemplis,
ututisve: tum non versabit
is traditus per manus error;
ec dente, nec pugnam digna-
mur adversantia, quæ in-
à ira majestatem. Nunc ve-
averti nequeunt opinionum
vortia, aut benè dirimi o-
nia litigia, ideò fruendum
item illis, quæ indulta. Nec
ex occultis subnascitur
tentio aversanda, nec lux
spuenda, quæ cum umbrâ
com-

Ad Lectorem.

comparet. Natura dædala detinet animos, oculosque speculantium; verum paulatim instar agri excolta redditu feracior, instar arboris insuperis abstinet fructibus, instar montis ardua minus e insurgentibus. Quis nuces illius linquat, etsi cortice duro dentes vexent? Quis margaritis abstineat, licet asperâ tegantur conchâ? Tristis sanè nullius supercilium meretur, quicquid in ejus gratiam expenditur. Noster huius soli destinatus labor vel isthâ satis ratione proderit, sin meliora in ejus contemplationem excitaverit ingenia. Qui præstant Cytharâ, & vix can-
tan

Ad Lectorem.

ant rogati, forsitan ab audi-
ineptè canentis suscitabun-
ur, ut melius canant. Quin
vovere jam causa nostra
, usquedum feramur in ul-
riora. Tu interea temporis,
andide ac Benevole Lector
xplicato favore salve, ac va-
plurimum. Dabam è Mu-
eo Harlingæ Frisiorum An-
o CIO ID CLXIX. Pridiè
Nonarum Decembr.

Inveniat quod quisque velit, non
omnibus unum est

Quod placet. hic spinas colligit,
ille rosas.

OWEN.

OWEN. IN EPIGRAM.

Multa renascentur, quæ jam
cecidere, cadentque
Dogmata, quæ summo nunc in
honore vigent.

Quæ nova sunt, hodièque placent,
non usque placebunt.

Cur ita? quæ nova sunt, non
nova semper erunt.

ALCA-

ALCALI, & ACIDUM:

Naturæ, & Artis Instru-
menta Pugilica.

PALÆPH.

S Alvum quod te redu-
cem video, & novum
in Arte Myſtam, lacte
nutritum Hippocrati-
co, & Galenicis imbu-
tum alimentis gaudeo.

NEOCHM.

Obvius quod nunc mihi bonis avi-
bus, cujus congressum tam ardenter
exoptavi, non sine omine est. Quid
verò lac Hippocraticum, & Galeni-
ca ſomnias alimenta? Peregrinas
has umbras non exoſculor amplius.
Nucum putamina, & folia farfari
jamdudum abjeci, quibus puer luſi.

Nondum cælo venientibus aſtris
A deſu.

desuper in terram nox-fundebatur. Sole jam surrecto, disparuere nubes obstaculum ponentes. Sic volvitur cælum : Sic volvuntur dies, menses, anni. Nec Aër, nec Homo suam servat perpetuam figuram, dum à puero in Senem abit.

Vetusta Authoritas suâ caligine mentem non obsidet amplius meam, ut fumosam solet imaginem. Emergit è puteo Veritas, cui assurgo, cui vexillum erigo.

P A L Æ P H.

Ehem! quid narras? Ergò & tua à novitate illusa mens est?

N E O C H M.

Illusam nescio mentem, & *Pallade* sat propitiâ dego. Pendent mihi à firmiore clavo, quam quem tu fixum forsan censes. Non hæreo nutabundus in bivio *Herculis*. Sin tu *Myrmillonem* acturus, en tuum *Retiarium*. Tam solidis innitor, ut nec *Herculem* timeam.

P A L Æ P H.

Quin cominus ergò. Monstra, quid monstri alas. Sin tamen sine obstetrice *Ratione* quicquam pepereris, infelicem hunc partum tuum obtrun-

obtruncatum iri scias. Quas volitare muscas circa lucernam videro, captabo: has enim quamplurimas, vel sine *Tiresiâ*, aut *Calchante* prævideo, quoniam statio à te vetus deserta est.

NEOCHM.

Quid muscarum mihi memoras? quam desertam culpas stationem? Vestigia Famigeratissimorum hujus ævi meliora inveni. Experimentis Anatomicis & Chymicis res adeò illustrata & renovata Medica est, ut jam parum sit evolvere saltem libros, & alienis inhærere, aut impallescere scriptis, placitisve.

Sunt complures *Angli*, *Belgæ*, *Germani*, *Galli*, *Itali*, aliique, quibus stultus ille labor ineptiarum fordet. His turpe ducitur, ejusmodi amplius consecrari nugas. Quin displicet ineptiis verborum irretiri, & post mediam noctem obindè cænæ rationem inire.

Itaque & Celeberrima *Europæ Athenæa* tralatitiis Veterum commentis sapere dedignantur. Nec agnoscuntur ullibi amplius summi *Controversiarum* judices aut *Hippocrates*, aut *Galenus*. apodictica eorum

authoritas ad ecclypsin declinavit. Sapientior *Æsculapii* proles abstergit spongiâ , quod hodiernis inventis non est congruum, & promptiori manu, opereque Naturam rerum colit.

P A L Æ P H.

Defendit vetustatem , adèò ut nova additamenta non rejiciat. Hippocratem, Galenumque suis laudibus dignos judicat.

Noli velut *Davus* alter *Terentianus* omnia mox initiò turbare, quasi nimirum è libro Naturæ non sua quoque hauserint Veteres.

Falleris, omnes *Medicinæ* hodiernæ Antistites inauditis cerebri fæturis scatere. Sunt, quibus nova opinionum phantasmata tædio: sunt, quibus præ innovandi rabie cæcis, & insensatis esse non libet. pauci in mysticis hodiernis acquiescunt. plerique mutuis passim vulneribus confossi cadunt, quibus *Medicinam* veterem funditus subruere lubido. horum tu forsan Cerebrum crepuisse, velut olim *Jovis*, audivisti: his *Palladem* tuam noviter exclusam fortè debes.

Quan-

Quantò satius aures præbuisse il-
lis, qui *Medicinæ* quidem pomæria
extendere, & novis undique inven-
tis eam augmentare strenuè allabo-
rant, non verò penitus subvertere,
aut inauspicatò inservire *Pyrotechniæ*.

Non equidem diffiteor rudes *Ar-
tis Medicæ* natalitias: nec *Æscula-
pium*, nec *Apollinem* cælitus delapsos
æstimo, licet cælestes fingantur.
Cæpit paulatinâ *Experientiâ Medi-
cinæ*: crevit industria humanâ. Cre-
vit Vaticiniis, insomniis nonnun-
quam, divinationibus, casibus va-
riis. etiam animalium quorundam
salubria fuere documenta.

Nec enim unius ævi, sed com-
plurium est *Medicæ*. illustria cæpit
incrementa, & sua quoque passa est
decrementa. Dies sic diem docuit.
nec uno vel altero partu effæta man-
sit *Natura*.

Subvénit autem opportunè Phi-
liatris aphoristicâ brevitate, & re-
rum ingentium fasciculo *Hippocra-
tes*. sparsa & ἀπὸ μικρῶν ille rudimenta
collegit, polivit, interstinxit, exi-
guo videlicet verborum ambitu plu-
rima complexus. splendorem sanè

primus *Arti* conciliavit. verè *φωσὶς* Veterum, suum, & quoque nostrum illuminans orbem.

Hunc ergò quod coluerit *Medica* posteritas, non est mirum. *Cnidios*, *Rhodiums*, *Coos* taceo. nullus ad hunc diem *Myſta* pragmaticus verus eum averſandum judicavit. ne ipſimet quidem *Paracelfiſtæ* eum abhorrent. huic ergò, ut ſuo *Phæbo* fert acceptum *Medica*, quod ſuis pulchrè conſtet ad hodiernum uſque diem numeris.

Fruſtrà nunc *Nymphæ* cum *Satyris*, & *Faunus Pani* jungitur, ut oſtraciſmo ille puniatur. Fuerit ejus ſeculo *Medica* embryonis inſtar à Divino ſene velut recens concepta: fuerit rudi membrorum confuſa adumbratione, & velut urſi partus informis.

Galenus & aſſecclæ ejus Hippocraticæ majeſtatis ſtrenui aſſertores lambendo eam perfectiorem reddidère. Quin etſi ſexcentis fermè annis ſepulta fuerit, reſuſcitata tamen poſtmodum. Sanè haud alii *Galeno* ſimiles in aream proſilière *Medicam*: nec omnes adeò poſteri digni,

gni, cum quibus in tenebris mices.

Principum horum placitis non cadit, vel stat *Medica*, ita ut præjuditium ulterioribus procreent additamentis. Acceptius tamen est, quasi firmiori talo staret, quicquid testimonio, vel juditio illorum comprobatum.

Nec ideò absolutissima *rei Medicæ* peritia ipsis consignatur. incremento enim quotidiano gaudet *Ars*; & neglecta, aut prætervisa Majorum supplet, aut corrigit meritò posteriorum sagacitas.

Quis tamen exinde de ponte deiciendam censeret omnem *Vetustatem*? potius pura ejus eruenda facies restat, deterfâ omni rubigine: potius pædor, pulvisque omnis extricandus, ut splendor emicet, pristinusque vigor.

Sileo interim *Mauritanos*, & *Arabes*, sileo alios: nec disputo num omnes suæ fegetis messem proficuè intulerint in horreum Medicum. Hoc scio permultos benigniorum supellectile *Medicam* ditasse, & eleganti varietate distinxisse Pharma-

copolii pyxides. Ubi apud *Hippocratem*, *Galenumque* vix audias, præter *Peplium*, *Colocynthida*, *Veratrum*, *Esulam*, similiaque extremæ torturæ instrumenta, quorum usus etiam peritissimis horrorem incutit, nunc improbo sequacium labore non improficua adjecta haud diffiteor.

Natura sanè se in codices Veterum neutiquam exhaustit. Nec confudit stulti instar magyri mensam suam secundam, tertiamque cum primâ.

Sanè *Pyrotechniæ* beneficio, variis excultoribus producta subinde ad palati decipulam, stomachique compendium per plurima accommoda. Jucundæ hinc introductæ, elegantes & perutiles mutationes & adjectiones.

Nihil tamen ad evertenda omnia Antiqua natum, aut habile: nihil in totalem *rei medicæ* ruinam, aut eversionem tendens. Tantum id abest, ut etiam opinio jam statutæ *Medicinæ* ab ipsis ejusdem everforibus hæctenus affectata fuerit.

Quinimò, quæ impotentissimo ingenio projecta, specie aliquâ re-
stitu-

Ætitudinis induta prodière. Sanè perquam futilia cum utilibus mista passim plurima: vel suo id indoluit seculo Scaliger, dum exclamat:

Multæ passim nugæ, multa temeritas,

Multæ ineptiæ, inter quas & nostræ.

N E O C H M.

Vetustatem rejicit; experimenta Recentiorum sola crepat.

Ineptiis itaque accensenda Experimenta naturæ & artis, quibus apertè vetustas falsimonix convincitur? Quanto satius inepta veterum beneplacita penitus abdicantur, & ex animis omnium delentur? Quot enim erronea sub velo *Hippocratis*, *Galenique* prostitère hætenus? quam non imposuère veritati nubem? nequidem Scriptis suismet extremam imposuère manum. plurima eorum discipulis suum debent genium. ipso sæpissimè suo lumine inferunt caliginem. Hui! quoties vix oleum in lucernâ eorum, vix druppam, sanfamve deprehendas.

Numnam ergò tolerandi væcor-des pedarii, qui omnibus noviter inventis contorquent eorum verba?

qui tam emancipati, ut nullum post *Hippocratem* scivisse quid magni, quod ipse ignoraverit, referunt? qui adeò idololatræ, ut ab *Hippocrate* non dictum non dicendum, huic incognitum, non cognoscendum putant?

Prodeat illustris naturæ scilicet amasius *Galenus*; qui *Artem* paucis contentam in immensa dilatavit volumina; suppressis nominibus inventa aliorum ad se rapuit; totus juditio penuriosus, propria quum sensa expressurus. Hunc ultrà cum longo suo verborum symmate suum appellitet patrem *Monianus*, à quo nunquam discessurus.

Prodeant *Abbreviatores* vix de suo symbolum adjicientes: prodeant immensi, & innumeri *Compilatores*. Quis sanæ mentis non adverterit proverbium heïc verissimum: μέγα βιβλίον, μέγα κακόν. Antiquas *Orationes* suo etiam tempore legi desitas laudavit *Cicero*.

Quo profundius me hæctenus immerſi lectioni veterum, eò mage suffocari mihi sensi illud, quod ex igniculo *Promethei* supererat. Tam

ævi

ævi sui plena deprehendi omnia, ut nostræ ætatis nihil trahant. Nil nisi Quaterniones *Elementorum, Qualitatum, Temperierum, Humorum, Tumorum*, & abhinc meras de Morborum causis, effectisque λογισμίας inveni. Medendi morem, Methodumque suo saltem seculo, suisque Regionibus congruam.

Acidi & Alkali, Fermenti, & Effervescentiæ, Lymphæ & Succi Pancreatici, Bilis ut naturalis balsami, similiumque sexcentorum ne mentio quidem ulla.

Quocirca manus meas sanguine animalium cruentatas, Visceribus immersas, ablutas *Lymphâ* inveni fructuosiores. Stupenda per ignem technoërgemata oculis meis hausta, ratione expensa, naturæ operibus in Oeconomiâ animali, & præternaturalibus Morborum phænomenis accommodata expertus sum Sapientiæ Medicæ stabiliendæ fertiliora.

P A L Æ P H.

Adjutamento esse Medico, non impedimento Scripta Majorum asserit. Quicquid recentioris ævi est, illis complicandum.

Perindè tunc ergò , quasi tertium incolas cælum , ita è sublimi despicis omnes Majores, ut humi reptantes pecudes. Quis autem te à pulcherrimo Anatomicarum Sectionum cursu retrahit ? Quis in laboribus Chymicis dies adungere noctibus improbat ?

Sin præterea nec lubuit , nec facturus visus es tibi operæ pretium Majorum Scripta evolvere , unde tamen Scientiarum fluentia in orbem terrarum effusa sunt , neutiquam te solidæ eruditionis Medicum auguror. Tuone solius juditio stabis , omnia tibi solus, nec ullos moraberis Consultores ? Sanitatem hominis facturus, observata aliorum tuis non complicabis ?

Quæ te dementia cæpit ?

Qui per totam ætatem Arterias & matulas habuêre magistras , *Oedipo* conjectore sæpius indigent. Sin aureis majusculis literis fronti cujusque ægrotantis inscripta esset Morborum conditio , quivis Medicus primo eam legeret intuitu. Quandoquidem autem id frustrà in votis est.

est *Spigelio*, alienis æquè ac propriis fruendum adminiculis.

Deindè quam jucundum est arcana hujusmodi myſteria ſibi ab aliis inſpicere elucidata? Ne *Empirici* quidem ſine exemplis procedunt. Quin *Paracelſi* affectuæ, licet philoſophi ſe reales æſtiment, quum nôrint parare duo paria Oleorum, quatuor Salium, quinque Magiſteriorum, gaudent tamen *Hermete* ſuo in ſcenam protracto, & ſibi gratam ſub illius umbrâ faciunt impoſturam, referente *Hoffmanno*.

Quaſi verò peponum ſaltem capita fuerint Veteres, ut qui tuo iudicio ante hunc diem nec exta conſuluerint, nec Medicinam ritè fecerint. Sin circulum ignorârint Sanguinis, ſin Chyli aut Lymphæ vias; ſin plura illis inviſa reliquerit *Eleuſine*, quæ noſtri docuère dies, quid tum poſtea? Non tanti omnia ſunt, ut prætoriâ illos authoritate proſcribere obinde debeamus.

Eja age, modò vel ſemunciam priſtini retinueris candoris, perpende quantillum ſit, quod inventis prioribus hoc vel præcedenti ævo ſit

fit superadditum. & inventorum nonne pleraque exornant potius Medicam, quam juvant? Quis autem Inventorum, nisi maturato per antiquitatem iudicio ad inventionis laudem quâdam forte pervenit?

Nec enim aliorum, quam Deorum, aut diis similium est, intima in sacraria admitti. Ea Naturæ majestas, amplitudoque, ut non à quovis, nec unâ deglutiatur offâ.

Quamobrem frustra *Hippocratem*, frustra *Galenum*, aliosque sequaces atro carbone notas. Seculo imputanda saltem, quæ ignorârunt. Pereat, exclamat *Vallesius*, qui *Hippocratis* oracula perstrinxerit. Fidis antiquitatis machaonicæ interpretibus præmia sua pro laboribus, noctibusque toties vigilatis maneant. divinis horum manibus sua laudum thura accendamus. quod meram sapit novitatem,

—— id populus curet, qui stultus
honores,

Sæpe dat indignis, & famæ servit
ineptus.

Pergit rejicere Majorum scripta.

Eam saltem hæctenus Artis nostræ miseriam agnosce, quod veritatem non ubivis explicet servare fidem nesciat, per arcana naturalia liberè non decurrat. *Græciam* & *Latium* percurrere: devolutam per *Arabiam* caliginem revolve: ipsum *Avicennam*, qui omnia abliguriisse dictus, nec quicquam reliquisse posteris, excute. Nonne ubivis exilium quasi *Artis* funestum, & calamitosum?

Jam illotum sermonis genus, quo irrupere *Medicam Taramanus*, *Gordonius*, *Turrisanus*, *Sylvaticus*, aliique. quin & tenebricosos expositores, Speculatores, Conciliatores, quos projecere secula: hinc incultam, fædam, barbaram, mancā *Medicinam*: nec non tristē *Artis* hyemem sub *Foroliviensi*, *Hugone Senensi*, *Marsilio de sancta Sophia*, aliisque.

Omnium horum Scrutatorum mirificas tenebras quis non nauseet, horreat? Addo posterorum compilationes, exscriptiones; sin confulas,

fulas, quid effers, quid exhauris, ni somnia mera, nisi umbras? Quinimò in hæc usque tempora nonnisi transiliri nodos veros, ac novos inutiles ubivisnecti videas.

Premant ergò omnium vestigia, qui volent. Meus venter non saturatur odoribus, licet in specu sim, ubi vel thura venduntur, vel Siculus habitat coquus, *ut ait ille*. Quid enim libris ejusmodi expiscarer? merasne vocum argutias? hujusmodi delitiis non commoveor. Cancros comedere, circa crustas & testas occupari, parum autem cibi invenire cui lubet, licet.

Blattis ego, tineisque commisi ingentia veterum volumina, quæ me solum distrahere possent à solidioribus. Cum *Helmondio* meo libros abjeci, & ad experimenta è libro naturæ depromenda me auspiciatius converti.

P A L Æ P H.

Ob seculorum vitia non fugiendos quosvis vult Authores: Electionem posse institui: Helmondium quoque quam plurimis scatere vitiis.

Eja age jucundum quoque princip-

cipibus viris à saliaribus epulis venire ad rusticorum cænulas. Nec idcirco minor est summus Deorum *Jupiter*, sin aliquandò vel *Arcadiæ* tuguria, vel *Baucidos* intraverit tabernacula.

Tu autem tantus jam *αὐτοδίδακτος* Artifex nescis distinguere tempora, & condonare cuivis seculo sua vitia? Tu tantus Experimentator delicta temporum ab illis quæ sunt hominum non distinguis? disce potius à *Cardano* destitutos seculi favore Authores, inopes quidem verbis debitis, non rebus ipsis esse. quid anferes illos culpas, quod cygni non sint facti? Barbaries temporis illius omnem suavitatem *Musis* excluderat. nequidem præstantia ingenia temperamentum hujus agnoscebant.

At postquam foedissima imperitia è Republicâ Literariâ paulatim est sublata, etiam alii emergere *Medicæ Artis* excultores, & restauratores. Et quamvis sub ipsum diluculum plurima prætervisa, nec fucata à veris mox secreta, quod provincia *Medica* privatis cujuslibet fuerit

fuerit suscepta auspiciis, sensim tamen surgenti Naturæ assurrexit *Ars* nostra. Tandem quoque excultissima evasit, probatissimis tractu temporis eam excolentibus.

Hos ut numerem, quos produxit felicior seculi genius, nec opus est, nec libet. Tu autem nil sapuisse omnes dixeris? quin inutili labore pallidos nec veræ, nec suavioris condituræ Medicæ gustum dare? tibine ab omnibus hæctenus laudati in discrimen famæ venerint?

Nequidem crudelis *Paracelsica* lues, quæ luctuosa plurimis ingeniis funera edidit, exsurgentibus illis abstinit.

Solusne *Helmondicus* jam religione sui occipitij singulari, ejusque asseclæ id effecerint? Occupatus ille magis ut subtiliter differeret, quam fideliter curaret, tibi tanti est? Visone illius, quasi *Gorgonis* capite obstupescis? inter illiusne *Adeptos* nomen aucuparis? neque *Gas*, neque *Blas* Vetustatis retines, quoniam *Universali* seraphicam polliceri audes sanitatem?

Jam ergò cum *Apulei Magâ* cælum
lum

lum deponere, terram suspendere, fontes diluere, manes sublimare, sydera extinguere, & tartarum illuminare edoctus es? Hinc *Hermetis* Ænygmata, lilium de spinis evulsum, & aliæ de aureo vellere fabulæ arrident? Assurgo igitur tibi, eo felicitatis evecto, ut qui hanc tuam sortem cum Persarum Regibus non libenter permutaveris. *Gryllus* interim ego malim esse, quam tibi similis hujusmodi πελυμῆτις Οἰδυσσεύς.

N E O C H M.

Helmondium extollit.

Rides, & irrides: sed lethæo flumine opus habes, è quo

Securos latices, & longa obliviam
potes.

Exutis, & præconceptis opinionibus, & præjuditiis, saltem moderna Veritas tuum erit ad palatum.

Helmondium multorum naturæ mirabilium promus condus. Sin scommatis parceret, incomparabilis foret. agnoscit hoc undiquaque doctiorum chorus. jam ante decennium rogabatur Cl. *Bartholinus* ne Novatorem eum appellaret.

Epistol.

17.
centur.

2.

Ejus

Ejus sanè genio jam animantur Celeberrimi in re Medicâ viri. prævidit ille è longinquo, quæ jam Anatomica reperta è primâ contemplamur caveâ. *Acidum* in Morborum causis divulgavit primus. Per plurimis aliis investigandis ansam præbuit, summus rerum tam præter, quam secundum naturam referendarius.

Prænunciat adventum alterius, cujus non sit dignus esse discipulus: penes hunc omnes Morbos debita sua remedia inventuros ad unitatis tonum, cum intuitivâ omnium scientiâ. Hunc autem jam jam in procinctu esse, vel etiam apparuisse quis non percipiat? adeò sanè hodiernus Saltantium *Medicorum* chorus ab eo pendet, ut sordeat *Hippocrates*, *Galenus*que omninò.

P A L Æ P H A T.

Eundem deprimit, & improbat.

Siccine novus per ignem philosophus rigido occas rastro? Siccine absurditatum plaustris onusta comprobas, & ante Plumas sufficientes è nido tuo ad Monarchatum tendis? Quid autem magnetica Vulnerum curatio,

curatio, & complures fallimoniæ, pro authenticis venditatæ experimentis? Quid idæas formare pergis, quas meritò inter fabulas quis reponat? Quid audax quasi *Sepia* aquam atramento inficis, ut ab expansis te expedias retibus?

Verbis autem ludere, idne est benè eludere difficultates insolubiles? Ex Orchestrà deturbare Authores alios, & Naturæ prothopræfidem allegare, ipsâ *Carmentâ* obscuriorem, idne solvit nodum fabulæ? Tragicum agere in argumenti exitu inexplicabili,

Ut Deus intersit, ubi dignus vindice nodus

Nullus. — — —

idne ludibrium excludit?

Sed forsan ternâ geniculatione votum fecisti *Spagyrico Messia*, quem prænunciat *Helmondii*: quam ve-reor interim, ne solas osculaveris umbras.

O fugito Annales Volusi, chartasque cacatas!

NEOCHM.

Pergit in defensione Helmondii.

En obstinatum præjuditium, quo
in

in advorsum raperis ! quam pulchrè *Sydonius* : naturali vitio fixum , radicatumque pectoribus esse humanis , ut qui non intelligunt *Artem* , non mirentur *Artifices*.

Sit in quibusdam *Chrestologus Helmondiius* , in quam plurimis altissimus naturæ interpret est. Apes nôrunt ex amaris parare dulcia , & venenatæ feræ optimum dant *Bezoar*. Nec te latet meliori tritico quoque internasci lolium , & piperi sæpius intermisceri muscerdam. Depromit hodierna *Anatome* faces , quæ sufficienter elucidant hunc *Auctorem*.

Ejus derelicta pleraque jam in meliorem sensum trahi possunt. Quam affabrè *Acidum* sua invenit hospitia in corpore ? Quam appositè *Alcali* denudari potest ? Quam dilucidè *Latex* illius in *Lympham* transiit ? Quam concinnè sub *Pyloro* , quem ille *Rectorem* destinat , Nunc fons *Morborum* per concursum *Bilis* , & *Succi Pancreatici* apertus ? Taceo cætera. Quid ergò ὡς νέων ἐπὶ φέτην. invides aliis , quod non sapit tibi ?

PALÆPHAT.

Helmontii sequaces perstringit.

Quid mysticum amasium tuum
 urges, & reliquos alto despicias su-
 percilio? quibus ille in delitiis, nisi
 qui destruere nituntur Veterum *ὁμο-
 νοίας*? quibus non absurdus, nisi qui
Messiae novi nomen & applausum
 aucupant?

Huc jam specimina exhibita *La-
 pidis Philosophorum*: huc universa-
 lia, & omnipotentia pharmaca:
 huc *ægyptii Phænices*: huc omnia,
 quæ tam improbabili urgentur ra-
 tione, quam actu impossibili con-
 stant. Huic fini Naturam se quivis
 sequi putat in suis mæandris, &
 singulares illi extorquere posse the-
 sauros. Ita nova & cruda, & rudia
 obtruduntur, abjectis iis, quæ fal-
 si nondum convicta.

Quantus hinc congregientium tu-
 multus! quanta concertatio! dum
 compedes opinionum ferrei pro
 aureis habentur ornamentis. Di-
 vortium undique ab Antiquis quæri-
 tur, sin tamen res spectetur ipsa,
 novis saltem verborum involucris
 vestita prodeunt.

Ipsam

Ipsam & *Hippocratica*, & *Galenica* aliis saltem pigmentis nonnihil colorantur dum fallacibus diverticulis semitæ veræ intricantur.

Hui ergò ! quid Libros probatos hætenus inspicere jüverit ? jaceant illi squalidissimo situ : pulvis meliorem eorum partem exeat. sufficiunt Experimenta sola, quæ hætenus *Medicina* ignoravit.

Comœdiæ instar hodierna *Ars* plurimos sustinet sic personatos, dum excultissima venditur. *Satyri*, *Mimi*, *Parodi*, aliaque *Dramatis* delectamenta possident potiora : quin etiam majorem *Vulgi* applausum merentur, quam ipsi *Comoedi*.

NEOCHM.

Extollit hodierna Medicinam augmentandi & emendandi studia experimentalia.

Parce fatis, quibus volvimur. Tu Veterum Authoritati assurgendum vis, ego hodierni ævi felicitati. partium quidem dissidia excludi nequeunt, quamdiu messis nondum penitus ex herbâ. Jam olim ex partium dissentientium arbitriis plurima Arti accessêre emolumenta.

Tan-

Tandem aliquando certa exorietur
Ariadne.

Suffecerit nunc temporis omnia
ad Experimentorum trutinam exi-
gi, & hinc sumi examinis normam
& obrussam. Vivant ergò Moder-
ni, quibus promachis vitam quasi,
sanguinemque recipit *Medica.*

Collegia Curiosorum parturiant
quotannis singularia Artis, & Na-
turæ ornamenta: succrescat undi-
que fertilissimorum ingeniorum nu-
merus, quibus idem decurratur sta-
dium. Extorqueant ampliores the-
sauros Naturæ, expertissimæ Ana-
tomicorum encheyreses. extor-
queant assidua Ignis experimenta
nova Artis beneficia.

Sic floreat Seculum oculatissi-
mum, quo Veterum improbi labo-
res umbræ modò apparent. Nec te
amplius juverit Sylvam ingredi hor-
ridam Antiquitatis, & cum solis
priscis tam sapere, quam loqui.
Quid nubem pro *Junone* ample-
cti non desineres? Quid profuerit
per ignotam errare regionem, &
quæ solis tenebris constant, mi-
ferrimo colligere labore? Modus
B
cogno-

cognoscendi jam inanis hicce est.

Exulet oportet omnis *Authoritas*.
 λόγος καὶ πείρα fundare cognitionem
 sola debent. quicquid cum his *κε-
 θεμίς* consentit, pretium saltem
 habeat. Eatenus Scientia locum oc-
 cupet, quatenus conformis his men-
 suris. His Palladis portis apertis ad
 regium ὑγιείας solium accedatur: non
 alia enim viâ hujus gloriosæ Regi-
 næ aspectu frui licet.

P A L Æ P H A T.

*Nova cum Antiquis conciliari posse as-
 serit, & absurdis dogmatibus ja-
 nuam per Experimenta non patefa-
 ciendam.*

Crambem biscoctam reponis, quis
 non nauseet? Non obtruduntur
 Scripta Majorum pro Sacris literis,
 quibus nihil demi, aut addi debeat.
 Defectus & hiatus Antiquorum ab
 industriâ Recentiorum benè sup-
 plendus.

Nullum tamen patrociniū vo-
 lumus omnia susque deque novanti-
 bus. non velum inde mutuandum
 improbabilibus Cerebri figmentis.
 Nulla inde surgit veritas obliquis
 comparationibus, & analogiis vel
 e Chy-

è Chymiâ , vel aliundè depromptis.

Verissima autem Anatomica inventa, quoscumque etiam excellentissimos agnoscant Authores, Antiquitati è diametro non contrariantur. Conciliari & combinari cum plerisque neutiquam sunt nescia: nec enim in ruinam ejus, sed emendationem tendunt.

Quid igitur conceptus analogici, qui eadem potius deturpant?

Quid schemata nominum peregrina, quæ saltem obumbrant?

Quid commentitia gratis suscepta, quibus nihil ἔπεριμυθη subest? His tamen novitatibus, his figmentis quotidie illudimur.

Tota Microcosmi ditio pro Cerebri statutis hujus vel illius transformatur. Subjacet *Pyrotechniæ Medicina* omnis: qui Chymiam eatenus non apprehenderit, seipsum jam nesciat oportet.

Quid quod totus *Hippocrates* sic mysticè *Chymicus* reddatur?

Sin vulgaria loquâris, sin focum, & culinam, ollam, & opercula, fumum, & fuligines, jam quasi destitutus omni mysterio despueris.

Ipsius Naturæ campus haud amplior, quam quo usque flammæ vis pertingit. *Effervescentiæ, Explosiones, Fulmina, Tonitrua, Furia, Terriculamenta* concipiuntur etiam ubi nihil horum.

Quàm benè ergò *Scaliger*: In lucerum tenui caligamus, in mediocri cæcutimus, in majori cæci sumus, in maxima insanimus. Lunæ non ineptè assimilēs *Artem Medicam*: jam cornuta; jam divisa; jam falcata; repentè nulla erit.

Sed desino hæc generalia dolere. Quas adfers novitates sine ambagibus audire gestio.

NEOCHM.

Per Resolutiones Chymicas detestanda nova Artis & Naturæ instrumenta, Alkali nimirum & Acidum proponit, & urget.

Frustrà causaris abusus, sine quibus tamen nihil mortalitati indultum. Usam ego, missis abusibus, certiorum, meliorum, & vitaliorum *Principiorum* tibi promam, quibus *Causæ Medicæ* melius eruendæ, quibus superstrui commodè omnis *Medicinæ* moles possit.

Non

Non sunt amplius quaterniones *Elementorum, qualitatum primarum, Complexionum, Humorum*, aliorumque inde dependentium statutorum, quæ satiant animum veritatis avidum. laxa videlicet nugarum somnia; sterilia, & zelollacea germina, nullâ impressione, aut tincturâ constanti fœcunda sunt.

Verus analysta *Ignis* subjecta veriora mirabilitatis, pulchritudinis, & necessitatis edocuit. Hic secretiores naturæ recessus adaperuit; hic intima rerum penetralia exhausit, & in mistis συνθεσι comprobavit per ἰκκησης. Analysis enim fidum & genuinum est κεραιον. Detexit igitur *Ignis* subjecta, quæ primas tenent inter sensibilia ultima.

Entia quidem realia, corpora principiantia, sub variante plerumque mixturâ abscondita, & per Resolutionem undiquaque deprehensibilia. in pluribus quidem substantamen, in paucis his efficacia. His inveniendis stationes quæque corporales detegi possunt per commendabilem sanè curiositatem. Culter spagyricus in veri Artificis ma-

nu id præstat, potest. Encheyrema Chymicum, & *Vulcani* Officina nusquam destituunt indagantem: nec fallit in triplici regno, familiâ, vel circulo eventus, modo vexari chymicè possit, quod hanc heterogeneousitatem largiri debet.

Prodit *Alcali*, prodit *Acidum*, quæ ambo κεφαλαιοῦνται *Medicinæ* objecta sunt. Exsurgunt hi *Pugiles*; comparent hi *Gladiatores*; prodeunt hæc verè realia Entia; deprehenduntur hæc bina *Artis* & *Naturæ Instrumenta*.

Quid mente non apprehendantur, quum in sensus incurrant? Quid ficto velamine amplius occultentur? Quod *Spirituosum*, & *volatile* adest, ab his aëtivitatem: Quod *Oleosum*, ab his moderamen: quod *Viscosum*, *Terrestre*, & *Aquosum* est, his in temperiem, aut molem cedit. Quod *Salsum* autem, ex sola utriusque mistura constat.

Haud aliæ particulæ resolubiles comparere solent. Quod incompertum sensibus, id *Physicis* ἐκ βίβλων, otiosisque speculatoribus relinquendum.

Quis

*Quis locus ingenio, sensus quum
vincere possint?*

Inspidum primò solet exstillare
Alembico Phlegma. adaucto igne
Sapidior, & volatilis pars apice
striatim decidua est. Unctuosa &
inflammabilis acriori incumbit *Vul-*
cano. patentibus undique registris,
& flammis furentibus album, & fi-
xiori compage coadunitum Col-
chotar comparet.

In his *Alcali*; in his *Acidum* ad-
est. his autem bene appellaveris
hos *Pugiles* nominibus, nec *Arti* in
technicis nomenclaturis injuria fit.
depromit igitur *Ars*, quæ rebus ipsis
per se φύσει insunt.

P A L Æ P H A T.

Resolutiones Chymicas in dubium vo-
cat. Alcali & Acidum commentiti-
tia vult, necdum benè intellecta.

Jam igitur super omnia evectus
es æthera, qui ejusmodi nôris Prin-
cipia.

*Jam te discussâ liquerunt nocte
tenebræ.*

Jam novo in *Helicone* fixisti se-
dem *Musis* tuis. Quid sin autem in
specula *Siciliæ* confesseris, & ad-

pellentes *Carthaginiensium* numeres naves? id monstrare, haud difficile judicaverim.

Sed non ingressus es viam veterem, qua *Aristoteles* naturæ penetralia adiit, nec novam, qua *Cartesius*, vel alii usi, salutasti. Solis *Resolutionibus Chymicis* contentus renatam inderem Medicam, & quasi de integro conditam venditas. cæcæ *Experientiæ* cultellum minaris.

Duo Magnalia in Septem Sensoriis crepas pluribus elogiis. hæc sola ad veritatis atterendam asseris cotem. Totidem insurgis *Principiis*, quot sunt *Thebarum* portæ, & divitis *Nili* ostia: sed inter ea nonnisi duo activa præcipua vis.

Nimium autem tribuis *Resolutioni*, nimium incertitudini Partium resolutarum. Etiam mecum alii, quibus familiare cum Natura & Arte in Furnis commercium, id asstruunt. Sæpius prodeunt ostentamina fallacia.

Nulla ergò evidenti concluderis certitudine, præexistisse in Composito, quod vi ignea separabile. Nec certus esse potes non adfuisse plures

plures particulas heterogeneas. Sin
sensus urges, etiam ipsimet fallibi-
les. simulant sæpiculè heterogenei-
tatem partium Corpora.

Quomodo concinnari queant in
apparentias perplurimas, vel *Cera*
ex apiario desumpta, (ne pretium
suum amittant obvia.) docet. Sapi-
melleam dulcedinem, florum re-
dolet fragrantiam, suo gaudet co-
lore, suâ terminatur figurâ, suam
extenditur in magnitudinem. At
experta ignem deperdit saporem,
odorem, colorem, figuram, am-
pliat extensionem, liquefcit, cale-
fcit, remanet tamen ipsissima *Cera*.
Exerceat illa ingenium, quod sola
novitatis prurigine titillatur.

Excursum non facio ad alia, velut
possem. Tot resultant nimirum cor-
puscula, ante cudentem Ignem neu-
tiquam præsentia, ut vix mente,
nedum sensu comprehendi queant.
Non allego ergò subtiliores parti-
culas per vasorum juncturas elapsas,
nec cohiberi possibiles: non insen-
silia, & incomprehensibilia mini-
ma naturalia: non particulas vo-
lantes, fluentes, evaporantes è

singulis singulares , quæ septenis vel pluribus terminis nunquam comprehendere possis.

Adeò suspectæ manent veritatis , quæ *arte Chymicâ* excutiuntur , ut nihil magis. tot & tam varias digerit *Ignis* contexturas , ut certo ullo nequeant determinari numero. Externa Schemata , communia nomina , analogicæ convenientiæ non satiant veri cupidum.

Quid autem his immoror , quum sufficienter ab aliis luci exposita sint ? Suspikor autem te nullas distinctiones morari : Nec actus à potentiis , nec immanentia & integritia à transeuntibus , nec varios generationum modos interstinguere , quasi *Resolutio* omnis minimarum semper particularum divisio sit , nec unius generatio alterius corruptionem consequatur.

Sic nimirum & Caseum è Vermibus , Cibusque è Chylo , velut Absynthium è Sale , & Lignum è fumo , flammaque constitisse concluderis ; Quando progressus à termino ad terminum unus semper idemque ubivis manserit , & rudi
cum

cum Minerva Resolutiones solæ urgentur. Tum quoque superficialis scrutator farina aspersos Mures pro dominis Pistrini suscepit ex joco Scaligeri.

Nondum autem concipio Myſteria tua Chymærica, *Alkali* nimirum, & *Acidum*, niſi apertius & melius explicaveris. Tantisper intra minas mihi ſtare videntur, nec tempeſtatem, quæ ex iis coibit, multùm vereor. Sin ex his ſolis mappis Hydragogicis novus emerſeris nauta, ludibrium quibuſcumque ſcopulis & ventis debebis. Nec aſſequor cauſas, quare ad Priſcorum opiniones, ſcitaque philoſophari nolis, aut è commentariis ſimul ſapere.

N E O C H M.

Defendit Resolutiones, & ex iis conclusiones universales ſufficientes urget.

Absque tumultu Veritas non triumphat; nec ſponte ſua illius jubar emicat, nec ſilentio ſatis ſuperat. Evolvere tuis ex involucris ſtatuta mea facilè poſſunt.

Entia, quæ *ὑποστατικά* produxi, ſibi ſatis conſtant; nec proterviam includit, quod foculo ſubjectum

B. 6.

aſſero

asserero universum. Contraria verborum firmata, plura leviora sunt, nec attingunt rerum nucleos. Sensibiles notiones, & demonstrabiles inanibus anteferenda litigiis: nec obscuratur quisquiliis, quod artificiosa *Resolutione* manifestum.

Quomodo autem Apparentiis annumerentur, quæ sub oculum, & manum cadunt? Tractatum igne corpus è quolibet circulo, species reddit illas, quas dixi: vel luscus distinxerit easdem. Omnes quidem ex omnibus non desiderandæ; quæ fixioris dispositionis sunt, eas non reddunt omnes.

Alcali tamen & *Acidum* nullibi penitus exclusa: nec ad unum tamen pertinent, etsi unicâ larventur compage. distincta & pura sine fervida pugnae specie non consociantur. cum sibilo sic sæpius ebulliunt, quum se exanthlant.

Simplex quidem vix ulla res, ut eâ nil simplicius concipi queat. Virtutes autem rerum è quibus emergere, retinent cinis, fumus, vapor. manent effectus & proprietates sensibus internoscendæ. ad aspectum quoque similibus continetur realis diversitas, quæ tamen nec obstat reali communitati.

Communes affectiones communia sustinent subjecta, & nihilominus Peculiares effectus è singularibus fluunt particulis.

Ab

Ab Arte quoque insita mutationum principia non producuntur. *Ars* saltem τῇ φύσιν συνίσταται. ad eò ut naturæ & artis partes interstinctu faciles sint.

Frustrà ergò impugnatur sensibilitas, & sponte suâ diffluunt larvæ omnes. Cuivis obviæ particulæ sunt resolutæ: demonstrabiles ad oculum & manum; quin linguam quoque discrepanti satis vi feriunt, aut afficiunt.

Terrestria, Aquosa, Viscosa, Spirituosa, Oleosa, Acida, & Alcalica præcipuè, experimentalis ratione omnibus constant sublunaribus, ut uterque docet Cosmus. Terram & Aquam, putem, nullus controverses. *Viscositas* cum aquositate confundi non debet: liberum à visco datur phlegma; liberum & viscum à phlegmate.

In *Spiritus* non fuerit injurius, qui eos vel ab *Acidi*, vel ab *Alcali* aculeo dixerit efficaces. Quin fixis per repetitas cohabitationes conciliari potest spirituosâ volatilitas. Distinctæ ergò Spirituositates è distinctis emergunt substantiis. nec manifesta Aëris, vel Aquæ vestigia eas incertas reddere possunt, aut suspectas. Sub his formis etiam duplex spirituosâ efficacia elucescit: & monstrant effectus diversi hanc diversitatem. Transeunt sic quidem in Spiritus,

ritus, quæ semper Spirituosa non sunt.

Quid quod *Oleosæ* particulæ peculiarem sui intuitum vix exigant? Liqueor unctuosus ab unitis particulis *Alcalicis*, & aromaticis efficaciter dependet, & si quod unionis vinculum in massâ conflagrabili, illud larvam alienam ludit. Monstrat hoc apertissimè *Alcali volatile oleosum* redditum. Monstrat igneus Vini liquor, quem larvâ indutum oleosa solummodò benè dixeris.

Sed non urgeo cætera; solum *Alcali*, solum *Acidum* est, quæ nunc volo. Hæc in omnibus familiis ut inveniat, & distinguat ignis; & quomodo ex iis arces fundamento non carentes extrui possint debeantque, monstrare insisto. Hæc ut jam manifesta, jam occulta sint, patefacturus sum, per universum distributa.

P A L Æ P H A T.

Nihil in universum concludendo è Resolutionibus trahi posse contendit ulterius.

Lubricum teris iter, fallacia figis vestigia: fulcris fragilibus ad
refi-

refigendas *Artis* leges procedis. Improbabilis enim est *Resolutio* universalis. apparentiæ & insufficientiæ per plurimæ cultrum hunc nimis hebetem reddunt.

Quid perstrepis ergò de *Alcali* & *Acido* vulgatum *evgeia*? & relicto vivido veteri fonte, è lacunis turbulentis hauris aquas?

Experimenta, mera quandoque glaucomata sunt: dulcia promittunt, & aurea simulant, quum nihil in recessu.

Quam inefficax *Resolutio* in regno minerali? in reliquis necdum dubiis suis extricata, aut indefinita. Phænomena generalia quid certi trahunt? apparentes Communitates quid veri possident? Operandi peculiaritas obstat reali communitati. contrarietas nullam naturæ simplicitatem tolerat. Mista pluries de novo generantur *Vulcani* ope. Sæpè suppeditat Furnus plus fumi, quam lucis. ab ingentibus ut plurimum conceptibus exulat evidentia, sin ad rationis libellam exigantur.

Non remanere potest eadem Particularum diversitas in corpore resoluto,

soluto, quæ aderat resolvendo. Quantitas, figura, situs, motus, & quies in quibuscumque permutantur resolutionibus: nec aliis corpus quodque naturale constat.

Ambitus naturæ longè patentior est, quam ut strictis adeò includatur cancellis. Imaginaria mysteria tua obscurabunt, non illustrabunt ergò *Medicam*. Quis ea numeret, non æstimet? quis credat solum, non censeat? Sola *Spagyria* vivi intellectus specimen non est. Excusam autem ipsemet hodierno seculo credulitatem contenderas; speculationesque rejeceras ab Experimentis.

N E O C H M.

Resolutionibus firmiter instat, etiamque Hippocratem argumento suo allegat.

Quid sublatâ ostentas manu argutias philosophicas? Cur non discernis usum verum à fumivendulis imposturis? Quæ inquit spagyrica *Experientia*, horum plenam dat possessionem sufficiens *Ratio*. Impetrabilis ut est ignis ope dicta schematum in dissipatis corporeis particulis

lis diversitas, sic etiam permanens est.

Præcipuè, & evidenter emergunt efficaci Resolutione nostri *Pugiles* dicti, licet centrum, & meditullium cujusque occupaverint, & trium Regnorum climata pervaserint. Celsissimæ hæ creaturæ, licet invisibiles, licet impalpabiles, per pyrotechniam tamen effectissimâ dexteritate redduntur visibiles, & palpabiles. Lumina hæc evidenter lucent, licet occulta ante separationem fuerint. Incorruptibilia cum tripudio suspectantur ab Antistitibus Hermeticis, dum martyrium ignis sustinere videntur.

Sin ea in *ἡμετέριον* non inveneris, sin apud *Galenum*, aliosve non resideant, quid tum? Vacuis in aulis relictâ Philosophantium turba, experimenta ferveant oportet.

Quin tamen etiam *Hippocratem* consulere possit, cui Antiquario esse collibet. Patefecit & ille luculenter, *Medicam*, quanta, quanta est, ab iis dependere. Suis tradit nostra Mysteria verbis *lib. 1. de Dietâ, & de Priscâ Medicinâ, & de Naturâ.*

Locis

Locis hisce fulgentissimum *Chymie* jubar instructissimè loquitur, & doctrina confirmat sua experimentalis; ut saltem inde conticescant, qui nil nisi Vetera volunt.

Ignem & Aquam ibi nominat, sed *Alcali & Acidum* intelligit. Hæc enim duo simul juncta tum aliis omnibus, tum sibi invicem satis esse, non verò seorsim sumpta: his facultate quidem diversis, sed usu consentientibus omnia Animantia, tumque Hominem ipsum constare edisserit.

Omnia ab hisce deducit Potestatibus. Non Calido, Frigido, Humido, Sicco vim relinquit ullam; verum *Acido Salso, Amaro &c.* omnigenam resignat. *διωκτικῆς* has nec videri, nec molestare contemperate, aut ab aliis secretas. nimirum commodationem, ac temperiem harum innoxiam, naturalemque; disproportionem & secretionem præternaturalem. Excessum à nullis aliis tanti esse.

Missis verborum involucris, *Alcali & Acidum* duo illa sunt, quæ facultate licet differant usu tamen
con-

concordant. Sine his *Pugilicis natura & Artis instrumentis* nil ad rerum ordinem efficax, nil satis instructum. Reliqua jugum horum subeunt, vel temperiem, aut fugam moliuntur. diverso horum duorum intuitu, *Principia* diverso numero, nomineque audiuntur.

Hæc pro conceptu variorum variant, & nihilominus coincidunt. Ex his spiritualitas, & volatilitas distincta. Nec tam inauditæ hæ cerebri fæturæ sunt, ut quenquam latere queant. Tu modò, ubi nil litium, desine lites ferere.

P A L Æ P H A T.

Allegatum Hippocratis lusu excipit.

Quid litium mihi memoras? quæ rerum monstra excusas? in fundatione inconstans, qualis eris in superstruendis? En autem Subtilitates altero *Scaligero* dignas! *Hippocrates* in auxilium commenti afficitur. Hui! tantum fulmen de longinquo! quis non aquam desideret ad manus? nimirum tam profundè è Veterum fonte hauriendum erat.

Magnus artifex ad notum suum loquentem fecit *Hippocratem*, & pro-

pronunc è commentariis sapit. Sic enim decet dicta Principum contorquere suis commentis.

Per *Aquam* , & *Ignem* , *Alkali* , & *Acidum* tibi intellexisse datum: quis rebus immensis deesse putet verba ? lubricis vestigiis quis immanferit ? Locorum horum *Hippocratis* rudes hætenus fuere expostores , nec intellexere bruta , aut talpæ eadem. Lyncei , & mercuriales Jovis interpretes hodierni vido valent ingenio , subactio judicio , oculisque vel in tenebris micantibus.

Verum sic solet pro Vetustate militare Chymicorum chorus. fortiter sibi fecisse videtur , sin palam in hunc modum auspicio aliquo Imperatoris sustulerit.

Nunc autem ego commodiori explicatione loca allegata vindicem ? per se patet in lusum trahi omnia. Concretive sumpta in causas esse , non rejectis aliis. Sobolem productionis novæ , certæque mixtionis per determinata Subiecta mutabilem denotari. nullâ autem fronte excipi duo per *Aquam*
& I-

& *Ignem* intellectu, & in sola naturæ & artis instrumenta promoveri. Mirabilem igitur hanc Sapientiam, dignam, quæ ad *Apollinis* aram suspendatur, suspicio.

N E O C H M.

Commodam explanationem loca Hippocratica tolerare ; regerit.

Demiror pertinax contradicendi studium. Applausum me *Hippocratis* venari jam irrides, qui paulò ante exegeras. nec tamen inauspicatò prodiit in hanc scenam, ut censes. nihil interim stat vel cedit illius auctoritate, nec meus adeò factus est.

Ignis & Aquæ nominibus *alkali & acidum* denotari docent circumstantiæ. *Asa*, & *Phalaia*, quibus eadem effert *Basilius Valentinus*, longè obscuriora sunt. Abscondita ille arcana involucris nominum, & descriptionibus figuratis obtulit. Elegit *Hippocrates* obvia nomina.

Nos, quibus oculi patentiores, agnoscimus proximè, quod ille de longinquo.

Insunt homini *Hippocraticæ* *δυνάμεις*.
Temperate quod non videantur,
nec

nec sentiantur, nec molestant, at intemperatæ, & secretæ, veritati experimentalis congruum. Aliam homini, aliam universo constitutionem nulla vis creata effecerit. Remanent potestates hæ, utcumque aliis confusæ. Prompta cujusque separatio, quia certis fit congressus punctis. de possessione primùm pugnatur summâ, quæ cum occupari nequit, in gradu desidetur remisso.

Sic præcipuæ ubivis *Alcali*, & *Acidi* partes. Reliquæ, quas adjicit *Hippocrates*, sub horum duorum signo militant. amarum ex amborum pugilum unione singulari exsoblefcere solet. dulce, insipidumque temperiem saltem respicit. ex *Acido* Austerum & Acerbum per degenerationem provenit.

Certè omnes *Hippocraticæ* δυνάμεις *Alcali* & *Acido* nativitatem, vel exortum debent. hinc solis *Ignis*, & *Aquæ* nominibus obviis contentus in *l. de diætâ Hippocrates*. nec quoque aliundè sua ille deprædicat πνεύματα, & ῥεύματα. probat vulgato opere, quod verba spirant. His ergò mysteriis quidni exerceatur

Æscu-

*Æsculapii progenies, ut apis instar
dulcissima Artis consequatur se-
creta?*

P A L Æ P H A T.

Indignatur prolata serio responso.

Infelix, & mirabilis transfuga ad
aliena tibi castra, in scenam prodis.
Monstras sanè alienis, quos *Hippo-
crati* affingis, sensibus, quam benè
versaveris Veterum monumenta.
Crasso tamen nimium animaris ge-
nio, quam ut redargutione dignus.
Lusum potius, jocumque reputo,
quicquid hætenus. Loca tibi alle-
gata ab aliis longè feliciter explican-
tur. nondum benè calceatus mihi
vidêris, ut his te spinis commiseris
bono cum successu. Arcem igitur
causæ protinus invade, ut κρησφύζα-
το, tuum toti Antiquitati incogni-
tum tandem plenè percipiamus.

N E O C H M.

*Quid per vocabula Alkali & Acidi
intelligendum, explicat, & de-
terminat.*

Non *Stilponis*, aut *Pygmaei* vires
tibi *Leoni*, sed *Hæctoris* hastam, &
Herculis robur opponi videbis. nec
enim ficulnea sunt, ob quæ veritati
huic

huic sacramentum dedi. Experimenta audies sufficienti rationum momento suffulta. Usus medicum luculenter hinc revolutum gaudebis tandem. Præmittam tamen vocabulorum intellectum, ne nos inaniter remoretur.

Originem nominis *Alcali* ab incineratâ herbâ *Ægyptiacâ Kali* desumptam haud ignoras. Salibus illud fixis & Lixivialibus abhinc applicatum : illudque primariò iudicatum *Alcali*, quod genesin suam è cinere, & lixivio traxerat. Verum commodiori alio nomine destitutis nobis, & in vulgato libenter permansuris, extensio illius ulterior satis tolerabilis visa.

Collibuit quibusdam illud *Alcalhest*. Verum nil id aliud, quam *Alcali est*. Possemus ita substantiæ illi internoscendæ, quam *Alcali* volumus, aliud comminisci nomen, & quidem commodum : at vix liceat, quod hoc jam vulgatum sufficiat, & satis per se congruum extet. Non solum autem quid fixi illo indigitamus, sed & volatile; tamque naturale, & ingenitum, quam

quam artificiale, aut factitium.

Salis & *Salsi* nomen partim generale nimis est, partim insufficiens. Etiam *Acidum* complecti potest, quod tamen abstractivè ab *alkali* consideratum, & distinctum volumus. Quin rebus in quamplurimis *Alkali* est, quibus nunquam ulla *Salsedo* provenit, & incompletum ab *Acido* illud manet.

Nec sufficit diversa acceptio Lixiviosi & Muriatici, nec illa vere falsi *Salis*, & salis acido-falsi. Etiam in Lixivialibus quibusdam quoddam subesse *Acidum* potest.

Sic *Salia* è *Diureticis*, ut *Stipitum Fabarum*, *Genistæ*, aliaque non modicum *Acidi* cum *Alkali* jugatum continent. Quin suos deperdunt usus, quum ulteriori alcalizantur flammâ, ut *Acidum* omne suâ penitus emoveatur sede. Alia *Salia* *Betonicae*, *Pyrolæ*, *Veronicae*, & sexcenta, ejusdem sunt tenoris.

Lixiviale ergò nomen sufficiens haud est. Effectus omnes in omnibus non quadrant: nec analogia quidem hinc tolerabilis.

Verè *Salsum* sin dixeris illud,

C

quod

quod acido-falsum excludit, aberraveris quoque. Nihil hujusmodi est, dicive potest, ni simul plus minus *Acidi* pro exigentiâ cujusque singulari comprehenderit. Certè *communi Sali* sit affine oportet, quod *Salis*, *Salsivæ* gaudebit etymo. inde enim id nominis ad omnia reliqua extensum, inde traductum.

At *Sal commune*, quo perfectius aut absolutius nullum, plurimum *Acidi* complectitur. Tam congruè ex *alkali* & *acido* mistum est, tam innexis arctè partibus, ut vix separabilitas totalis per ignem consequatur. Violentam illius sustinet torturam *Acidum*, antequam penitus suum derelinquat *alkali*. amplexus arctissimus ex æquali procedit congerie, quâ coiverunt. Cremes, digeras, fundas, torqueas, merum *alkali*, privumque omni *acido* vix extorquebis. Quin igitur *Sal* & *Salsum* illud saltem est, quod *alkali* & *acidum* simul complectitur.

Alkali autem illud substantiæ est, quod è diametro *acido* contradistinctum. Ubi utriusque arctus, & immediatus congressus adest, ibi *Salis*

lis vel *Salsi* etymon usu veniat. Sic lusus vocabulorum exclusus manserit, quem *Salium* parit varietas, nec abstractum pro Concreto usurpabitur.

In *Acidi* voce nulla talis ambiguitas. Nec enim accidens, nec Saporem adeò, (licet per eum aliquandò dignosci possit.) at peculiarem denotat substantiam. hanc Mercurialem licet velint alii, nos ut intricatam nimis, non amplectimur. Ab effectu omnibus *acidis* simili denominatio congruentior est. sic enim à posteriori feliciter in ejus notitiam perventum.

Vis enthea illius frustrâ jurgio premitur inani ob Saporum diversam originem. *Acida* per Resolutiones deprehenditur Substantia: in transmutationibus licet refringatur, alteretur, permanet tamen, nisi ubi ignis violentus eam ad fugam cogit. Quocirca, quum Substantia hæc sapore sibi semper similis deprehendatur, & ab hóc delapsa, in illum denuò vergat, desumpta à potiori denominatio retinenda.

*E nominibus abusivè sumptis colligit
rerum ipsarum nullitatem.*

Jam scire licet ergò quid per *Alcali*, & *Acidum*, quantum ad vocabula, intelligendum velis. Præmittis larvatas voces, ut mysteria cudendis novis opinionum monstris commoda eruas. Scilicet hæce restabant figendæ bonis ingeniis cruces, quasi nondum sat phantasticis provisum esset Orbi post adventum *Paracelsi*.

Intoleranda in *Alcali* nomine amphibolia est. *Sal* artificialis *Ægyptiacus* per incinerationem herbæ *Kali* factus, fixus est, neutiquam volatilis, genuinus. Lusus in vocabulo generaliter sumpto remanet. Analogicè saltem *Sal* ille, qui supponit exustionem, ita nuncupabilis.

Salsum tam varium fateor, ut vix unum sub intuitum cadat. jam fixum, jam volatile; utrumque jam purè falsum, jam acido-falsum. fixum purè falsum Lixiviale, aut *Alcali* hæctenus vocitatum. Acido-falsum autem natùrale, vel artificiale inveniendum.

Ex fluido quidem illo Sale *Acidum* hæctenus conceptum. Quin illud, fixis salinis particulis, in aquositate transire, deprehensum. *Spiritum* nimirum *Acidum*, portionem phlegmatis, sale aculeatam, nemo non reperit.

Exstillatum super fixum *Sal tartari*, insipidam relinquere aquam; quin ponderis augmentum ex portione illius derelictâ *Sali* accedere constat. Igitur hoc *acidum*, quod è sale muriatico, vel acido-falso profluit. hoc *alkali*, quod cineri elixiviatum.

Causæ à te allegatæ non satis prægnantes, quare à communi recedas usu. Sed sacra tua *Eleusinia*, nulli hæctenus benè revelata hoc vocabulorum abusu indigebant. Pax sit autem illis. fabulæ exordium turbare nolo. Nihil addo, nisi quod, quum aureum spondeas Medicis seculum, vix ego ex tuis hypothesibus falsum fore id augurer.

Quid sit Alkali, quid Acidum, circumscribit.

*Tache-
nius in
Hippo-
crate
Chymi-
co bo-
rum
præci-
pius as-
sertor,
& satis
strenuus
est.*

Inane quod de vocabulis litigium fugias, gaudeo. Intellectis rebus ipsis, nominum congruentia elucescet facile. Sunt igitur *Alkali* & *Acidum* particule per se subsistentes: Mistum quodlibet præcipuè componunt: earum accessu, recessu, copulâ, disjunctione, dominio, subjugatione, exaltatione, temperie mistum suis singularibus proprietatibus viget, valet, & operatur. Ponit eas genesis cujusque naturalis, transponit Ars, invenit Resolutio. Subsistere in his, cum ultimis reliquis sensibilibus *Medicus* potest, nec opus habet, ut originem ulteriorem indaget.

Syncera utraque stat, suoque subsistendi modo gaudet, quin suâ quoque priva copulâ operatur. Nihilominus hæc utriusque conditio, hæc naturalis inclinatio, ut ubicumque possint, coëant, congressum, & copulam moliantur. Sic *Alkali*, nisi impediatur, insorbet *Acidum*; hoc combibit; huic se subjicit: *Acidum*,

dum, ubi syncerum est, post aliqualem consternationem, aliquandò pugnam, aut *Effervescentiam*, illi superfunditur. Viribus utrinque exanthlatis amicam fortiuntur copulam; ab hâc autem *Salsum*, aut *Salsedo* varia, multiplexque trahit originem. Arcano præceptricis Naturæ impulsu in re quâlibet habitudinem fortiuntur diversam, sicque Statum fixationis, fusionis, aut Volatilitatis subeunt. Sin complementum ex se non invenerint, naturam præter sæpius exundant, alterutrumque dominatur in subiecto, vel succumbit.

Hinc singulares fluunt proprietates, quas & combinatio, & cujusque separata actio profundit. Igitur tam *alkali*, quam *acidum* jam fixum, jam volatile, jam corporalius, jam spirituosius, jam manifestum, jam occultum in triplici Regno, vel circulo Minerali, Vegetabili, & Animalis est. Harum duarum Particularum perpetua Circulatio est, & mutua reciprocatio: harum ubivis fermè deprehensibilis congressus. Ultra excurrere superfluum est, quo-

niam ab hâc dualitate, mutuâque aëtivitate resultant effectus ubivis memorabiles.

P A L Æ T H A T.

Imaginariam hanc descriptionem Alkali & Acidi esse: è terrestribus adustis, non hisce præexistentibus particulis Salia provenire regerit.

Quam insulsus in Principiis hisce? ni sale multo affatim defricêris, totus tandem putredine diffues. Mirari subit autem, quâ fronte audeas omnia, tam universaliter concludendo. Sanè pullus mihi adhuc vidêris, qui vix perrupta crustâ incubantibus insultas gallinis. Nihil autem novi jam, nisi quod de *Salium* universali existentia voluêre hætenus *Chymici*, id tu, prout intelligo, de duplici *Salium* particula constitutiva somnies.

Acidum formam, & complementum *Alkali* concipis: duplicem hanc particulam in unum consobolescere *Salem*: hujus diversitatem ex alterutrius prævalentia, aut succubitu: hinc motus & mutationes rerum, & omnia deducis.

Benè igitur nunc *Medicis*! abditissimo

tissimo *Salium* sinu inspecto , intimis eorum scriniis reclusis , ovamus meritò , & gaudemus.

Quid autem ? Sin *Salia* non saltem non resultare posse è tuis particulis combinatis , sed nec quicquam adesse eorum ante adustionem transmutatoriam , regeram ? Particulæ sanè solæ terrestres , adustæ , & ab ignea exhalatione , sive empyreumate sapidæ in *Salem* transire videntur. Dum enim aduruntur , *Vulcani* ope concreescunt , reducuntur ad acrimoniam , & *Salinam* induunt formam.

Non opus *alkali* vel *Acido* præ-existentibus , & immediatè copulatis. Nec habet *ignis* opus his imaginariis principiis. Sanè absoluti per *ignem* philosophi nomen qui affectas , quæ illi exhalationes , vim Salsificand , novasque denegas creaturas ? *Igni* nimirum totius *Artis* tuæ magistro , quia fovet calore , luce recreat , & subtilitate permeat ; *igni* , qui miscet , loco movet , turbat , pervertit omnia. *Igni* , qui nullam rebus linquit figuram , nisi quam ultimò impresserit ; quique

acuta obtundit , & obtusa acuat. *igni* , cujus proprietates tuus *Helmondii* satis ebuccinare nescit. *igni* , qui non motus saltem , & eruptio , sed ipsissimam *Salis* naturam æmulari à quibusdam venditur : qui Oleum & Salem communicare per ipsa etiam concepitur vitra , licet *Sali Cespitum volatili* illa soboles verius & rectius ascribenda : qui mordicans , incidens , acris , penetrans instar salini Spiritus commemoratur.

A cujus *flammâ* Spiritus separabilis , velut à Sale communi venditur per varia Mechanica : scilicet etiam *Plumbi in minium exustione* , *Corallorum reverbératione* , *Antimonii fixatione* demonstratur , quatenus è *Flammâ* vel igne pondus horum omnium adauctum sit deprehensibile. Quid tu verò ?

Quam te stultitiam , (*quoniam non est genus unum*)

Insanire putem ?

Quidni autem nudâ *ignis* actione pars mixti terrestris ad consistentiam lapidam , inque aquâ solubilem queat disponi ? Fumus , aut cinis

nis nec lignum manent, nec in illud redeunt, ut adeò indè patefcat, quam transmutet *ignis* absumendo, & alteret separando, quam immutet figuras, pro insultu suo.

Opus illius transmutatorium à separatorio, & depuratorio distinguendum. Species Salinas quando profert, tum conficit, non è latentibus principiis in subiecto producit. *Alkali* sanè & *acido* non indiget. Sicut Salibus omnibus omnes eximere aculeos potest, & in terram redigere insipidam eosdem, sic etiam terram aculeare.

N E O C H M.

Monstrat alkali & acidi existentiam extrà Salsedinem: ab eorum combinatione Salem omnem provenire, non verò Salem omnipresentem esse.

Improbas, quod non intelligis. *Alkali* & *Acidum* genuina & nativa sunt principia; à priori salem constituunt. *Salinæ* particulæ à posteriori conceptæ hæc non evertunt. jurgium inane indè promitur: conceptuum arctitudo ibi vacillat. Exstant quoque in mixtis, quibus nulla *Salsedo*, quia immediatum nul-

lum sortiuntur congressum. Nihil *Salis* uspiam in quovis circulo, quod non utrumque agnoscat.

Verum seorsim mixtis immersa etiam ubivis sunt, licet in falsedinem nullam migrent. Tam distemperata, disgregata, repressa, ut unionem haud obtineant, esse possunt.

Neutrum tamen *ignis* est opus, aut artificii solius productum. Abconsa, & refractæ virtutis licet, ante omnem accessum *ignis* existant. Concreatæ sunt substantiæ per primam divinam benedictionem, his tamen magis, illis minus. Congenitæ separantur à copulâ reliquorum beneficio *ignis*, ut adeò immediatim copulentur, aut seorsim synceræ prodeant.

Ignis ergò efficaciam haud reddunt ambiguum: Artis ille plenipotentarius manet, & excedit patientia quævis objecta gradibus suis. Per se tamen nunquam quicquam, nisi *ignem* aut *flammam* producit. Æquivoca illius generatio commentum est merum.

Quid autem entis sit, quaque vi
præ-

præditus , quas foveat proprietates, jam ut rimer ac determinem, haud opus est. Nudâ illius actione Salinam è materia terrestri produci substantiam posse credat *Judaus apella*.

Eia age quî *Sal* à calido & sicco saltem passâ Terra foret ? Terram tu solam flamma in *Salem* redegeris ? Mortuam ure , & adure centies, semel elicitò *Sale* per combinationem nostrorum *Pugilum*, nil ultrâ illius elicies, aut exprompseris.

Sin adustio efficeret , quodlibet combustibile æqualiter *Salis* fuerit ferax. nec enim *ignis* interventu ulla progengeretur diversitas, ni prius insuisset. Quî lapidam verò reddiderit terram ignis ? Secernit ustio heterogenea, & syncera profert, quæ invenit incombustibilia.

Ignis quid imprimeret , quid ad communicationem gestaverit ? Vinculum solvit unionis, non verum mistum producit. Quid *Salsedinis* Lateri exprompserit , quid aliis, quibus nostri *Pugiles* deficiunt ?

Sanè *Sal* omnis à Terra differt toto cœlo. Cineres plura inclusa gerunt,

gerunt, quam terram solam. Quî alias Aqua iis affusa *Salem* vel *alkali* merum eliceret? ab *Aquâ* certè nulla vis coagulandi procedit. Nec terra sola in humido unquam liquescit. Ut ergo *Aqua* non gestat *Salem*, sic nec *Ignis* communicativè.

Quid quod sine flammæ adminiculo ut Vinum à se Tartarum, sic Terra nitrosa *Salem* egurgitet. Etiam *Muria* coctione solâ in hunc facescit. Comparet *Sal* in decoctis herbaceis, absque ignis immediato accessu. Quinimò vel levissimo calore *Sal* provenire solet volatilis: ut adeò ad cinerem rem quamvis redigere non opus sit, ut proventus Salis fiat. Frustrà ergò tu *Salem* cum Terrâ confundis. Non assurgunt contradictiones tuæ ad Veritatis ἀνεπίστατον.

Ignis resolvit compedes, abligurit quisquiliās, ut immediatâ copulâ emergant *Alkali*, & *Acidum* rerum quarumcumque. Sin nimis ille torquet, fugit & avolat *Acidum*, relicto solo *Alkali*. alias ab aliquali derelicto *Acido*, *Sal* genium & formam suam haurit. Alibi autem
solet

solet *Alkali* exhibere *Acido* acceptissimum thronum, ut fons vitæ uberimus manet, & horreum efficaciarum, motus, mutationisque aperiatur.

Sic admirabili clave fundamenta reconditarum panduntur proprietatum, & cuivis motui interno radicale & vivificum exhibetur principium. Agrestis illud docet experientia, dum Terra redivivâ animatur quasi pinguedine, & renovatâ fertilitate beatur, quum dispersis saturatur cineribus. Hinc deflagrata Rura, incensique Campi, alias nemorosi & horridi, uberiores dant proventus. Et nostris deficientibus vel absentibus *Pugilibus* sterilescit omnis Terræ fractus, & vegetante virtute spoliatur.

Frustrâ *Sali* hi ascribuntur effectus à Vulgaribus. Non sunt cineres hi elixiviati, nec tam combinati *Pugiles* sub his, ut Salium nomine dotari debeant. Occultantur adhuc, & licet deliberati à compedibus, suoque restituti vigori, nondum tamen coagulati, sed dispersi manent.

Igitur ineptè etiam *Salium* omnipræ-

præsentia vel existentia universalis hæctenus deprædicata est. Generalis intuitus salinæ compositionis in subjectis falsus quidem. Fateor non degerè vitam humaniorem sine manifesto *Sale* , at utrumque Cosmum sine occulto non degere , falsissimum est. Non abnuo , omnem vitæ leporem *Salium* nomine indigatum antiquis : etiam amicum Deo corpus *Platoni Sal* conceptum : nec constituisse sine Mola falsa Veterum sacrificia : homini *Salem* cedere in condimentum : ab animalibus eum lingi è fæculentiis : *Venerem Saligenam* , natamque Salo dictam : *Salsum Mare* hinc animalium varietate prolificum : quin & oneratas *Sale* naves Marium copia , & congerie refertas : Nihil sine *Sale* perfectum esse tamen , pernego. Frustra occinas illud Poëtæ :

*Salsa para , qui grata paras dare
munera nobis ,*

*Munera salsa placent , nec nisi
salsa placent.*

nisi jocum velis. Omnem naturæ campum à *Sale* compleri , ineffabili efficacia : in hoc omnia vitæ

con-

conservandæ secreta latere, concedere nequeo.

Verum sin de *Alcali*, & *Acido*, ut principiis quidem salinis, elogia omnia intelligantur, tolerari possunt. His enim vivimus, his conservamur: Spiritibus hinc productis ut Fertilitas vegetantium, sic & perfectio debetur animantium. Hisce binis trahentibus, trudentibus compelluntur ad germinationem Vegetabilia. Non producit Terra fructus, ni *alkali* & *acidum* in quovis Semine excitentur, commoveantur, commisceantur.

Ab his *Fermenta* quævis dependent. *Panis*, *Cerevisia*, *Vinum*, & alia omnia non aliundè suam bonitatem trahunt, dum Artifex obstetricante manu complet Naturæ munia, jungendo, temperando, miscendo, liquando, exaltando.

In his omnis *Artis Medicæ* gloria desidet: his viget illa, florescitque *Sanitas*.

Sine horum congressu præcedenti non turgerent Fimeta *Sale*, non falso madore fluèrent reliqua corporis, non proventum exhiberet
vola-

volatilium Sanguis , nec Urina, nec Bilis *Sale* diffuerent; ut taceam præternaturalia , Scabiem , pustulas , Ulcera , Sudores instar stiriarum linteaminibus agglutinatos , & infinita alia Quid pluribus hæc generatim ? Meridianâ luce clarius est, quod *Alcali* & *Acidum* ubique primas tenent.

P A L Æ P H A T.

*Non agnoscit Alcali vel Acidum citrà
salsedinem. absque his Salem ab igne
produci contendit.*

Quantum spiras Pyrgopolynicem ! Nihil tamen , nisi quod ex trivio , præter Speculationes inanes. Certis in Experimentis , quæ promiseras sola , defatiscis. Unde enim hauris , & concipis *Alcali*, aut *Acidum* in Universo , nunc Salsum principiantia , nunc seorsim in utroque Cosmo dominantia ? In ipsâ re nudior es *Leberide*.

Acidum rebus quibusdam naturale non abnuo. *Alcali* nonnisi ignis productum est : fixum , & constans hinc factum. Quod *volatile* est, confundi cum eo non debebat. nec *acidum*,

dum, nec *volatile* quodvis per violentum ignem constat.

Quidni autem *Ignis* particulis terrestribus exsculperet *Salem*? hujus ille creatura, modò terram convenientem nactus fuerit. Ex inutili, damnatâ, saleque jam ante spoliatâ terra quod non producat, nil interest. proportionatum sit oportet agens, & objectum, ut aliquid progeneretur. Caput mortuum integra non est materia, ex qua *Salem* eliminet *ignis*. Cinis semel elixivatus, inhabilis est, ut in *Salem* convertatur. Lateres quoque igniti damnata terra sunt. non sanè omnia ex omnibus generare potest ignis.

Quid tu autem, præexistere necessario *Alcali* & *Acidum*, contendis? Undè concludis? Nec *Sal*, vel *Salsum* quid ante cineres, nec tui commentitii *Pugiles*. Sin præfuiſſet *Acidum* & *Alcali*, quor non in *Salem* migrarunt, ante ignis violentiam? aut quor sibi constiterunt?

Ipsam *Sal* resinæ cuiquam immixtum ab igne abliguritur. Quin nequidem hoc sub sua specie durabile est. juncta pinguedine in aqueum redu-

reducibile liquorem. destruitur sic *Salsedo*, dum in aquam insipidam migrat. Mutat speciem, figuram, quantitatem, & omnia: non concreti saltem natura variatur, sed id omne, quod ad esse ipsius pertinebat.

Vitriolum, Nitrum, Salem communem, & confinia examinare nunc non libet. Possem aliàs tam nativis, quam factitiis conspicuum reddere, quod disceptamus. Sed quid opus? Dædalus mihi alter eris, modò Experimentis probatoriis ostendere possis præsupposita.

NEOCHM.

Vrgendo prædicta, Exemplum Saponis subjicit, ut evincat, quam occultim latere queant Pugiles.

Forſan nil effecero Experimentis, quia in ipsa meridie cæcutire pergis, nec terrestres particulas quidem puras disternas à reliquis. Nulla *Terra* conveniens subiectum igni est, cui *salem* eliminet, nisi quæ scatet *alcalicis*, & *acidis* particulis. quæ illis exspoliata, non est proportionata, nec habilis, quod sine his inhabitantibus *Sal* nullus producat.

Fru-

Frustrà Pinguedinem allegas, sub qua in aquam *Sal* transeat. Deperdita Salfedine, & societate *Pugilum* exuta, in Oleum tamen illi vel pinguedinem migrant, & essentialiter permanent. Quin etsi aqueus inde prognascatur liquor, agnoscit tamen ille horum atomos.

Evidentiam hujus exemplo promam: Absterfiva Virtus, & Saponaria inest omni *alkali*. Cineres alcalizatae cum calce mistae lixivium reddunt congruum, ut id cum pinguedine proportionata percoctum *Saponem* fundat. Occultum heic *alkali* & *acidum* esse quis negaret? Salsugo per obliterantem abundantiam Pinguedinis exulat: acrimonia omnis Salina delitescit, & fugit sensus. Viribus interim & efficacia innotescunt *Pugiles*. hinc tam affabre à Sapone exterguntur Lintheamina.

Sic docet ars naturae molimina in recessibus suis fat evidenter. Docet aliàs, quum occulta circulatione *alkalia* mutat cum Oleis propriis in Entia mirabilia. Sed non ego nunc hæc.

Tu

Tu aves scire, qua subnítar *Experienciâ*, quid insumferim laborum.

Per triplex ergò Regnum rerum naturalium. mecum vadas oportet. Tripliciter Particulas Pugilicas mistum omne componentes monstrabo, at pressò saltem pede: simul inde ex earum mutuo; varioque complexu qui fluant effectus, patefcet. Excipe autem prius censum Mineralium.

P A L Æ P H A T.

Conjecturas non vult inanes, at certa Experimenta.

Conatus tuus erit irritus demonstrandi, ni adminiculis utaris certis. inanes conjecturæ & Chymæricæ subtilitates nihil probant. Nec universales quidem conclusiones è particularibus desumi exemplis possunt. de *Sapone* allata instabilia omninò sunt.

Salsedo sub pinguedine occulta quid tuis conducere*t Pugilibus*? In calcem, in cineres salinam introduxerat formam ignis. his autem elixiviatus *Sal*, & cum pinguedine percoctus quod remaneat, nihil miri ante adustionem igneam
nec

nec *alkali*, nec *acidum* aderant. Tu quidem terrestribus particulis juncta illa apprehendis, ego verò nego.

Mitte fabulas: mitte, quæ ad Adraстеias normam revocari nequeunt. Sin nulla ab arte violata prompseris, multò facilius assensum invenies. Procede ita ad Mineralia, ut manium fabulamentis me non detineas.

N E O C H M.

Constitui Mineralia à Pingilibus, probat ex eorum Resolutione, Depuratione, & Precipitatione.

Fabulæ forsan tibi, quæ aliis dulcissima sunt Artis secreta. Vide sis modo, ne cæca in Vetustatem lubricine à veri indagine abducaris. hanc nisi foveres, abderes te mecum in reconditissimos Terræ sinus: intima simul scrutareris penetralia; & quomodo ubivis *Alkali* & *Acidum* sua teneant vestigia, invenires.

Certè horum congressu quodvis *Minerale* in sua concrevit specie. Coctionis & coalescentiæ eadem instrumenta, quæ depurationis, & Me-

& Metallicæ Præcipitationis sunt. Utrobique enim verò præsentia illa, quia procedit *Naturæ* opus, sicut *Artis*. Non aliundè equidem impuritas *Fodinarum*, quam ab infarctu *Acidi*. hoc latitat occultum in earum Sulphure, utque procurat cuivis *Metallo* suam consistentiam, sic quoque impuri coaguli causa est. Ubi *Alcali* aliquod alienum adjicitur, alliciendo sibi *Acidum*, in causa est, ut segregentur heterogenea, ac separentur. *Alcali* ex conflagrato Sulphure, dum flamma accedente perit, & aufugit *Acidum*, dominium acquirit. Hoc igitur, siue concrematum *Tartarum* confundunt, commiscentque *Metalarii*. Sic consorbet *Alcali* confusæ unionis vinculum, & sibi unit *Acidum*, unde depuratum præcipitatur Metallum.

Obvia hæc est *concretio*, obvia quoque illa *Resolutio*, & licet vulgaris, processus tamen *Naturæ* ad progneranda *Metalla* inde sat colligibilis. Cujusvis nimirum *Mineralis* peculiare Seminarium est, cujus præcipua pars illud *Alcali* hujus latibu-

latibulum dum invenit *Acidum*, infurgit in sui generis concretionem metalliferam: Arctiori unione quidem, & perfectiori congressu, quo purioribus seminibus inclusum. hoc jus cognationis, ille mutuus respectus, qui inter *Alcali* & *Acidum* sempiternus est, prora quoque & puppis totius coalitionis manet.

Punctum autem saturationis suæ peculiare quodlibet habet *Metal- lum*: hinc ultra citraque nequit consistere rectum. docemur id evidentibus aliis exemplis.

Omnia Septem Metalla fugiunt cum *Acido* Sylvestri, & redeunt cum *Alcali* domestico, quum hoc cohibet, coercetque *acidum*. Ipse *Rex* & *Regina*, ipse *Sol*, & *Luna* *Acido* prædominanti auscultant. Nec sistunt se rursus, ni commistum *Alcali* eadem recolligat, & *Acido* segregationem imperet. Oculis ut hæc nostris haurire licet, quidni eadem in recessu moliri Naturam colligamus?

Ferrum: aut *Chalybs* jungit se *Acido*, derelictis suis scoriis: continet enim *alkali* prædominans purius. in

D

Scoriis

Scoriis nulla ejusmodi cum *acido* affinitas. Quin *Ferrum* non aliundè suam rubiginem sponte trahit, aut scorias projicit, quam quod *alkali* ab *acido* aliundè contracto iniquè subigatur. Vel sola Aqua, sin atomis *acidis* scateat, & eam *Ferrum* biberit, illud in rubiginem conjicit.

Stannum facilè isthuc redigas, ut ludat Salium, vel Vitriolorum varietatem. Solutionibus autem sin liquorem infundas Tartarei salis, ut exsorbeat ad se *Acidum*, quod alienam indidit speciem *Stanno*, sua hoc redit in fundum formâ.

Quam promptam etiam init *Plumbum* cum *acido* quovis amicitiam? Ut mutat pro ejusdem specie suam formam? quo nempe gaudet *Alkali*, eodem suscipit diversi generis *acidum*: hinc illæ mirabiles hujus Metamorphôses. *Cerussa*, *Minium*, *Lythargyrium*, aliaque hinc originem trahunt.

Cuprum, ubi arrosit illud Acetum, æruginem protrudit; nec aliundè sanè ærugo, quam quod Acetum è Cupro exprompserit *alkali*.

Sic combibit Tartareum *alkali*
ab

ab *Antimonio* Sulphur acidum, segregatque *Regulum*. hujus minus cadit, si *Salsum* aliquod adjiciatur, quia minus alterius admittit *acidi*, quod proprio saturatum sit.

Mercurius multiplici suâ metamorphôsei edocet, quid suo contineat gremio. Ut reviviscit *Sublimatus*, quum corrodens *acidum* ejus ab adjecto *alcali* sustollitur? exactissima hæc *Vegetabilium* proba pluribus postmodum veniet. Nunc quoque, quî suam ludat scenam sub pulvere *Algerotti Vitæ mercurio*, aliisque, non persequor.

Butyrum Antimonii facilius segregat *Aquæ gutta*, quam quodlibet *Salium* genus solutum. nequidem movetur, aut turbatur *Salso*, quod illius *acidum* congeneri sufficienti gaudeat, nec alienum requirat *alcali*.

Sulphuris pinguedo occulit *acidum*; & quis quæisivisset superficialius scrutator? docet autem ejus promptissima in omni *alcalico* *Resolutio*, quam ne potentissimum quidem *acidum* effecerit. Ast ubi infumum sub campanâ, versum *Sul-*

phur est, cogi ex eo Spiritus solet, quasi noviter creatus. nec tamen creatura nova est, quum latuerit haud dubiè sub pinguedine.

Veneris, Marisque concubitu abortivo *Vitriolum* exoritur. Hoc ut manifestum circumgerit *Acidum*, sic in casu *Colchotaris* monstrat suum *alkali*. nec ignis hanc progeniem æstimes: quippè modò instilles ipsi *Vitriolo* aquâ soluto pluviali liquorem *Tartari* promptissimum ejus videbis casum.

Quid autem memorem *Vitrioli* ab *alkalium* admistâ varietate varios colores? Quid *Fontium Acidularum* vires tinctorias, quatenus Spiritus eorum *acidus* venam arrosit *Ferri*? Quid nativum in illis Fontibus *acidum*, quod cum Sylvestri per ignem Salibus extracto neutiquam convenit? Quid *Vitrioli*, & *Succi Gallarum alkalici* progeniem, quæ *Atramentum* vulgo? Quid *Cryptographiæ* fundamenta ex actione promptissimâ inter *alkali* & *acidum* dependentia? Quid alia sexcenta hujus farinæ?

Omnia Subterrena præsentiam
nostro-

nostrorum exclamant *Pugilum*, occultam, aut manifestam, majorem aut minorem. digito id monstrasse suffecerit in *Mineralibus*; tam clarum enim, ut quo nil clarius.

P A L Æ P H A T.

Conclusiones ab externis & alienis Resolventibus, depurantibus, & precipitantibus ad intrinseca Mineralium constitutiva rejicit.

Quam claritudinem venditas? Quid tibi in ejusmodi subsumptis applaudis? intolerandæ tuæ in universum è particularibus conclusiones; histrio mihi vidêris, nativa cui desit facies. Quam enim frivolum ab impuritate *Mineræ* ad specifica quævis *Metalla* argumentum? Quam ficulneum ab heterogeneo coagulo ad homogeneam, & perfectam substantiam?

Tam solida, ut *Aurum*, *Argentum*, &c. tam in suâ quæque specie consummata concretioni salinæ probè assimilaveris? Quid etiam *Acidi* potentiam urges in abliguerendis *Mineralibus*? Alienum videlicet, & sylvestre id *Acidum*, quod in *Aquâ forti*, in *Aquâ Regiâ*, aliisve

Spiritibus Tyrannidem exercet, à violentiâ igneâ mutuata, genuinum, & cujusque nativum quâdam probabilitate astruxerit?

Eâdem improbâ sequelâ affinitatem, aut cognationem cum specifico cujusque *alkali* assignas, quasi parietes in cimmeriis tenebris palpares. Recollectione ergò non opus est eorum, quæ de *Stanno*, *Plumbo*, *Ferro*, *Antimonio*, *Mercurio*, *Sulphure* crepas. Nihil enim his adhuc firmiter conclusum perspicio.

Exspectata seges vanis hinc ludit aristis.

Resolvantur in varias formas hæc Mineralia, & reducantur tuis instrumentis, quid tum postea? aliena & externa resolventia, & reducuntia producis, non insita, & intrinseca.

Quænam genuina affinitas inter Corrosivum, & Metallum est? destruit illud hujus formam, figuramve: Ablatione Menstrui corrosivi fit reductio. transeunt nimirum salini spiritus per corporum Metallorum minima, & redigunt eadem in atomos.

Tar-

Tartarei Salis liquor, quem tu universale reductionis instrumentum velle vidêris, quatenus corrosivis cognationem debeat, copulet se his, congregiatur, ut fiat atomorum Metallicorum reductio, reunio, & casus: nulla hæc proba est, quia genuinum nec resolvens ullum, nec reducens in quoquam Minerali producis.

Solius *Aquæ tepidæ* infusio quum secretioni adhibetur, ubi tum *alcali* tuum? Liquoris copia distrahit, segregatque *acidi Menstrui* vires, unde Minerale deliberatur à suo solvente: nil hæc planius.

Resolutio & præcipitatio Eurypus tibi sunt, è quo enatare nescis. *fl :*ctas, oportet, oculos ad plura simul, quam tuos *Pugiles*: his determinari angustiis detrectant *Mineralia*. Vix ex iis perfectis *Salem* expresserit Chymixæ gnarissimus, licet ipsius *Jovis* fulmen provocaverit: nimium ergò tuis promittis laboribus. immensa omnium mineralium differentia est. cuique speciei sua proprietas. Quid eodem censu censes omnia? desine harum nugarum imposterum.

N E O C H M.

Declarat ulterioribus præcedentia. à Cystallis metallicis, ab eis potabilibus, à Menstruis bina conditionis argumentatur.

Exue tu potius pertinaciam: resurge è veterno. Demonstratâ in Mineralibus nostrorum *Pugilum* præsentia, copulâ, & virtuosâ actione nil evidentius. Non aliunde Solutiones, & Præcipitationes: & his illi firmissimè stabiliuntur quoad præsentiam & cognationem. Simul in eodem subjecto haud aliter demonstrari queunt. Impedimento est hujus vel illius dominium, quo occultatur, & supprimitur in singulis alterutrum. dominio dejecto comparet ut plurimum, quod antè disparuerat.

Quin arctos adeò confestim ruunt in amplexus, sibi que agglomerantur, ut nequeant demonstrari, nisi augmentum accesserit externum. Ex supereminentiâ autem alterutrius *Resolutio.* in coagulum tendit æqualitas utriusque. Externum adjutamentum huic vel illi dominium procurat,

curat, dum aut sibi associat alterutrum, aut dejicit.

Nec Solutio, nec Præcipitatio ab extraneo fierent, ni illud præfens sibi è subjecto aduniret. Quid? quod ab *Acido* in præceps datum, adeò ut plurimum imprægnatum *alcalico* reperire est, ut sensus examen sustineat. Exaltatio ergò, & præpollentia alterutrius, divulsionem, & divortium procurat. Nova unio, nova amicitia consortium vetus divellit.

Corrodunt Metalla Spiritus Acidi, quatenus summè prævalent. in corrosis quod *alkali* inveniunt, sibi crystallatim uniunt. hâc non prægressâ unione, *Crystallizatio* non procederet. Elegantes sanè hinc ex *Argento*, *Ferro*, *Cupro*, *Stanno*, *Crystalli* efformabiles quin elevari hi à suis subjectis & sublimari non detreçant certè Salis in Metallico corpore delitescentis firmissimi indices quidem hætenus crediti; Verum nonnisi salinorum principiorum sunt, quatenus *Alkali*, & *Acidum* firmissima unione concludunt.

Ut adeò Chymix peritis infulsè

exprobraveris impossibilitatem extrahendi *Salem* è perfectioribus Metallis. Reverà affines *Salinae* substantiæ *Cryalli* sunt, & sufficiunt probandæ præexistentiæ *Alcali* & *Acidi* in Metallicis corporibus. Quid quod fixissimum *Metallum* quodque, ab *Acido* calcinatum, & à spirituofo ac volatili *Alcali* resolutum, fin id sat acutum fuerit, in tincturam, liquoremque reduci possit potabilem? Potabilia sanè *Metalla* nisi vim, indolemque amborum nostrorum *Pugilum*, nihil magis urgent, & clamant. Quò ergò objectionum tuarum nullitas? Veritatis palma, quo arctius pressa, eò surgit altius.

Aquæ simplicitas ad præcipitandum & solvendum idonea à te allegatur. Eane ergò simplex ita, ut halitibus *alcalicis* vel *acidis* ex aëre, terræve profectis, vel innatis imbuta non sit? Certè his acuminatur variè, his prægnans ejus est, & promota aëtivitas. unde non omnis æqualiter omnibus secernendis idonea. Stipata particulis *alcalicis* tincturas recipit *acidæ*: *acidis* ex-
cuta

cuta confociat sibi *alcalicum* omne.

Profectò & *Aquæ*, quam vulgus simplicem auguratur, & *Menstruorum* omnium diversitas duplex adeò. Eorum *alcalica*, & *acida* in omni circulo facilè advertenda discrepantia. Cur autem nunc stipem hanc duplicem eorum classem memorabili numero? Idoneum *Mensstruum* cuique dissolvendo sit oportet: sic congeneis sibi in amplexum raptis, displicatio particularum subsequitur. ni adhibueris è conformi classe intactum relictum videas corpus dissolvendum. Ubi *alcalicum* prædominium, ab *acidis* fortiris effectum: sin aliud, etsique *salem tartari*, neutiquam.

Compactissima duplici unione corpora Metallica *Stygiis ab Aquis* solum referantur, quia vinculo fortissimo innexa. Vix violat eadem ignis: his tamen Aquis minutim confringuntur, quod *alcali* nôrint exuere: hoc ergò quia atomis imperceptibilibus in amplexum ruit acetosis Menstruis, pervia sunt, & redduntur illa. Nec opus, ut diversis cogitatibus ad causas prædictorum

etorum eruendas exerceamur , modò bono animemur genio.

P A L Æ P H A T.

Reprobat, quicquid de concretionē Metalliferâ, & duplici Menstruorum classe prædictum.

Affurgerem ego genio illo tuo , modò experimentalī animaretur certitudine. Vis metallifera cujusvis feminio ingenta num vinculo indigeat salino controversum hætenus manet. Exhalationes , & Succi metallescentes quâ expediantur vi , dubiis suis nondum extricatum. ne fundamentum quidem compaginis , aut concretionis per *Alcali* , aut *Acidum* probabiliter expedire nôveris.

Perfeciōra *Metalla* solidæ adeò concretionis , ut nonnisi in partes divellantur integrantes. *Stygia Menstrua* vinculum quidem unionis externum , non verò. particularum minimarum integritatem disrumpunt. Pristina Calci mox redit forma , ubi minutix à corrosivis involventibus deliberatæ liquantur , & coeunt. nec enim sunt *Salia Metallica* , vel *Crystalli* , nisi particulæ minutissi-

nutissimæ Menstrui, & metalli conjunctæ. hinc tam facilis rediviva omnium indoles. doceri hæc quisque experientiâ potest.

Recrementa verò Metallica, & quæ iis æmula factitia quæque, alterius indolis sunt. Sin his *Alcali*, vel *Acidum* extorseris, nihil id in universum.

Quid autem *Aquarum*, aut *Menstruorum* diversitas bina, cui arma è duplici tuo promptuario comminisceris? igneæne etiam particulae, quum solæ Aquam viribus mixti imbuunt, has in classes referendæ? Quæ affinitas cum *alkali* vel *acido* in *Rore majali*? quo Menstrua Oleosa, *Therebinthina*, *Juniperi*, & aliorum Vegetabilium reduxeris, quibus tamen dissolvuntur, quæ intacta manent tuis *pugilicis*?

Et quid fiet *Universali Menstruo*, inter cujus *Adeptos* num tu numerandus, incertus sum? Sed nec opus, his ut inhæream. Quod stringit in Menstruis, nullatenus idem est in corporibus dissolvendis. Certè *Hermetem* ex orco reducem, per novam metempsychosin, pectori
ri

ri tuo infusum , nondum percipio.

N E O C H M.

*Recrementa urget Metallica, & eorum
promptam Regenerationem è Sale
Tartari, vel proprio Colchotare.*

At ego Scoti animam tuo immigrasse conjicio , adeò ludis sophismatis, & incredulitate laboras. Nil admiserit obstinatum tuum præjuditium , etsi fides ipsa juramento se obstrinxerit. Ipsismet in *Recrementis Metallicis*, & concrefcentiis imperfectioribus non admittis *Alcali*, & *Acidum*, principia velut constitutiva, ut audio.

Numnam ergò in *Vitriolo*, *Alumine*, *Nitro*, & consimilibus manifestum dominari *Acidum* negaveris? Atqui etiam in eorum omnium Colchotare ipsis sensibus deprehensibile *Alcali* est. Et quid si eorundem per *Salem Tartari Regenerationem* produxero?

Stabilit sanè *Sal Tartari* genesin horum apertissimè. Medio illius reviviscunt etiam per ignem destructa. Communi veste tartareus *Sal* suam ludit ubivis scenam , quin alienas

nas sumit formas ab his, quibus unitur.

Saturatus Vitrioli Spiritu, & illius *acido* embryonatus, quod ex eo crudo soluto confit, sistit *Vitriolum*. id Artis opus argumento monstrat herculeo Vitrioli exortum. Sed *punctum saturationis* Ars non adeò benè assequitur, velut Natura. Quocirca singuttatim *alkali* tartareum exsuperet liquorum vitriolicum, vel hoc illud, mistura vertitur in hujus vel illius progeniem. Hinc Spiritus è *Tartaro Vitriolato* prolectus diversus est, intermediæque naturæ ut plurimum, nec *acidus* scilicet, nec planè *alkalicus*.

Verum enim verò non solò *Vitriolo* hæc palingenesia familiaris. Quin *Spiritus* quoque *Salis* ex tartareâ coagulatione in *Sal commune* revertitur. *Spiritus* item *Nitri*, *Aluminis*, ac aliorum sua reinduunt corpora è tartareo sale. nec enim vis caustica ulla hanc subactionem pervertit. Igitur Regeneratio hæc stabilem satis promit conclusionem de naturæ processu.

Quid adjiciam cohobationem, &
copu-

copulam capitis mortui singulorum Recrementorum Metallicorum cum suis exstillatis? inde sanè prompta regeneratio æquè facilis, antegressa, quam resolutio. *Acidum*, quod per violentum ignem aufugerat, fixato *alcali* suo redditum, absque clade sistit idem corpus. Reinduit è *Sale tartari* suum corpus *Vitriolum*, reinduit è suo *Colchotare*: reinduunt *Nitrum*, *alumen*, *Sal communis*, & reliqua in Spiritus acidus prius redacta. Fiunt hi Spiritus denuò, quod fuerant validum ante ignem. redeunt in corpora, quæ per violentiam amiserant. tolerant hanc metamorphôsin artificialem, utpote naturali suæ generationi congruam. Quis autem hanc lucem respueret in tenebris?

P A L Æ P H A T.

Regenerationem hanc parvi momenti censet.

Heus trismegiste! quæ lux hæc in tenebris? *Tartarum vitriolatum* quantopere desciscit à naturâ *Vitrioli*? destructum scilicet est *Vitriolum*, & in aliud ens commutatum, à quo
non

non datur regressus. nullæ adeò manifestæ vires *Vitrioli* in *Tartaro vitriolato*. prolectus inde Spiritus est diversus. Haussit vim Tartari, nec quidem vergit in dominium Vitrioli per ignem fortem.

In *Colchoiare*, velut insulsâ terrâ omnis exulat efficacia. quin ulterius uri, & exui omni potest *acido*, quicquid adhuc illius adest. Admittit quidem ab aëre volitantium corpusculorum impressiones, hincque linguæ acorem objectat, quandoquidem aër his turgescit vaporibus. Ast omne corpus ignem passum ita est apertum. Compara ergò *Colchotar* ipsius vitrioli, compara aliorum, quæ in exemplum allegasti, cum *Tartaro Vitriolato*, vel aliis è Sale tartari regeneratis. *Colchotar* ab aëre imprægnatum rursus eundem exhalat Spiritum, non *tartarus vitriolatus*, non alius sal regeneratus. *Acidus* ille est, nec ullus talis eliciendus regeneratis. arctior enim salis tartarei copula impedit regressum *acidi*. Parvi ergò momenti *Regeneratio* stabiliendæ tuæ hypothesi est. majoris foret, si diversitas, quæ

quæ in his Recrementis metallicis intima, ulterius extendi posset.

NEOCHM.

Effervescentiam, & nixum Explosivum in Mineralibus, in subsidium indeclinabile sumit.

Quidni extenderetur in universum mineralem circulum? Omnium censum subeunt *Acidæ*, & *Alcalicæ* particulæ. nec Recrementa, licet eas promptius exhibeant, adeò diversæ à cæteris Metallis indolis sunt, modò imperfectionem demas. Ubique latent, sed his magis obviæ, & abundantes: nuspiam absunt, nisi per violentiam demantur. Et quid opus, artificiosæ *Regenerationi* inhæreamus?

Quæ in oculos cadit omnium, *Effervescentia*, velut effectus *Acidorum*, & *Alcalium* propriissimus, veniat. hic enim motus, & fervor: ille impetus potissimum inter Mineralia spectandus: nullibi adeò excellens, aut evidens est. *Lixivæ* quod affusis *Acidis* incalescant, quod effervescent, ac impetuosè subsultent, ex trivio est. Specimina ergo singularia subdere non opus habeo, & nauseam

seam pareret omnium exhibita series.

Causa haud est infensa hostilitas quæpiam, quæ inter *Acidas*, & *Alcalicas* interjacet particulas: nec congressus pugilicus eidem stabilitamento est. Mimica enim saltem discordia inter *effervescendum* compareret, quum tragicæ omnes furiaë mutantur paulò post in foccum. Eò scilicet arctior unio consequitur, quo particularum *Acidarum*, & *Alcalicarum* intimior, fervidiorque congressus.

Sin alicubi vim Explosoriam nanciscantur, ut in *Chrysoceraunio pulvere*, ut in aliis quamplurimis; tum particulis utriusque indolis violentè & impetuosè sibi abruptis strepitus ille in aëre debetur. Nec vis hæc fulminis æmula exseritur, ni *alcali* nimium ab alieno adjecto invalescat, aut ab *Acido* alio, laxatis celerrime amplexibus, avocetur. Hunc in modum non absque renisu exaltatum ubivis *Acidum* subigit *alcali*: adeòque videtur tyrannicè suo imperare compari. Hinc illud claustrò violenter revulso, & effracto

carce-

carcere emergere conatur. Sic ubi nanciscitur impetum, violenta ab angustiis redit libertas, spatiique amplitudo enormis capescitur. Sed hæc commotionis vehementia non sibi ubivis æqualis : & fervor ejusdem intensiorem consequitur bullarumque stipamen, licet viscidum, haud difficulter dirumpitur.

Igitur *Effervescentia* spumosa, prævia saltem quasi Salutatio est. Quin subsultus luctum simulat, quandoquidem adversitas, quæ adest, in amicam desinit pacem. Nulla hæc comminiscenda Antipatheia; nulla Antiperistasis. Non fugiunt, aut fugant se *Alcali*, & *Acidum*, sed pugiles sunt mimici, aut apparentes. Quo se strictius combinent, se particulatim atterunt, fervore, & fumo subsequenter mutuam attritionem. Quin è latebris utrinque profiliunt, & in mutuos indefinenter ruunt amplexus, unde colluctari, turgescere, & ebullire videntur. Verum impetum nanciscuntur explosivum, aut quaquaversum diffiliunt, validissimè conclusi. Adeò nimirum conjugium sibi naturale affectant;

fectant; tam vehementi instinctu sibi maritali postulant.

Quocirca vel sola *Effervescentia*, tam obvia, & hodiè decantata sum-movere incredulitatem tuam si ne-queat, quid unquam possit? Com-paret illa, & artificiosâ manu pro-ducì potest tam in perfectis, quam imperfectis Mineralibus. Nec *Au-rum*, nec *Argentum*, nec reliqua omnia hanc recusant, dum conve-nienti copulâ eorum *Alcali* cum *acido* sat forti, & congruo jun-gitur.

P A L Æ P H A T.

Effervescentiam ab igneis conclusis par-ticulis, & Aqueis, in se agentibus deducit.

Jam ergò tandem *Effervescentia* Mineralium balista est, cui succum-bere debeam? *Effervescentia*, quâ Cerebrum omnium hodiè æquè gravidum, ac *Foris* erat olim *Palla-de*, quum *Vulcani* securim imploraret. Hæc, quâ tanquam *Medusæ* capite objecto stat attonitus Orbis; quæ in dubiis Macro, & microcosmicis sacra anchora, unicum in angustiis morbificarum causarum perfugium;
Quæ

Quæ equidem Cerei instar Nasi quemvis explicatum sustinet, dum surdæ naturæ narratur fabula, & sub grata metaphorâ oculis, & auribus egregius fucus fit.

Quâ autem dexteritate nunc illa in subsidium tuum venit? *Pugiles* tuos Mineralium omnium familiam agnoscentes eam procurare sustines. *Alcali*, & *Acidum*, velut ubivis copulam, & conjugium effectent, sic in Mineralibus disjuncta, & segregata, illud non recuperare, absque prævia *Effervescentiâ*, velut mimica pugna, & coitionis præludio.

Haud diffiteor particulis Mineralium familiæ expromptis, sibi que rursus copulatis obtingere *Effervescentiam*. Stygiæ Aquæ, & Spiritus Acidi fixis Salinis jugati manifestè incalescunt, ebulliunt. Nec sine æstu *Aurum fulminans* paratur. *Butyrum Antimonii* à Spiritu nitrariô imprudenter confuso ipsam non recusat flammam. Myrias consimilium à legitima Chymicorum prosapia in lucem protracta est. Nec tamen ullus in his tantus *Eurypus* illi, qui alienus à tuis hypothesibus.

Igneæ

Igneæ enim sola sobolis est Mineralium *Effervescentia*. Et Aquæ stygiæ, & Salia fixa status suos diversos ab igne sortiuntur. Ubi igneæ particulæ sublatae, extinctæ, aut nullæ sunt, ibi *Effervescentia* non comparet. hæc sub Aqueis conclusæ, confusæ, dum strictim latebris excutiuntur in manifestam commotionem, fervorem, & ebullitionem erumpunt. haud alius ullibi, quam intestinus particularum ignearum, & aquearum congressus. Exsuscitantur igneæ salinis infixæ, exsolvantur, & ad æstum promoventur: Exsuscitantur aliis omnibus.

Verum igneæ illæ particulæ non semper ab empyreumate contractæ sunt: etiam internæ, etiam connatæ, *Effervescentiæ* causam præbent. hinc nullum quòque experta ignem externum effervescent, modò latentem, sufficientem, & integrum possideant. Cruda *Gypsus phœnicia* ab hoc effervescent solo. *Creta*, *Sigillata Terra*, *Corollaria*, *Oculi cancri*, & alia, ignem licet non subierint, latenter tamen innatum continent. Ex simplici

plici hæc non ita fervent Aqua , quam per ignem producto quopiam Spiritu.

Aliis hunc pugnæ modum sufficientem etiam ostendit *Aqua dulcis* , velut quum igni culinario admoveatur. *Crocus Martis* calcinatus ab aquâ ebullit gelidâ. *Lapis calaminaris* solutus nitri Spiritu , & exsiccatus , ut remaneat *Acidum* , & exhalet *aqueum* Superfluum , ab affuso Vini Spiritu inflammatur. Concentratæ inibi particulæ igneæ tum emergunt , ut suas agant partes æstuando. Quid quod sub Aquosis etiam igneæ alcâ frui pace queant , quod insolûta misti compages , & aqueum domicilium inde relictum ? Igitur ad ænygmata *Alcalium* , & *Acidorum* recurrere non opus est , ut *Effervescentia* suis in causis stabilia- tur. Veris non ludis elegantis ha-ctenus.

NEOCHM.

Effervescentiam firmissimum præbere inditum Alkali & Acid: præsentium confirmat. Ab Acidi actione in alcali rerum Coagulum deducit.

Igitur igneæ particulæ cum aqueis ad *Effervescendum* tibi suffecerint? Quas ex *l. 1. de Diætâ Hippocratis* ante allegatas non dignabaris subsumptione, nunc *acidis*, & *alcalicis* præponis? quin sano sibi sensu congruunt. quod flammeum, & igneum, non adeò à *Salinâ* naturâ, vel *acidi*, & *alkali* sylvestrium misturâ discrepat, modò gradus differentes interponas. nec rejicis *pugilicas* nostras adeò, quum igneas, & aqueas comminisceris particulas ad *Effervescentiam* habiles. tantò satius interim illas retinuisse fuerit, quantò ad *Effervescentiæ* naturam exprimendam convenientiores.

Benè autem quod ignem externum, vel *empyreuma* omni non præstituas. Longè ampliorem continet rerum ambitum, quam earum, quæ experta ignem sunt. Videas suscitatum terris cretaceis, bolaribus, Cancro-
rum oculis, ac infinitis aliis, quibus nullum cum igne externo Commer-
cium. Quale autem crimen fuerit his *alkali* prædominans concedere? Sin igneæ in his alta quandoque fruuntur pace, quidni & *alcalicæ*?

Acida sanè omnia his admista mitescunt, acoremque deponunt, quia *alkali* supereminenter illa inforbet. Sed censum hæc Mineralium excedunt.

Sulphur & sulphurea ruminemus. non commoventur quidem ab *acidis*, nedum ut effervescent. quam autem ad accensionem, vel flammæ admissionem prona? occultum sub pinguedine *acidum* satisfacit *alkali*, neutiquam in Sulphureis prædominanti: hinc cum alieno commista *acido* non effervescent. Ubi Spiritus Sulphuri per campanam elicitus, ille liber ab obtundente pinguedine, ubicumque *alkali* invenit, commotionem excitat bulliferam. At quid his immoror?

Manifestissimus effectus *Alcalium*, & *Acidorum* est *Effervescentia*: conclusio ab eâ infallibilis ad horum præsentiam. Commiseratione dignus es, quod in negotio tam vulgato dissidia quæris. Quid fiet de occultis, si in manifestis tam immensum deviare pergis?

Nihil *Silice*, *Calce*, *Vitro* magis obvium. Quod Ignis Silicem in calcem

cem vertat, & in vitrum liquet, constat omnibus. Ignem calci inclusum dixeris; hunc per affusam produci Aquam, ut liber in eam irruat ebulliendo. Sed igneas particulas, si quæ diversentur in *Calce*, num putas detrectare contubernium *Alcali*, & *Acidi*? Certè nunquam alias suffenæ forent producendis effectibus illis, qui subsequuntur. Agnoscere illa est, quod fragmina vivæ calcis parte aquâ tinctâ incallescant, non istâ, quæ supereminet. Agnoscere est, quod *Calx*, quæ deferbuit, nulla ustulatione de nuò empyreuma contrahat. Agnoscere potissimum est, quod coagulum inde petrificum subsequatur.

Alcali, nimirum & *Acidum* sicut per affusionem aquæ solvuntur, ac deliberantur, sic sibi quoque committuntur. Atque ita affusa dum solvit aqua calcem, sibilus, fervor, ebullitio, & fumi propulsio suboritur. Quin *Calx* cum sabulo violenter fusa in pellucidam devolvitur *Vitri* massam. Hujus *Fel*, vel *Anatron* supernatans ex utriusque nostri *Pugilis* permixtione redundat. Sic

E 2

ex

ex liquamine, coagulo, duritie disci possunt. Ex his enim accrescit *Silex*; his constantissimis *Calx* unitur; his *Vitrum* coit.

Haud alius equidem finis *Effervescentiæ* cujuscumque, quam unio & coagulum, quo *Acidum* cum *Alcalico* corpore coit. Non aliundè strictissimum unionis vinculum omnibus Mineralibus. Ubicumque *Acidum* invenit *Alcali* suum, ibi tendit in amplexus ejus, & conjugium aut absque, aut cum solenni *Effervescentiâ* init. Coagulabile quodcumque simul adest, id rodendo quoque subigit *Acidum*.

Sic Salia omnia granulantur in suas species ab *Acido*. Omnibus rebus innati glutinis instar est. Absque hoc nec Metallis robur, aut soliditas, nec lapidibus durities, nec ullis aliis justa suboriretur consistentia: quin mirabilis omnium conformatio, & concretio inde dependet. Impressio vel ab igneis, vel ab aqueis particulis nulla tanta. *Spiritus* enim *Acidus*, spiritus est figens: internum scilicet, & radicale concretionis principium.

Cre-

Creditus hæcenus *Sal* αἰγῆτος δὲ-
κπικὸς Coagulationis. Non tamen illud *Sal* est sed *Acidum*, quod quandoque cum *Alcali* in *Sal* tendit, non tamen ubivis istiusmodi copulam init. Promptitudo & aptitudo naturalis concrescendi ab *Acido* devolvitur in subiectum quodcumvis. Separatum à *Sale*, *Vitriolo*, *Alumine*, *Nitro*, aliisque *Acidum* ad coagulandum his ipfismet efficacius, & sufficientius. Ita quidem *Spiritus Salis* Ovi albumen coagulat, ut ne gutta quidem ejus inverso putamini, aut vasi effluat.

Sic Artificialia concreta quævis ad naturæ imitationem *Acido* suum debent genium. Et in variis Subiectis illud ita maritatur suo cum *Alcali*, ut compactam tendat in duri- tiem. quin aded sæpè obdurescit, ut divortium nec affectet, nec tole- ret. Hinc ergò vis Metallifera; hinc Lapidifica; hinc coagulativa pecu- liarium peculiaris.

Docent illud manifestim Styriæ, Tophique, dum *Acidularum*, *Ther- marum*ve canalibus accrescunt. do- cent occultim *Nitrum*, *Vitriolum*,

Alumen &c. & Spiritus vel Succus Lapidifici non tantum circulo minerali, sed & vegetabili, ac animali intrinseci. Huc ergò Saxea putamina, huc Ossa, & Cornua, huc incrustamenta Piscium testacea, & infinita alia.

P A L Æ P H.

Non à solo Acido coagulationes & concretiones omnes in omnibus subjectis proficisci posse confirmat.

Jam ergò ab *Effervescentiâ* ad coagulum *Acidi*, cujus illa sit saltem prodromus, prolaberis. Nimirum quoniam coagulatio subsequens non aliundè, quam ab *Acido* & *Alcali* effervescentibus proficiscatur. Hinc omnem coagulationem in omnibus subjectis ab unico *Acido* sibi *alcali* suum uniente depromis : quasi nil coagulabile nisi ab *Acido*; & ab eo omnis naturalis aptitudo promptè concrescendi haurienda.

Ut jam autem dictis de *Effervescentiâ* nil superaddam, ipse tuus *Helmondii* varios Concretionum, ac coagulandi modos enumerare non negligit per suas causas. Tu nequidem Salibus aut Salsis vim coagulandi

landi relinquis, nisi quatenus ab *Acido* eam trahant. Quænam hæc in hypothefin futilem infana philautia?

Ubi terrestres, & aquææ portiunculæ, ad compactionem per ignem sæpe solæ sufficientes? Quid? num concreta & congelata omnia ejusdem esse generis censes? Et quidem ab *Acido* easdem in singulis speciebus obtineri posse figuras, tam regulares, tam uniformes? Non urgeo autem hæc pluribus.

Ab aliis disce, *Acidum* quodvis nequidem indurare posse *Cornu-Cervinum*, sed emollire illud, & in mucilaginem redigere. *Acidum liquorem* à *Saccharo*, dum coquitur, coagulationem impedire. Quin Experimenta Nob. *Boyle* attende.

Ebullire sinit *Salem Tartari* cum *Sp. acido*, tum exstillat insipidum liquorem, *acido* derelicto. residuo rursus *Acidum* affundit, & aquosum abstrahit. Sicque imprægnat sufficienti *acido* fixum *Alcali tartareum*, & nihilominus fluida manet mixtura, quin absque igne liquida.

Addo aliud: *Camphoram* infundit

Spiritui Vitriolico , ut transeat in rubescens , ac supernatans Oleum : post exagitatione confundit in liquorem ardentem uniformem. Quin à quadruplo aquæ limpidæ superaddito reddit corpus *Camphoræ* in liquoris superficie album. Quæ ergò *Camphora* à Spiritu Vitrioli fluida facta erat , ab aquâ rursus confirmatur.

His , aliisque docearis oportet stabilitatem à solo *Acido* non derivandam in subjectis quibuscumque. Officina ferraria suppeditat documentum sufficiens: Chalybem candefacit Faber , ut emollitum tractare possit: immergit rursus aquæ limpidæ , ut ille indurescat.

Quamobrem , ut subiticeam ad cætera tua , frustra urges ab *Acido* solo coagulationem , & indurationem in subjectis omnibus. Nullâ sequelæ necessitate subjungis exempla corporum ad duritiem , vel coagulum tendentium. Sat enim causarum aliis ex fontibus depromi possit , adeò ut has tuas sollicitare machinas non sit opus.

N E O C H M.

*Unicum coagulationis specifica specifi-
cum esse medium Acidum argua-
tur.*

Quas machinas alias sollicitem,
nisi quas Natura & Ars agnoscit?
Coagulum omne ab *Acido* est, sed
intrinsecum, sed rerum constituti-
vum: hoc formale congelativum in
Salis centro residet. Ab hujus virtu-
te omnis consistentia. intimus huic
thronus est *alkali*: hoc figit, densat,
format, animat. Sic condimentum
naturæ, rerum basis, omnia invol-
vens, & ab omnibus involutum au-
dit.

Varii externi concretionum mo-
di nihil ad hunc rhombum. Speci-
fica autem diversitas in duritie, aut
coalescendi modo à specificis pro-
venit *Acidis*. hæc peculiariter con-
stituta hanc vel illam diversitatem
figuræ, & consistentiæ peculiarem
procurant. Dum diversum *Acidum*
diversimodè concreditur cum suo
Alkali, diversitas naturæ & formæ
resultat.

Emollitur *Cornu Cervinum* ab *A-
cido*,

cido , quia *alkali* ejus volatile fortius non sustinet *Acidum*.

Nescit coire *Saccharum* coctum , quod *Acidum* alienum interveniens impropportionatum sit.

Experimentorum Boylianorum quoque rationes in promptu sunt. *Acidum* toties Sali Tartareo cohobatum tandem non invenit suum sufficiens congener *Alkali*, quod amplius coagulet. Coagulans solum absque coagulando quid effecerit.

Residet quoque *Alkali* volatile in *Camphorâ* , sed propria pinguedine saturatum. Ludit quidem cum *Acido* fortiori formam Olei , sed cum benigniori , suaviori , ut sunt succi acidi vegetabiles , oleiformis non fit. Nescit autem *Alkali* sub tam forti *Acido* subsistere , sed succumbit prorsus. Redintegrat autem corpus suum *Camphora* ab injectâ aquâ , quod tum disgregetur *acidum* vitriolicum , propriumque *alkali* camphoratum cum pinguedine rursus invalescat.

Nihil ergò his effecerit experimentis *Boyllius*. Multò minus, quod durities *Chalybis* candentis ex immersione

merfione aquæ lymphidæ recrefcet, quicquam contra vim *Acidi* pollet. Vel fupercifiario rerum naturalium fcrcutatori caufa hujus patefcit. Utinam res quotidianæ ex Officinis Opificum protractæ te faltem com-moverent, ut his mediantibus expugnaretur pertinacia tua. Certè præcipua harum momenta ab *Acido* & *Alcali* dependere ferius indagator invenit. Sed defcendere me ad eas vix fiverit incredulitas tua.

Nequidem Fontium mirabilia, redivivæ Venarum Metallicarum exhaustarum fœcunditates, omni-genæ Terrarum excrcfcenciæ, Saxa nativis prodeuntia locis, demortua Mineralium capita refufcitata, & fexcenta hujufmodi multiplici fpectaculo, variifque exemplis te moverent. Semper juxta peculiarrem Mixtorum compagem coëuntes, colliquati coaliti, configura-ti *Pugiles*, five occulti, five obvii fenfibuf, tibi erunt fufpecti. Novam enim non fuflines lucem, nec producis oculorum projectum ultra limen vetuftatis.

P A L Æ P H A T.

*Indignatur ampliori solutione prædicta,
exigit Experimenta certa.*

Quo producam oculorum obtutum? tua hæc talia sunt, quæ vel ipse saxeus *Morychus* contemnat. nimis inauspicatò cogis inservire Naturam tuis præsuppositis. tam lynceus es, ut per altissimas tenebras *λεπτολεχία* deprehendas. Sed non tangere dignabor ultrà tuam *anagyrin*, nisi certioribus venias. Aut ergò file, aut profer *Experimenta*, quibus tutius pedes tuos figas.

N E O C H M.

Experimentis duobus occultum alcali manifestum reddit; Mercurium ab eo præcipitari, & Sp. vitrioli absorberi docet.

*Experimenta
desumpta &
mutata à Boy-
lio sunt,
de Coloribus.*

Quis fileat, ubi non filet Inventorum veritas? Possum fallere neciis procedere tibi in occursum: possum edocere modos ex dubiis indubia, ex occultis manifesta reddendi tam *Alcali*, quam *Acidum*: modos quidem obvios, ac cuique faciles; & quibus malo tuo nodo removendo bonus inest cuneus.

Mer-

Mercurius sublimatus quibus admixtis *Acidus* exfurgat, notissimum. illius particula limpidæ immersa aquæ, & insoluta eâ quantitate quidem, ut clara maneat solutio, vel filtrando clarescere possit, docet vim potissimam evanuisse *Acidi*, & per aquæ copiam prorsus dispersam. huic ergò solutioni instilletur guttatim, celerique lapsu *Alcali Tartareum*, sive liquor salis Tartari sponte solutis. Mox mirabilis turbatio claritudinis soborietur, & celerrima compositorum divisio ad oculum comparebit. *Alcali* enim Tartareum insorbet, & combibit *acidum* solutum, quod in *Mercurio sublimato* dominium exercuerat. Sin agites nonnihil vitrum, in quod commisisti liquores, obscure rubrum, vel saturum Arantii adverte colore. Alias eodem modo coloratus ad fundum abit *Mercurius* relictus. nihil hoc oculari spectaculo promptius.

Congrediuntur, sibi maritantur, copulantur sub diluente etiam aqua *Alcali*, & *Acidum*. particulæ *acidæ* cum mercurialibus fuerant sublimatæ;

limatæ: his quum *alcalicæ* copulam sua præscindunt præsentia, mercuriales subsident, & derelinquuntur. novus congressus veterem disjungit copulam. Quis autem sub tanta aquæ diluentis copia *Acidum* nihilominus suis constitisse viribus concepisset? quis *alcali* advenientis vires haud impares?

Rursus verò argumento huic inservit præcautio, & restitutio omnium ejusdem experimenti. Nec turbabitur, aut colorabitur liquor prædictus, nec præcipitabitur *Mercurius*, si mox post instillationem liquoris Tartarei, *Spiritum* adjicias *Vitrioli*. hujus post celerem diffusionem liquor rursus adest limpidus, & excolor, nec ullus in fundum abit *Mercurius*: si quid verò subsederit, omni mox spoliatum colore visendum. negligit *alcali* Tartareum in sublimato *Acidum*, & Vitriolico congreditur. Quod coagulabile dissipatur, & in minutias invisibiles redit, dum surripitur.

Sic *alcali*, sic *acido* affusis liquor turbatur, & clarificatur, rubeo colore imbuitur, & exuitur,
fedi-

sedimento donatur, & privatur. Semper actio prompta & parata utriusque *Pugilis*. nunquam tamen eâ sub mensurâ ingerendus alteruter, ut effervescent simul ambo. congressus ille nimis huic notitiæ excellens est: modicum sufficit dimensum. En *Experimentum* sat evidens. Audi nunc alterum.

Vitriolum Martis res est cognitissima: excellens in eo *Acidi* dominium. hujus particula limpidæ immersa aquæ non minus ac Sublimatus mercurius edocet quid valeant *Alcali*, & *Acidum*. Nimirum vel *alkali* Tartareum, vel alterius indolis guttatim huic quoque solutioni instilletur, non minor turba clari suborietur liquoris, vel ad claritudinem filtrati. *Acidi* hujus cum *alkali* adveniente manifestus est congressus manifesta copula. *Vitriolum* quod delituerat, Colchotar suum sub viride deponit. cadit Colchotar ab *acido* prius inglutitum. Quis autem sub vitriolo Colchotar concepisset *alkalicum*? nullæ tamen hæc præstigiæ, nulli fuci.

Id sanè *alkali* est, quod *acidum*
Vitrioli

Vitrioli inforbet, sicut & id erat, quod Mercurium sublimatum præcipitat. nec aliud est, quam *alkali*, quod ab utroque desidet. Sin *acidum* injeceris quodcumvis, vel sublimato vel vitriolo solutis, non movebuntur suâ sede. Sin falsum, non quoque, licet turbatio aliqualis quandoque subsequatur.

Quo *Sali*, ac *falso* vicinius quid, eò minus huic aptum operi. si quæ discoloratio, aut turbatio adest, ab *alkali* est, paulò minus *acido* præoccupante. Alias in Salsis omnibus propriis adeò saturatum *alkali* ab *acido* est, ut negligat alterius accessum. hinc infusa ex diureticis, aliisve Salibus soluta manifestam vix ullam commotionem inferunt. Quicquid enim Cinerum collectarum merum non reddit *alkali*, sed ab *acido* aliquatenus occupatum, illius lixivium, vel solutus è sale liquor reperitur inefficax. mutuare tamen efficaciam ab igne potest, sin eo fundente extrahatur *acidum*, solumque maneat *alkali*.

Ineptus huic proritandæ commotioni etiam ipse *Communis Sal* est.

Ut

Ut enim ob digestam æqualitatem vix per ignem mutabilis, sic & absque igne *Acidum* suum communicare solet. Resolutus aquâ ab instillato Tartari liquore, quatenus *Acidum* ejus ab *alkali* Tartareo segregatur, terrestre Colchotar in fundum demittit. Quin concrematus, licet induerit igneam naturam, merum tamen nescit reddere *alkali*.

Igitur in omnibus Salsis adeò præoccupatum est *alkali* ab *acido*, ut nec Mercurio præcipitando, nec Spiritui Vitriolico absorbendo sufficiat.

Lixiva tamen, quæ dicuntur *Salia*, ita plerumque *alkalizata* sunt, ut utrique suffena sint operi. quædam eorum solum derelicto *acido* adhuc prægnantia. Ut adeò generalis Lixivorum Salium cognominatio cum injuriâ *alkalibus* veris tribuatur. nec *alkalia* omnia *lixiva* sunt; *lixivis* tamen omnibus, præsertim retorridis *alkali* inhabitat, & si quod *acidum* deprehensibile, id ab omni imperio dejectum. Quinimò *lixivio* exprompta *alkalia*, sin *acido* rursus saturentur, *lixiviale*

lem videntur deponere indolem.

Fortior ignis autem de statione & cognatione deturbat omne *acidum*, & quandoque *alkali* in neutrum vertit. Per ignis torturam mox aufugit *Acidum*, & per magnam illius procellam etiam è fixo *alkali* aliquid simul abit. hinc Spiritus *Salvus* vel *acido-alkalicus* qui ineptus Mercuriali præcipitationi, & Vitriolicæ absorptioni. Mitiori autem reservandus examini Spiritus volatilis.

Sed nimium exspatior. produxi in Sublimato *acidum*, affcittium, in Vitriolo nativum: ut *alkali* omne fortiter cum eo rem suam agat, monstravi. nisi instar talpæ cœcutire velis, assensum non negabis.

P A L A P H A T.

Experimentis prædictis aliundè mutuatis non multum tribuit. discrimen inter muriatica & lixiva Salia absque his cognitum ait.

Quibus me committis larvis, quem consensum exigis? processerint *Experimenta* illa, quid singulare præter vulgares continent præcipitationes? Sint quæ *alkali*, ab *acido* discrim-

discriminent. ames eadem citrà rivalem. Quid tum? adventitia & factitia erat in Mercurio Sublimato *aciditas*, è Sale, nitro, vitriolo, præfortibusque eorum Spiritibus exsurgens. Vitriolum recrementum est metallicum, salinamque, nullo negante, fatetur indolem. nondum autem monstratum aut edoctum in ejus Colchotare nativum & merum *alkali*.

Discrimen inter Salia Lixiva, & Muriatica quod adjicis, etiam absque his experimentis satis patescit. An ignoras plures semitas nos ducere Thebas? Quid autem est, quo tanquam secundo flumine rapi debeam in consensum? Nihil sanè novis per ignem creaturis evinces. Eia age ergò, *Experimenta* illa à *Boyllo* mutuata frustra tui juris fieri vis. Non laxo hinc frænum tibi, licet ob feroces annos hinnias, & calcitres.

N E O C H M.

Transit ad Circulum Vegetabilium, & in eo primas obtinere Alkali, & Acidum confirmat.

Non videris mihi iisdem cum
verita-

veritate syderibus conceptus, adeò in eam tumultuaris. Scias autem me ad hanc ætatem sine præconcepto falsi vixisse. Seris nimium criminibus pervertis innocentes meos in rerum novitatem prospectus. Sed exeamus circulum Mineralium, & ad eum, qui de Vegetabilibus, pergamus. Forsan hæc tibi Subterraneorum tenebras fastidienti erunt acceptiora. Oportet enim sermones nostros abhinc celeriter ad circum Animalem devolvamus. Omnium quidem eadem obtinet fors.

Vegetabilium præcipua, ac principalia instrumenta sunt *Alkali*, & *Acidum*. hinc illis exortus, hinc incrementa, & propagines. in his *Apollo* superat *Pythonem*, *Hercules Hydram*, inque vinculis detinetur *Protheus*. *Quum sit Ignis Aquæ pugnax vapor humidus omnes Res creat, & discors concordia foetibus apta est.*

Quanta horum potestas in ventre Terræ, tanta rerum varietas exsurgit inde super terram. Nisi *Diana* suum hunc nanciscatur *Apollinem*, nil fit, nil crescit.

In singulis variæ horum habitudines,

dines, attemperationes, prædominia, motus, mutationesque sunt. Explicare omnia infiniti foret operis. Dormiunt in Semine quovis, velut in ovo. Ab humido soluta, à calore solari vel alio excitata aëctuantur, & in choream commotionis abducuntur. his in motum vindicatis turgescunt & propullulant *Semina*. his *Pugilibus* inspirata vividè totius moles vix virium suarum continens est. horum appetitu, copulâ, connubio, mutuo subfultu, & congressu vegeta quævis prodit soboles.

Quicquid rude, & indigestum est, suam ab his acquirit elegantiam, formam, & figuram. juxtâ prædominium cujusque exsurgit vegetabilis efficacia: juxta definitam proportionem mistum constat. Ubi utriusque clades viriumque casus, ubi mutuo defatiscunt amplexu, neutrum suboritur. Vix verò clades ea subsistit, quin sua facilè rursus nanciscantur suscitabula. Occultum enim in relapsum prona sunt, ac quovis molimine suam redeunt in palæstram.

Docu-

Documento vel Cinis herbarum exustarum est terræ denuò commissus. inde enim herbæ ejusdem propullulant speciei, inde recrescunt, quæ perierant, teste *Kirchero*, *Schotto*, aliisque. *Sonchus*, quæ in alimentum cesserat Suibus, ab eorum resurgit stercore. Ex *Urticâ* lixivium in glacie sub specie umbratili figuram affectat *Urticæ* redivivam.

Et quid incredulo tibi ἀνάσσειν, aut παλιγγενεσίαν producerem *Plantarum*? quasi pictor sim, aut Poëtæ nomen exambiam, & quodlibet credendi æquam tibi facerem potestatem: plenâ velificatione eousque ut provehar, non necessum est. Quanquam nec fieret injuria argumento inter se ac me controverso, sin Sapiientissimum *Salomonem* inquisivisse in herbis nostros *Pugiles* dicerem, quum absconditas Radicum virtutes, & virgularum differentias proderet, disputans de *Hysso* ad *Cedrum Libani*.

Verum sunt satis obvia, sunt omni exceptione majora, quibus *Alcali* & *Acidi* præsentia evinci potest. Disci ab Experimentis è familiâ Vegetabili

bili haustis debet, quomodo naturæ regimini subjaceant. *Resolutiones, Coagulationes, Præcipitationes, Effervescentiæ*, vel quæ his subsidia-riæ, *Lactescentiæ* produci non minus in hac, quam in familiâ Mineralium possunt.

P A L Æ P H A T.

Circulo Vegetabilium attribui Alkali, & Acidum in universum perpe-ram, sustinet.

Euge nunc ergò tibi constabis venâ tuâ! Circulus Vegetabilis amplissimus erit campus *Pugilibus* tuis demonstrandis. Nihil præter hos semina vivificat. Non indigent scilicet corpora vel formanda, vel formata determinante, vel dirigente *Archeo*. hujus haud improspere oblitus es. non ordinem in contextu singularium singulari, non justam cujusque fabricam perpendis. in omnium diversitate vix comprehensibili *Pugiles* tui in motum & copulam nudè aguntur, sibi solis permissi.

Illâ ergò vexilla erexisti Veritati, sub quibus militat universum. nec sapit hoc tuum philosophæma
otiosi

otiosi cerebri figmentum, quoniam *Experimentu* nititur. Credant alii, quod somniant; credant, quod fertilitate ingenii excogitant, tuum tibi sufficit *Alcali*, tuum *Acidum*. Fruamur ergò ulterius insaniâ tuâ, & audiamus Experimenta, quibus niteris.

NEOCHM.

Salia Vegetabilibus elicitâ novos esse factus; ex combinatione, vel separatione alieni ab Alcali & Acido per ignem resultantes asserit, hincque præsentiam Pugilum statuminat.

Credidit hætenus totus Chymicorum Chorus in Vegetabilibus quibuscumque latitare *Salem*, aut fixum, aut volatilem. Credidit, quod *Salem* omnibus elici compererat. Id ergò suæ Artis esse putavit, hunc cum *Mercurio*, aut *Sulphure* loqui; hunc consulere, & solvendis Affectuum phænomenis præstituere. Non aliis fermè solertiam suam occupari sivit.

Nunc verò melioribus geniis & *Chymia* præstantiam suam, & *Medicina* salutem debet. Postquam
scili-

scilicet *Alkali*, & *Acidum* debita sibi loca in omni rerum naturalium regno occupârunt. His enim solis si quæ *Salia* vel prodeant è Succis Vegetabilium, vel ex eorum Cincere elixivientur, exortum debent. His exterminatis nusquam *Sal* prodire potest. horum unionem saltem Ars procurat, dum *Salia* conficit. Nisi *alkali* cum *acido* immediatè conjungatur, & intermedia misti vegetabilis auferantur per ignem, aut segregentur, certè *Salis* nomen nil quicquam meretur.

Fixum reverâ in nullo Vegetabili *Sal* est, ni actuali ignis combustionem illi innascatur. Volatile quodcumque adest, ex utriusque *Pugilis* concursu & exaltatione debitâ proficiscitur.

Quidnam agat *Ignis*, & quomodo *Sal* in genere accipiendus, jam supra vidimus. Genesis scilicet pleraque *Salium* artificialis est. Sin in quocumque Vegetabilium *Salsedo* compareret, illa vix aliter genuina, quam ad Artis normam; cujus ergò exemplum sufficit.

Dum Vegetabile ustulatur, unio-

nis vinculum solvitur, & absumentur compedes , quibus à congressu detinebantur *Pugiles*. Tum demum his subnascitur in se invicem agendi libertas , quatenus exsoluti vinculis arctiori copulâ , & promptiori mutuâ actione jungi possunt. Exurente igne ambo fixantur in Cinere , & sub eo in *Salem* fixum transmutantur , qui Cineri postmodum elixiviandus.

Sin ignis nimium urserit , prout in hoc vel illo Vegetabili latet magis vel minus , pro eo fugit *Acidum*, & *alkali* meracius exsurgit. *Alkali* enim quodvis infixationem pronius. *Acidum* ad fugam semper tendit , nisi violenter detineatur. Regimine ignis ergò è quovis Vegetabili exsuscitatur progenies ejusmodi Salsa: diversæ tamen indolis , pro diversitate subjecti.

Prout enim genuinum tam *Alkali*, quam *Acidum* plus minusve adest , mitius , fortiusve , occultius , manifestiusve , activius , torpidiusve , pro eo naturatur exoriens *Sal sedo*. ignis interveniens quoque ut figere , sic etiam efficaciam imminuere , vel

adau-

adaugere solet. Quin fixa volatilizat, & suo augmento vel moderamine volatilia fixat.

Generat certè *Salia* Vegetabilium, non invenit fixa: promit eadem, non exprimit. Arefactum in aëre Vegetabile, inque cineres reductum, uberem non reddit proventum *Salis*, quod ignis non invenerit *Pugiles*, & tam volatici ac fugitivi fuerint, ut solâ exsiccatione penitus exspirârint, aut maximâ sui parte sub aridurâ aufugerint. Sin recens exusseris, plus *Salis* provenit, superstitibus *pugilibus*. Sin autem liquefactivum urgeas ignem, merum exuberat *alkali*, *acido* abactò.

Lignum tam putre, quam imputre habeas. nullus è quovis ligno putrido, licet cinefacto *Sal* eliciendus. avolavit enim ex eo *acidum*, dispersit omne *alkali*, cadavere solo relicto. Ante putredinem combustum idem *Lignum* plurimum dedisset *Salis*, sicut imputre & integrum dat. Quid evidentius, quam volatile utrumque tam *alkali*, quam *acidum* in vivo ligno quod exsistent, & per ignem in *salem fixum* com-

binentur? Nihil enim *fixi Salis* præfuisse in ligno , priusquam computruerat , inde evincitur , quod alias remansisset. Quod per putredinem evolat , *alkali* & *acidum* solummodo est.

Sic sanè in quibusdam Vegetabilibus tam volatica sunt , ut vix fixationem ullam tolerant. hinc exsolvuntur his citius per ebullitionem & concoctionem , quam per concremationem. Igitur ingeniosâ saltem arte ad constantiam perducuntur tam per naturæ regimen diffuxilia. Sicut per eandem ipsamet jam concreta *Salia* ita alcalizari solent , ut ab accessu aëris diffluant , dissolvanturque ; & affuso rursus *acido* ita his eximi fluendi facilitas , ut indurescant , & plusculum coagulentur. Novit Ars è Ligno Buxi , aliisque Spiritum elicere duplicem *Alcalicum* , & *Acidum*. hic sali lixivo superfusus cum sibilo ebullit , ille stat immotus : Temperant se invicem combinati : at sejuncti singulares promunt effectus.

Taceo quod Ars ad naturæ imitationem sæpius assurgat , & varias mixtorum

xtorum species exsuscitet. Sin fixum cum fixo saturat, illud petrescit, aut calcescit. Sin fixum *alkali* cum volatili *acido*, illud falsescit.

Sic componit cum *Sale cyrenaico* ipsummet *Urinæ alkali*, ut combibat illius *acidum*, ad saturitatem sibi congruam. Coagulata ex his placenta *Salis armoniaci* nomine venit. in hoc strictus utriusque *Pugilis* amplexus, ut vix divortium toleret. ambo enim per ignem æquè citò avolare tentant. *Alkali* urinosum, dum in fugam cogitur, rapit quoque secum *Acidum* in sublime, quod forpserat. hinc sanè, quo *Spiritus Salis armoniaci* purior, & efficacior, volatiliorque ascendat, *Sale Tartari fixo* superaddito detinetur *Acidum*, quod alias simul avolaret. absque hujus, vel consimilis additamento syncerum nullum *alkali* evaporat. Sin Farina commisceatur *armoniaco sali*, retorta nonnisi *acidum* reddit Spiritum, quod volatilitatis urinosæ vix quicquam trahat. Vero tamen in *Spiritu Sal. armoniaci* merum dominatur *alkali*, cujus, ut supra propositum, ad

Mercurii præcipationem , & Sp. vitrioli inforptionem efficacia expromptissima.

Sed quur hæc in *Sale Armonia-*co commonstro , quum in aliis Vegetabilium classem non excedentibus etiam pateſcant ? *Alcali* & *Acidum* tam in nonnullis occulta , & sub aquositate exundanti latitantia , ut omnem ignis & Artificii normam detrectent. Sic quæ Refrigerium conferre hætenus credita , extremâ *Pugilum* debilitate laborant ; hujusmodi *Endivia* , *Portulaca* , *lactuca* , & similia sunt. Vix hæc in *Salem* bonum & efficacem fixabilia. in exstillatis eorum Aquis modicè quandoque comparent *Pugiles* , quod sub iis avolarint. Alias nusquam sunt.

Herbæ autem oleosæ & calidæ tantum possident *Alcali* , ut *acidum* penitus subjugatum in iis adsit , *salemque alcalicum* reddant copiâ , & efficaciam insigni. Tanti sæpè valoris illud , ut sufficienter & Mercurium sublimatum præcipitare , & Spiritum inforbere Vitrioli possit.

Et quid juverit specialius his in hæcere ? Suffecerint prædicta , ut
evin-

evincent, *Salia* & fixa, & volatilia Vegetabilibus elicienda *Pugilum* præsentiam, & præexistentiam in illis statuminare. Suffecerint indagini, nihil *Salium fixorum*, nisi in potentiâ horum, illis inesse.

P A L Æ P H A T.

Declinat conflictum de Salium præsentia jam antè habitum, urget sufficientiores probas.

Quid suffecerint? inemendabilem perspicio mentis tuæ imbecillitatem, ni recoxerit eam. *Prometheus* aliquis. denuò ad *Salia* Vegetabilibus extracta revolveris, quasi *Salium* genesis non satis ante ventilaverimus. Quod in omni circulo eluet, etiam Vegetabili consonum. Nova progenies *Sal* quicumvis, sed ex prosapia aliâ oriunda est. Si quid *alkali*, si quid *acidum* è Salibus, illud simultaneum ignis opus.

Sed non repono tuis plura, quia crambem biscoctam nolo. possem aliàs veriores causas, quarè *Herbæ* exsiccatæ parum, putridaque ligna nil *Salis* reddant. Possem, prout in aquosis, & refrigerantibus concedis inconstantiam, sic & in reliquis

omnibus nullitatem *Pugilum* evincere. Possem *Arti* suos ponere modos , cujus salificandi facultatem nimium extendis.

Tantum enim tribuis *Amaliis* tuis, ut nihil non in eorum patrocinium fusque deque torqueas. Tantum interim abes à triumpho , quantum *Alexandri* ara ab *Herculis* columnis. Imitari vidêris mihi velle illos , qui de *Occultis Qualitatibus* integra dedêre volumina. Jam fixum , jam volatile tuæ aptum scenæ reddis : & quod modò aptum , modò ineptum conficis. *Alcali* tuum nunc vacuas, nunc complex *acido* ; utrumque jam inter volatilia, jam inter fixa lyncéis tuis conspicias oculis. Quis autem omnia hæc ex solido *Tacii* fundamento producta , & indigna refutatione non judicet ?

N E O C H M.

Alcali & Acidum tam volatile, quam fixum asserit. in Succis Vegetabilium exstare probat expresso Uvarum Succo, ab eoque resultantibus.

Quicquid ogganis , *Salium* genesis evidenter monstrat *Pugilum* præexistentiam. Tam fixus, quam vola-

volatilis est , aut reddi potest uterque *Pugil*. Fixum quidem, aut lixivium *alkali* ~~κατ' ἐξοχὴν~~ tale est. gradualis tamen differentia, quæ fixum illud à volatili distinguit, nulla essentialis est : & nomen idem ad utrumque gradum extensibile. Tribum *Alcalium* non disgregat ejusmodi distinctio. etiam fixum spirituoscere potest sicut & spirituosum fixari. *Acidum* item, licet ad avolandum pronius, fixationem tamen cum suo *alkali* non respuit. Utrumque ergò tam fixum, quam volatile *Alkali* & *Acidum* eisdem deprimunt effectus , sed majores vel minores pro ratione suæ constitutionis.

Comprobant id quidem *Salia* Vegetabilibus elicita , verum has rejicis probas : *Ignem* nimium suspicis. Quin ergò ad effectus absque igne propalantes descendam opus est.

Succos Vegetabilibus extractos, vel expressos, prout essentiales eorum partes , sin deligam , & ad utrumque determinem *Pugilem*, sanè neutiquam defugere sequelam possis. Nulla in hos ignis efficacia.

Sin demonstrârim in his *Alcali* & *Acidum*, sanè suffecerit.

Prodeat ergò primùm in exemplum *expressus Uvarum Succus*, utpotè omnibus notissimus. Hic *alcali* & *acidum* per varios casus, per metamorphôses multas, & per ultima servat discrimina. Cubant enim in illius gremio latenter, & mox evidenter emergunt, ut expositione hujus, Omnium Vegetabilium *Succus* declarari queat. Quum in fermentum progreditur dulcis ille expressus, tum incipit actus *Pugilum*. rumpentium bullarum strepitus, & emorientium susurrus detegit eos sufficienter, dum indefinenter spirituant, & fæculenta ipsa incorporant.

Spirituum autem utriusque instinctu vigentium pars melior prælium fortitur vigorosum : qui *alcalicus* potissimam in centri partem convolat fugitivus: *acidus* supereminens, ut præliator ovans, circumferentiam & ambitum liquoris obit. Fæx autem turbido innatans Vino, coagulatur paulatim, & ob inquietudinem commotionis stare nescia lateri-

teribus tandem adhærescit Vasis, fitque *Tartarus*.

Remanet in hoc *alkali*, sub dominio tamen *Acidi*: remanent ambo in liquore etiam reliquo. in Tartaro *acidum* nulli non obvium. Spiritus illi exstillatus non merus quidem *alcalicus*, attamen *alkali* volatili ita saturatus, ut affusus Spiritus vitrioli eum patefaciat. ruunt sanè mox in mutuum amplexum, indeque cladem virium suarum patiuntur. Tartarus in Salem exustus omne exuit tandem *acidum*, & *alkali* merum est. nec enim violento in igne constat *acidum*; *alkali* autem per ignem penitus fixatur.

Sal ille *Tartari* medium vivificativum est, ut ante dictum, quatenus multiplices subit formas ab *acido* superveniente. Quin combibens Acetum vini in *Tartarum* transponi rursus potest. Ex illo eodem Spiritus prolectus olei formis vix alius, quam qui ex *Tartaro* crudo, nisi quod aceti bonitatem consequus. aliundè autem suam causam habet, quod facilius lique scat *Regeneratus Tartarus*.

Sed *Acetum* & *Vinum* ipsum reassumamus. Liquor vinosus sæcum ejectione clarus retinet nostros *Pugiles*, licet jam quietem nactus. *Acidum* in eo primitus dominatur, quia in fervore ac commotione imperium super *alkali* nactus fuerat. Spiritibus sic acidis totus imprægnatur liquor. his tamen paulatim supereminere inceptant *alkalici* volatiles, dum sui tandem juris fiunt, & exaltati imperium *acidis* exuunt. ita nobilis ille liquor Vini temperamen ex utriusque casu sortitur.

Vinum enim pugilicè vinosum fit, dum æquabili in motu perstat *alkali*. *Acidum* vigorosè transportatum gratiam & Symbolum confert. at tamen libertatis & dominii amans stare nescit, sed intercapedine spatiosâ recolligit vires. spirat nempe ulteriora, dejicit amicabile jugum, recusat temperiem, furit insolentius, & in suum gyrum cogit liquorem omnem. Sic alius re ac nomine illius status : *Acidi*

Redeunt saturnia regna.

Quoniam ea illi indoles, hæc in-
quies, & propagandi promptitudo,

ut

ut nesciat modum, nesciat gradus, ubi sumpsit vires. alcalicam spirituositatem ac volatilitatem partim fugat, partim deprimat, castigat, subjugat.

Hinc etiamnum in *Aceto* aliquale *alcali*. evincunt id documenta varia. *Saccharum Saturni* spiritum vinosum & ardentem dilargitur; nec soboles illa plumbi, sed *aceti* est. quin separato per alembicum *acido* fundus *aceti* per ignem crematus reddit *alcali*. in tanto ergò *acido* aderat latitans *alcali*, ut & antea sub tanto Vini alcalico dominio latitauerat *acidum*. *Acetum* autem *Spiritu acido* exutum vappa est. *Vinum* quoque *pugili* uno post alterum exturbato vappescit.

Quanto id omne exemplo est, quod vario in statu *Pugiles* consistere queant? Quanto *Succus uvæ expressus* omni Vegetabili? Nunc autem pari scrutinio non ingrediar reliquum tam spatiosum Esculentorum ac Potulentorum campum: nec singulas Medicamentorum familias excutiam. Reverà omnibus *alcali* & *acidum*, prædominans, aut succumbens,

bens, manifestum, aut occultum possem simili modo demonstrare.

Ipsæ Plantæ, licet gustum præbeant acidulum, *alkali* tamen suum occultum ut manifestent, cogi possunt. Quin quibus *alkali* prædominans, illæ destillatæ stagma fundere solent *acidum*.

Nec *Saccharo*, nec *Melli*, evanescente dulcedine, Vulcano exprimente, & docente, *Acidum* deest.

Quid *fructus*? in liquidum redactis omnibus, vel eorum succulentis tam Spiritus ardens, quam Acetum expromi potest. Jam adde, quicquid Vegetabilium uspiam est universim, aut particulatim: mihi nunc suffecerit

digito tetigisse cacumina rerum.

P A L Æ P H A T.

Succum Vvarum expressum, & quæ ex eo sunt, non adeò firmiter statuminare Pugiles, ut abhinc argumentum valeat ad omnia Vegetabilia.

Nimios, fateor, infumis labores in architectandis *Pugilibus*. Necdum tamen perspexi, cui bono, aut quibus certis *Experimentis*. Non ausim ergò Sylvam tam tenebricosam & hor-

horridam ulterius ingredi. Certè fixis & volatilibus præludiis, & pugilicis consequiis totus intricatus vix trientem debitæ sapientiæ amplius possides.

Succum Uvarum in exemplum subdis omnibus Vegetabilibus, quod ab hoc carcere in suam metam decurrant evidentissimè *Pugiles*. Fermentum & orgasmum in Vino hinc in processu determinas, quasi partium aliarum dissimilium nulla foret in liquore congeries.

Sunt prætereà Spirituosa, sunt fæculenta, quæ sibi commissa in motum concitantur. ipsemet antea in mixtis quibuscumque septenarium allegasti numerum, cur nunc secludis reliquas? Mustum in Vinum maturatur per accidentalem mutationem.

In *Tartaro*, fateor, *acidum* est. ex eo emergit *alkali*, quum in Salem est exustum. Superstes in defæcato liquore *alkali* nullum, quod istud nominis sustinere queat. Spiritui volatili proventus aliundè colligendus.

Ex alcalicâ quod supereminentiâ
Vinum,

Vinum, & subjugatione quod *Acetum* producis, cum larvis luctaris. Quam intolerabilis illa nomen, rerumque confusio, & plusquam Chrysippææ subtilitati innixa? Vinosi Spiritus volatiles num fixi, ac proindè *alcalici*?

Ex Salso *Tartari* peristromate omnis emergit invicem turba. *Acidum* hujus sobolès est: hinc redeuntes vini paroxysmi, & animâ tandem omni exspirante *Acetum*. nullus abhinc tum reditus ad naturam *Vini*. Sed sufficienter hæc alijs excussa nostro non indigent commento.

Quo autem in Parnasso successivas *Pugilum* subjugationes, alternantiâ prædominia, & quicquid horum somniaris, non facilè hariolor. ænygmata hæc talia lucem fugiunt. Simili quod ergò fasce colligas reliqua Vegetabilia, frustra laboras.

Accidit *Plantis*, non naturale est, quum earum Succis digestionem exaltantur. Tartarus illis extrahitur fermè lutosus, & argillosus. at Sp. ardens, illis extractus artificium & ignem sapit: nullos certè naturæ modos admittit.

N E O C H M.

Succos Plantarum examini subijcit, quo Pugilis unius præ altero dominium discernatur. Lactescentiam prodere minus fortes, volatilesque contestatur.

Quomodo non saperet inexistentiam naturalem, quod artificio quovis Vegetabilibus elicitur? Meri sunt manifestandi modi, quibus species latentes producuntur. quod occultum erat, manifestum fit & sensibile. Quin infallibilibus examini-bus *Herbarum Succo* queunt subijci, quibus occulti manifestentur *Pugiles*, absque artificio singulari.

Distinctione tamen opus in gradibus fixorum, aut volatilium. Fixum vegetabile *alkali* etiam *acido* vitriolico in congressu par est. quo fixo vicinius, eo apertius examen subit. Astringentia, Gallicæ nuges, Granatorum cortices, aliaque hanc produnt efficaciam. norunt hæc *Mercurium* in supradicto examine præcipitare. Mitia aliorum *alkalia*, & delicatiora, examen exigunt mitius.

Acetum destillatum, quod è familiâ

liâ vegetabili est, huic proindè aptius. ejus artificiali congressu *Saccharum Saturni* conficitur, quod *Aquæ* destillatæ justâ quâpiam quantitate solvendum. Solutioni, fæcibus depositis, pellucidæ & claræ *Succus Herbæ* cujuscpiam, puta *Betonicae*, vel similis indolis instilletur. Liqueor inde mox *laetescet*, agente *alkali*, quod in Succo, in absconsum aquâ *acidum*, & cadente præderelicto plumbo.

Hæc *Laetescencia* ab herbaceis Succis suum cujusque prodit *alkali*. eo illa major, vel minor, quò virtuosa magis vel minus herba, aut activum inest *alkali*. *Præcipitatio* activitatem majorem subsequitur.

Effervescentia à principiis activioribus adhuc suboriunda, quandoquidem gradus agnoscit sublimiores, de quibus ante.

Ubi in quopiam vegetabili nec *acidum*, nec *alkali* sufficienti adest dominio, ibi nequidem visenda *Laetescencia*. illa autem quacumque in miscellâ comparet, ibi actiones, & congressus *Pugilum* concipere licet; velut

velut excellentiorum, ubi *Effervescentia*.

Qua evidentiori inductione uter, qua quælibet *Herba* præsentiam loquitur *Pugilum*? Sin volatici & fugitivi adeò insint Succis, ut examen detrectent, à simili deducendum argumentum. Satis lic manifesta volatilitas alcalica in *Cochlearia*, *Becabungâ*, aliisque.

Quidni autem te commoveret *Lactescencia*, quæ ab exstillatis harum quandoque aquis; licet in exsiccatis neutiquam immoretur *alkali*, sed expiret? Ubi Aquas quoque deferuerit, nequidem Argenteæ in aqua forti solutioni instillatæ *Lactescencia* excitare queunt. Quæcumque aliàs *Aqua alcalica*, operi huic non est impar.

Sic quæ *acida* haurit etiam è cupreis vasis atomos, servatque sibi invisibiliter. Cui si *alkalica* rursus confundatur, abigitur in fundum viriditas, quæ liquata cum Borace rursus coit in cuprum: nec enim retinet *acidum* ab alieno *alkali* distractum prius assumptam. En operationes *Pugilum* sibi semper congruas!

P A-

P A L Æ P H A T.

Laëtescentiam non àstimat: Colorum variationes è variantibus corporum texturis deducit.

Nimirum jam occultos *Pugiles* herbaceos *Laëtescendo* vis fieri manifestos: differenti equidem examine, & mitiori per Saccharum Saturni solutum uteris, ut eo Succos probes. & hoc tibi infallibile Signum, quando laëtescit liquor. Quid sin autem ego nullam eam esse probam, evincere possim?

Salsum quodvis etiam ab *Acido* partem trahere, tua fert hypothesis: verum hoc sin infuderis Solutioni plumbeæ, eos reperies effectus, quos ex *alcalicâ* solutione, vel infusione.

Quin nec omnis Herbarum Succus *Laëtescentiam* procurat, licet *alcali* non absit. Et quare absque solutione plumbeâ, commisto saltem aquæ *acido*, Succus *alcalicus* lacteum non excitat cardorem? Quid ergò *Laëtescentiam*, velut probatæ notæ rem adducis?

Coloris in album variatio diversitatem naturæ nullam exhibet. Sunt
acili-

activæ minutia complures: variè figurata corpuscula texturam totius alterant, lucemque modificant. Sequitur ordinem particularum unitarum, moxquè disjunctarum novus status.

Respice evanidum Bullarum colorem, dum aqua spumescit. respice variam superficierum posituram, radiorum reflexum commoderantem. in spirituosiori autem liquore hujus major varietas. Hinc transparentia cum albedine haud dubiè tam facilè commutabilis est. Exemplo sit Vitrum pellucidum comminutione sui in candorem versum. Sed Colorum è variatis corporum texturis genesis ac destructionem tradant alii.

Laëtescentia certè tua in circulo vegetabilium nullo firmo argumento est. Respice Resinas plerasque, & Gummata. Vini Spiritu soluta per affusam solam aquam limpidam *laëtescunt*. Ruberrima *Benzoës* Tinctura Sp. item vini extracta, & commixta clarissimæ aquæ *laëtescit*. Ubi autem ibi *acidum*? Ubi *pugilis* efficacia? nescit equidem Vini Spiritus dilu-

dilutus aquâ , & enervatus resinofam sustinere substantiam , unde eafundum sponte petit.

Quid quod infusionem Gallarum claram solutio Vitrioli fortiter facta reddat nigram? tua tamen ex hypothefi in Gallis latitabat fufficiens *alkali*? hujus ergò cum *acido* vitriolico congressus nigredinem cur promit , non *laëtescentiam* in fulcimentum tui statuti?

Verum indignor hæc pluribus. Nominum hæctenus distinctorum confusione , Colorum, & Tincturarum singularibus apparentiis , inani *Laëtescentiâ*, quis commoveretur?

NEOCHM.

Refutat , qua contra Laëtescentiam pugnant. Syrupum Violarum in exemplum superaddit.

Ne hilum hisce tuis projectis commoveor. Quod Salso quopiam infuso excitetur *Laëtescentia* , nihil obstat prædictis.

Merum è Succis *alkali* casum efficit pultis plumbeæ : à Salso plumbum pulveris formâ cadit , & solutio clara in acetum versa manet. ab *alkalico Succo* solutio remanet insipida ,

pida, quatenus omne *acidum* absorbet. Salsum proprio saturatum *acido*, negligit ex parte adventitium. Reliquos quoque oppositos à te levis armaturæ milites facile est disjicere.

Ubicumque derelictum aliquale *acidum*, & cum *alkali* dominante immediatius permiscetur, ibi Sal promptus nil memorabile valet. Verum tam fixum quam volatile *alkali* mira potest in *acidum*.

Syrupum violarum præ oculis habeto, quia suspectam habes solutionem plumbeam per acetum in Saccharum redactam. Syrupus ille ab *acido* quovis rufescit, ab *alkali* virescit. hinc inservit aptissimæ digestionis utriusque. Quodvis *Acidum* cum sistit rubrum, sicut quodvis *alkali* viridem. fixa & volatilia uniusmodi sunt: Spiritus Sal armoniaci, fuliginis, Cornucervini, alique volatiles: liquor Sal. tartari, liquor cinerum clavellatorum, & cætera. Fixa hæc ut detegit solutio sublimati sufficienter, sic volatica non item. Clara & pellucida à lixivis & fixis redduntur lactea; non redduntur à vola-

volaticis ita.evidenter.at *Syrupus violarum* deprehendendis his aptior est.

Cæruleas tincturās destruunt *acida*, restituant *alkalica*. Sicubi colorum difformitas, ea è particulæ dependet texturis, quatenus *Pugiles* majori vel minori momento inhabitant. his enim variantibus, varii exsurgunt Colores. *Laëtescentia* è congressu validiori vel debiliori adest. Hinc decoctum Rosarum rubrarum ex *acido* rufescit, ex *alkali* nigrescit.

Quin vini Spiritus, Olea stillantia pleraque nec rubrum, nec viridem in *Syrupo violarum* suscitant colorem. Tam enim exaltatæ in his *alkalicæ* particulæ, tam implexæ, concatenatæ, obvolatæ oleosis, & aromaticis, ut huic operi inefficaces. Volatilitas in Oleositatem distracta, subtiliataque sibi impar est.

Commodior Aqua simplex est, modò gaudeat occultis atomis *Pugilicis*. Ut adeoque frustra Resinarum aut Gummatum in Vini Spiritu solutiones ex affusâ solâ aquâ *Laëtescentes* produxeris in contrarium. *Acidum* aquâ dilutum facilius se recolligit

colligit ad expromendum congres-
sum cum *alkali*, hinc nec omnis Aqua
conveniens æquè.

Sanè lacteus candor mixturam
consequus inditium certum est *Pugi-
lum*: minus tamen potentium, aut
activorum, quam ubi *Effervescentia*
visenda. hanc fixa & lixiva *alkalia*
præpotentibus *acidis* copulata pro-
tinus suscitant. Scenam verò huic
proximam ludunt *lactescendo* volati-
lia, & spirituosiora, inter quæ &
ratione potentia difformitas est. Ab
his interim notis ut Classem Vegeta-
bilium determinem, & ad singula
eorum deflectam, haud opus erit.

P A L Æ P H A T.

*Nullius fructus omnia hac censet, &
proinde despectui habet.*

Nihil sanè prorsus conducet. pi-
cta ludibria attulisti quis nisi otiosæ
mentis, & odiosæ arrogantia, in-
hæreat? Aranæ instar in alto pen-
dere ab inanibus à te contextis filiis
cui lubeat? desine exhaurire visce-
ra tua iis, quæ nec scienti prosunt,
nec ignorantibus obsunt. Quid sedu-
lus bombyx hætenus degeneras in
inertem papilionem, & pictus vo-
litas?

litas? Nisi in Animalium classe meliora, deferam te.

NEOCHM.

In circulo animalis quoque Resolutiones Partium quarumcumque reddere tam alcali, quam acidum monstrat.

Animalis circulus etiam *Alcali, & Acido* primas per omnia tribuit. Per incursum horum, quoniam verum eruitur, & falsum convincitur, spissis qui hactenus sub tenebris degere *Medici*, sub dio vivere quasi possint.

Actus ipse primus Animalitatis à Punctulo effervescente Seminali dependet; & dum præsidet in Semine vis architectonica, congressu *Pugilum* admirandum opus confit. Vesicula pulsans hinc vitæ, vegetationis, & motus exordium capit. Nec aliundè fortitur Sanguis suam commotionem in centro: quin sine horum participio nil Viscerum constat. & Solida, & liquida quævis dominium alterutrius subeunt, agnoscuntque.

Quicquid Carnium, Ossium, Humororum, & Partium quarumcumque

que uspiam in corpore animato, ab his derivat suum genium. Speciatim hoc indagare nolo, ne te obtundam. Omnibus tamen per ignem *alkali* & *acidum* extorqueri posse certò certius est. Prodeunt *Pugiles* debitâ administratione, evolant cuique Partium, ni alteruter detineatur. Hinc proventus *Salis Volatilis* in Republicâ animali.

Transeunt enim in Salem hunc, ad fugam & avolatum dum æqualiter coguntur. *Acidum* autem per interveniens *alkali* fixum detineri potest, ut sic merum volatile *alkali* prodeat: è contrâ hoc per *acidum* fixum detento provocatur *Acidum* volatile.

Sanguis alkali volatile merum reddit, quum *acidum* illius alieno fixo *alkali* addito detinetur. Sin fixi aut lixivi nihil imbiberit *acidum*, *Sal volatile* elicitor, vel Spiritus ejusdem tenoris. Sin *acidum* superaddas, *acidum* volatile Spirituosum exprimitur. Nihil salis volatilis aut Sanguini, aut alteri corporeæ particulæ adest, nisi utriusque *Pugilis* compositionem spectet vel sortiatur. Ubi-

cumque fixum concipis, capiti mortuo elixivandum, id nisi merum *alkali*, saltem aliquali *acido* remanente Salsum est.

Pars corporis exempta nulla, quæ volatilitatem alterutram non promat. Sale conditæ *Carnes*, ubi salsum sanguineum profuderint liquorem, excipiantur. Coctus ille liquor, despumatus, humidoque superfluo per retortam evocato, reddit *alkali* carnis, quod *Sal commune* exsorpserrat, carnique sustulerat, quatenus *acido* suffarctum est.

Ipsamet *Excrementa* vel coagulum *Pugilum*, vel alterutrius dominium agnoscunt. *Sudor*, qui corpori evaporat Salsus, misturam hanc sapit. Sordidis ex indusiis lixivio immaceratis eliciendus liquor merum effundit *alkali*, ubi *acidum* à lixivio insorptum sub digestionem à suo detinetur compari.

Quid *Urinam*, quid reliqua? Spiritus volatilis elicitus documento sufficienti est. Quid quod nec iste sine *acidi* copulâ, ni detentum illud fuerit? tetigimus antea *Salem armoniacum*, ejusque Spiritum. Quid
ulte-

ulteriori excursu opus? quod reliquis obtinet in circulis, obtinet & in animali.

PALÆPHAT.

Rejicit Resolutiones : alia desiderat comprobatoria.

Dubias omninò *Resolutiones* quid in Regnum animale nunc introducis? *Pugiles* tuos hinc omnia Animalium clymata perambulare nunquam solidè probaveris. nec fundamentum supercilii ullum est, quod eos in Salium Volatilium locum subornare didiceris. Toties jam de suâ incertitudine convictæ *Resolutiones* non merentur heïc subsumptionem.

Ignis vim dissimulas; interventum ejus quasi ignoras. Figurarum commutationes, dum particulæ variæ aliter disponuntur, moventur, miscentur, situantur, esse substantiales commutationes quasi nescis. Tam asperâ ergò tegis conchâ Margaritas tuas, ut fugiam accessum.

Quin Sanguini, Offi, Carni, reliquisque Partibus Sal eliciatur volatilis : eliciatur quoque Excrementis artificiosâ manu. Quin depromi

possit volatilitas *alcalica*, & à fixo quopiam detineri *acidum*. Nec *Spiritus volatilis* aliud quid sit, quam Salis liquefacti aculeus; vel salem hunc referat Spiritus condensatus; & præstet generositas unius, quod vix alterius conatur.

Om nibus his obtentis quid exundat emolumenti, aut boni? Quis herbam tibi abindè porrigat? Quis tam præruptis hiatibus se commiserit? Nimis mira de lente! Vix Symiam formâ hâc æmulari possis, licet tibi *Nireus* videâris. Proindè hunc insistere amplius cursum define. Si quid noctis offusum hætenus *Medicis*, meliori, necessum est, discutias auspicio.

NEOCHM.

Cum Alimento assumi Alkali & Acidum asserit, sicque transire in substantiam aliti, quin Sapo res inde dependere.

Ita me Musæ ament, vix dignus videris, cui *Resolutionum* certitudo ulterius aperiatur, adeò contrà torrentem niteris. Nec officit ingenii sterilitas, aut laboris fuga, at sola prævaricandi lubido. Sed auscultabo adhuc

adhucdum , & aliorum vestigia solidissimè vertam.

Partes autem Corporis alimoniam spectantes exordium suggerent. Balsamus suo cortice involutus ac denudandus *Alimentum* omne est, siue id contribuat regnum vegetabile, siue animale. Per illud particulæ *acidæ & alcalicæ* ceu fixæ, ceu fusæ, ceu volatiles, sunt commixtæ oleosis, viscosis, terrestribus, aquosis, atque ut plurimum suppressæ.

Omnibus variâ præparatione variari status solet, quin augmentum aut decrementum nunc his, nunc illis subinde conferri. Subticeo Condituras, ac Salsaturas; subticeo hinc inde emolumenta asscita, quibus reprimitur hæc, & exaltatur altera particula; quibus ad fugam & avolatum cogitur, vel incarceratur & impediatur nunc hæc, nunc illa.

Per omne sanè alimonix genus harum variante cum aliis particulis mixturâ ac temperaturâ suboritur Sapida varietas. Prout cubat *alkali* vel *acidum* latenter, aut supereminenter, pro eo *Alimentum* quodvis vividè, acriterque magis minusve

linguam ferit. harum ex temperie gratia omnis. Sin *acidum* volatile indominetur, *Sapor* necessariò manat *Acidus*. Sin idem fixum cum terrestriori copulâ, *Austerus* exurgit, vel *Acerbus*. Per *Alcali* supereminentiam *Acer* adest. per illius mage fixati, ac quasi retorridi excellentiam *Amarus* prominet. Utriusque tam *acidi* quam *alcali* immediatum coitum, quo sibi debite nupserunt, subsequitur *Salsus*. Ubi nulla *Pugilum* sensibilitas, aqueis, Oleosis, Viscosiss, aut terrestribus eos subjugantibus, *Dulcis* confertur *Sapor*, vel affinitate juncti alii.

Sic Particularum harum miscella Saporum species procreat; quin status diversus fixationis, fusionis, ac volatilitatis, & graduum in quoque distantia easdem diversificat. Sapiditas sanè Alimenti stabilit *Pugilum* miscellam.

Vix ergò Esculenti, vix Potulenti quicquam corpus Animatum subintrat, quod non imbuatur illis. Laxa tamen horum plerumque copula, mediantibus particulis aliis oleosis, aqueis, terrestribus, viscosiss, ac superemi-

pereminentibus. Sub his nec excluditur illis præsentia, nec permanentia.

Quid quod nec obſtent permutationes, quas in corpore ſortiuntur. Comparent equidem reliquæ in excretis; tinâta, & imbuta ea percipias. quinimò licet exhalent, & ſecedant innumeri horum atomi, remanent tamen in alio corpore multò plures.

Hinc vario victus generi conformantur *Succi*. Hinc comestis à Vaccis gramine, vel ſtramini conforme eſt colore ac ſapore *Butyrum*: Et anni temporibus Lactis, Butyrive ſalubritas reſpondet, quatenus *alcali* vel *acidum* magis provenit. Sicut vim Catharticam per Capram, Nutricem, ad Infantem ubera ſugentem tranſire cognitiffimum, ſic & noſtros *Pugiles* concipiendum. Sicut magni intereſt cujuſmodi herbis Apes infideant ad Mellis bonitatem, ſic non minus, qualiter conſtituti in Alimentis *Pugiles*.

Nec licet aliter, aliterve diſponentur, figurentur, moveantur, contemperentur, abſiſtant penitus.

Temperata ut plurimum congeries quâcumque mixturâ compacta remanet. ejus suggestu Chylus; Sanguis, & omnia corporis necessario imbuuntur. Igitur quî dubitēs præsentiā horum in Animalī, quum quotidiano suggerantur Alimento?

P A L Œ P H A T.

Né quidem ab alimento ad aliū argumentationem valere; Saporum causas aliundè ab aliis deduci regerit.

En nunc palmarium ab Alimento ad substantiam aliti! Sic invenis scilicet *Alcali* & *Acidum* in Alimento omni, velut in eodem prato Bos grāmen, Canis Leporem, Ciconia Serpentem. Omnes ergo hujus particulas frequens implet *Pugilum* sedulitas, nec vis nutritoria extra hos?

Quid nunc intersit inter *Alimentum*, *Medicamentum*, *Venenum*, forsā sola gradualis Partium extensio, quibus iisdem restaurent, mutant, ac destruant? Justa sic proportio, & portio adæquatam sufficit cuilibet materiam, alias indifferentem? intolerabilis equidem illa

illa confusio est rerum tam discrepantium.

Taceo, quod nequidem in *Alimentis* comprobaveris tuos *Pugiles*.

—— *Valeat possessor oportet,*

Ut possit potiri, quod amet.

Sin experimentis dubium non tolerantibus astruxisses eos *Alimentis*, non tam ficulnea & rejicula tua argumentatio inde foret. Nunc quæ de *Saporum origine*, quæ de aliis subjuncta, ad probandum sublestæ fidei sunt. Ignota per æquè ignota explanas.

Sali, aut *Salinis* tuis principiis *Sapiditas* haud debetur. hâc alienâ *Paracelsi* insaniâ quid tuam stabilire pergis? tam denudata ab aliis jam est, ut supersedere ego possim. Proindè audaces hujus argumenti minæ omni sic virtute exutæ cadunt.

N E O C H M.

Fermentationem Chyliferam in Ventriculo à congressu alcali & acidi volatilium deducit: Salivam Fermenti suscitabulum; reliquias acres & Salinas contendit, non à solo acido efficaces.

Quî cadant, quum nequidem subduxeris fulcra, sed meris respuas verbis *Alcali & Acidum in Alimentis*. Possem nunc id edocere pluribus, ni ad alia properarem. Insunt sanè omnibus; effectibus produntur innumeris; exsolvi iis possunt examine ignis.

Quin immanent, dum in Succum & Sanguinem transeunt. Sub Dentium quidem molendina rudimentariam solutionem à subintrante tolerant *Salivâ*, qua deinde simul deglutita fermentescunt in *Ventriculo*.

Ast *Saliva*, licet insipida sanis, parum quidem *alcalicæ*, plusculum *acidæ* spirituositatis sub aquositate copiosa continet: hinc genuinum *Fermenti stomachici* suscitabulum est, ac præcipuum illi momentum. Quin ab ea continuatim depluente rugis *Ventriculi* infidet Succulentia fermentalis. Sic in delitiis est, ac subtilitate menstrui solventis vicem gerit: hujus enim defectus, ventriculi est; hujus vitium, illius. Continuatus ejus incubitus albas, tenaces, & raras suppeditat reliquias, quatenus *acidum* in *Salivâ* latitans,
 & cibus

& cibis advolutum, sibi adunit *alcali* eorum, & ab exeunte cibo remanet.

Odor hinc subfracidus, Sapor nitrosus. Adeò namque poris Ingestorum se insinuat *Acidum*, ut laxet, solvat, fundat solidiuscula, quo *alcali* suum sibi aduniat. hinc oleosa nutritoria referantur à fæculentiis, hinc fixa fluorem adipiscuntur, dum blandus fermentationis processus est. Sicubi immediatus quandoque occurfus *Pugilum* est, *salsificam* ibi *volatilitatem* concipere licet. Centralis per omnia solutio obtingit, non superficialia, nec enim alias suis latebris recludentur. Opus certè Naturæ vix *Hermeti* imitabile.

Obscurus candor inde manans inditium certissimum *Pugilum* est, ut id in regno vegetabili pluribus monstratum. Particulæ alimenti etiam opimiores, dum suæ unioni instant *Acidæ*, & *Alcalicæ*, subalbicare inceptant. *Lactescencia* hæc obscura, & *Fermentatio* peculiaris quidem *Ventriculo*, neutiquam tamen aliena ab aliis agnoscens principia.

Quic-

Quicquid peculiare est , loco , & foco debetur , quo excitantur in actum.

Ipsamet *Effervescentia* , de quâ alibi , à *Fermentatione* hâc solo differt gradu. Finis utriusque non est vinculi salini dissolutio , sed *Pugilum* copula , & unio. Quum alienis nimis particulis intercedentibus involuti jacent , & tamen suscitantur blando calore , antequam hæ dissolvantur , comminuantur , ac submoveantur , unionem obtinere nequeunt ; hinc sensim blandam molliuntur commotionem , & *Fermentescunt*. Ubi excellentiori gradu , absque involucris , & impedimentis coeunt , *Effervescunt* ; idque quo fixiores , & efficaciores , eò expeditius.

Quin supervenit *Fermentationi Effervescentia* , quando semotis compedibus heterogeneis , exsoluti in arctiores amplexus ruunt celerius , ac vehementius. *Ventriculo* id præter naturam solummodò accidit , cum malorum iliade. Hic excessus *Fermenti* à Fructibus horæis , Musto , aliisque sæpius , quatenus *Pugiles* incoërciti ,

coërciti , ac sylvestres , naturæ genium excedunt : turbulenta tum, & impacata omnia.

Alias impetuosus nullus insultus in *Ventriculo*. Si quid turget, & urget nimis, Pyloro aperto excedere solet. Quin expansio à sumpto cibo nulla, nullus secundum naturam tumor obtingit, velut in fermentatis reliquis. Blandè ac insensibiliter procedit negotium, nisi interturbetur.

Magna interim diversitas *Fermentatione acidi & alcali*. dispar ejus ratio in omni individuo. Ipsamet assumpta immensum variant. Pingua nimis licet haud excludant *Pu-giles*, profundè tamen illos abscon-los gerunt.

Salis, ac *salsorum* copia impedimento est fermentationi; hinc enim tam potenter prævalet *Acidum*, ut præcipitet suum comparem. Resoluta *Salsedo* vigorem illi nimium importat. Modica ergò condimenta meliora: quæ asservavit *Muria*, quæ nimium condita Sale, melle, Saccharo, aceto, difficillimæ Fermentationis sunt, nisi
cmen-

emendentur, & liberiori potu e-
luantur. Inepta quoque *Cerevisia*,
ubi ex aquâ salsedinem nimiam am-
plectente cōcta est. Modicum alias
Salis Fermentationem nec sufflami-
nat, nec tollit.

Putridis quibuscumque quia nec
alkali, nec *acidum* amplius inest,
ineptitudo officit. *Aciditas* tamen
initio putredinis modicè prædomi-
nans, non inidonea. Ejus verò ex-
cessus qualiscumque nec concipi,
nec excusari debet.

Acidum licet Appetitus habeatur
fuscitabulum, Ciborum pronubus,
& Chylificationis incentivus, fene-
stram tamen nimis latam aperit,
quatenus *alkali* in eum neutiquam
debitè insurgere potest. Nec enim
soli *Acidi* est opus Chylificatio-
nis: testatur id vini Spiritus in e-
molumentum ejus sæpiculè assum-
ptus. hinc quippè Spiritus volatilis
alcalicus invalescit.

Certè nimio cogitatu exercuit ha-
tēnus *Æsculapii* progeniem *Acidus*
vel humor, *vel Spiritus*, qui va-
cuâ *Ventriculi* in culinâ ag tatus su-
scitet *Appetuum*, alias ingesta fer-
mentet.

mentet. Nullo tam certo Saponi fermentationis reliqua ascribi potest. Prævalet quidem sæpius, ac indominatur Ventriculo *Acidum*, at à suggesto Ciborum *alkali* adeò per congressum infringitur, ut inde *sal-sedo & acrimonia volatilis* subnasca-tur. Hinc nec eminenter perdurat fermentationem, nec reliquiis im-mutatum immanet Eugis stoma-chicis.

Vacuum Ventriculum visitanti-bus facile id expertu. ferit ita lin-guam, quod Avium, Canum Vitu-lorum, Ovium interaneo eximi-tur. Nequidem aliud exhalavit *Hel-mondtio* suus Passer.

Nec ulla hinc lis exsurgit *Acidi-tati*, ut inde secludenda. Copulam saltem hujus variantem cum suo compare stätuminat. distemperatum sic *Acidum*, vel paulisper infractum suarum tamen virium semper com-pos est: & Chylus scoriis adhuc so-cius inde tantò melior.

Rectè enim *Medicorum* turba e-tiam ex acore nimio deprehenso læ-sam proclamavit Chylificationem. *Crudius Acida* è Ruëtibus, acidu-lisque

lisque vaporibus probè collecta. Quin Vomitu, vel secessu ejectum *acidum* in Hypochondriacis, aliisque præternaturale benè judicatum.

Omnis certè *Ventriculi digestio*, totius *Chyliferæ fermentationis* cardo in *Pugilum* justo congressu consistit. Defectu alterutrius nec laborat, nec potest ille quicquam. Non aliundè æquabilitas *Chyli*, quàm puliculæ subit speciem. Et quidem perderem verba in re tam confessa, sin hoc pluribus.

P A L Æ P H.

*In Fermentatione Ventriculi Chyliferâ
Pugilum congressum non necessarium agnoscit.*

Quid confessæ rei sit? Vulgatum Chylificationis negotium vulgatos trahit dissensus. *Ventriculus* in opprobrium Artis natus videtur, quod tot exagitetur dissidiis. Culinæ hujus primæ nequidem modus per cognitus. Quantâ autem tu conceptum libertate pruris, dum ad tuos prolaberis *Pugiles*?

Fermenti explicatum, Salivæ efficaciam salinam, ac spirituosam, Spiritum exindè acidum Ventriculi
cava

cava perambulantem , Substantificum calorem spiritu vitali suffultum exosculor ac suscipio. Nulla tamen exindè *Pugilum* tuorum vel demonstratio , vel necessitas. reliquæ , ut venditas , congressum eorum nequaquam statuminant. Sui generis Fermentum acidum *Ventriculo* concessum est.

Ipsamet *Saliva* cum alimentis inglutita ut fermentum molitur loci calore adjuta , sic acescit , & fracescit intimè mixta. Soluta ubi solida , cumque liquidis permixta ubi acescunt , albicant , conglutinantur , & cohærent , quid fiat , concipere facile est.

Reliquiæ plicis resistentes , ut ut symbolum contulerint fermentationi , nec *salinæ* , nec *acidæ* adeò semper in dissectis deprehendendæ. Frivolum est autem conjectari congressum *Pugilicum* : Nec quadrant effectus moderamine consequi. Quin nec læsa ex nimio *Acido* Chylificatio statuminat *alcalicum* , quam prætendis , temperiem.

Sempiternus *Pugilum* congressus continuam generaret *Salsedinem* ,

nem, & omnis inde *Chylus* non *acidus* excederet *Pyloro*, sed *Salsus*. Verum alias *Salis*, ac *salforum* efus nimius impedimento *Fermentationi* est. Quin quoque *Salis* copia in ipso *Pane* fermenti actum aut sufflammat, aut tollit. E *Sale* interim dissoluto *Pugilibus* tuis augmentum accederet, non casus. Sin impedit ergò fermentationem, certè illis originem haud quaquam debet. Non adjicio hujus generis plura. tu saltem ubi tutò pedem figas, vix habes.

N E O C H M.

Effervescentiam in Intestino tenui à Bile & Succo Pancreatico, velut Alkali lixivo, & Acido ad Chyli Secretionem adducit.

Abundè jam tuis obtestationibus præcautum. Non suboriunda ullibi Salsedo aut volatilis, aut fixa, nisi ubi immediata & sufficiens *Pugilum* copula. In *Ventriculo* ea rara & parca, ob particularum in *Alimento* heterogenearum interventum. Sic ubi ea contingit, *Salem* expromi volatilem non absurdum, aut incongruum est.

Abundans nimis sal fermentationi

ni noxius: *acidum* inde nimium ex-
crescit. Modicus calor fixum *alkali*
in Sale nec solvere satis, nec exci-
tare potis est in suscitamen sui con-
generis.

Ventriculo omnis effervescendi mo-
dus noxius, quod moderamine su-
stineatur ejus actio. Blandior *Pu-
gilum* congressus inservit Chylifica-
tioni. *Lactescentia* Chylo impressa
ejus inditium est.

Reliqua acrimonia volatilis im-
manens plicis non aliundè originem
trahit. Quin ipsamet massata Chyli
moles subalbicans, glutinosa, ac
fracida nec *alkali*, nec *acidum* su-
pereminenter reservat: Continuo
quasi filo elabitur Pyloro, nec ul-
lam coctionis metam expectat.

Dum proximo Duodeni, aut Je-
juni abditur sinu recens extermina-
ta, novum rursus ac desideratum
subit exercitium. Imperfectus enim
in eâ partium impuriorum, ac visci-
diorum à purioribus & fluidioribus
fuerat saltem secessus. Ex parte pu-
ris, ex parte impuris permixti *Pu-
giles* negotio secretionis impares
manferant. Hinc Palæstram novam
for-

sortiuntur quatuor circiter digitorum distantia sub Pyloro.

Isthuc enim loci Rivulus duplex, ex Oriente unus, ex Occidente alter; ille lixivum ferens *alkali*; hic *acidum*; non sine utriusque commotione & *Effervescencia* effunditur. *Bilis* videlicet, & *Succus Pancreaticus* proprio quilibet ductu, at communi in homine potissimum ore cavitatem intestini immanant, & *Pugilem* utrumque de novo suppeditant transeunti Chylo.

Abhinc ille protinus subigitur, succutitur, commovetur; qualique tribulatur, ut subsideat fæculentia omnis, & purioris partis latex supernatet. *Alkali* è Bile lixivum viscositatem chylosam diffringit; *Acidum Pancreaticum* eandem divellit, & discerpit. Amborum concursu & vigoroso molimine, quo sibi uniari affectant, obtingit heterogeneorum sequestratio, & nobilis, albaque ad vitam sustentandam emergit tinctura.

Lacteus enim candor non solâ fæculentia abscedente manat, sed quod albicantior ab exercitio *Pugilum* evadat

evadat Chylus. novo ille hóc fuscitabulo indigebat. jam ad actum enervati erant *Pugiles* Chylo immerſi ; erigendi ergò ; quin & ſubagitatione redintegratâ promptior partium ſeceſſus procurandus.

Celeri *Bilis* & *Succi Pancreatici* contactu , dum actuoſè efferveſcunt , imbuitur Chylus. Sic exprimitur , ac recolligitur notabilior purioris copia in alimenti ſymbolum tranſitura. Quin & incitabulum fortitur ingreſſivus Chyli motus. Subdit hanc mutationem oculis , ſi benè paſti animalis interaneum ibidem loci viſitetur ; nec enim tum excuſſio ventilatoria inconſpicua.

Cæterum in *Bile* velut nobili naturæ Baſamo retorridum *Alcali*, lixivumque reſidere arguit , oculiſque ſubjicit ejusdem *Reſolutio*. Sociatur ſcilicet Spiritui volatili ; ſociatur oleoſæ pinguedini, attamen cum prædominio. Hanc enim quali diutinâ calcinatione , ac reverberio obtinuiſſe videtur. hinc nec acrimonia abeſt , quâ mordet , irritat , ſolvit , incidit ; moderamen licet
ac

ac temperiem trahat ex consortio suo.

Rursus potenti sat *acido* gaudet *Succus Pancreaticus* : distemperato nihilominus naturaliter, ac sub miscellâ Spirituum volatilium, & aquositate occultato. hinc illud magis minusve remissum, magis, minusve vigorosum. Nec lascivit ex naturâ, sed delibuitur, ac reprimitur. Interim tamen ex *Acido* virium suarum palmam trahit *Succus*. Multiformis enim pugnantium commixtio neutiquam impedit effectus *Acido* requisitos. Gratiolior inde naturaliter evadit non inefficax. Sin nimis sublime indominetur *Acidum Succo*, excedit naturæ debitum.

Ut ergo in *Bile alcali*, ita *acidum* in *Succo Pancreatico*. Efficacissima illa duo *Pugilum* stabula sunt in corpore animato. Ubi *Bilis*, ibi *lixivum alcali*; ubi *Succus Pancreaticus*, ibi *acidum* semper & ubivis concipitur necessum est. His fluentis, his Rivulis divagantur corpore, influunt in Intestinum.

Inibi *Effervescentiam* modicam,
& mo-

& moderatam exsuscitant. Proprio hęc ergastulo sibi à Naturâ deputato potissimas digerendi, ac transmovendi exercent potestates. Inibi nubere sibi tentant, contubernium Chyli adoptant dum operosè fervent, & effervescent. Notabilior haud alius locus toto corpore, nisi forsàn Cordis thalamus. nullibi enim, nisi hisce duobus locis notabiliora *alkali*, & *acidi* inditia.

Chylus hinc præterlabens suam ab impuris immunitatem haurit. *Salivæ Pituita* depluens à copulâ *alkalicâ* & *acidâ* duplici in *Triumfluem* transsumitur *humorem*.

Ubicumque utriusque vel alterutrius *Pugilis* conspirat ametria exsurgunt Febrium variarum exercitia, exsurgunt Morborum tam citò festinantium, quam diu durantium Causæ occasionales. Inde *Pugilum* imperium præternaturale longè lateque extenditur, ac dilatatur, dum sordes culinariæ subsistunt, vapores excuduntur, horrores persentiuntur turbæque omnigenæ toto corpore percipiuntur. Id sensus ipsi edocent, obvia vulgo evincunt

H   exem-

exempla , & magnis , supraque Vulgus Medicorum surgentibus intentis explorabile est. Sed nos nunc Naturæ cursum prius deproperamus.

P A L Æ P H A T.

Secretionem Chyli ; Bilis , & Succii Pancreatici appulsum exponit aliter. Effervescentiam naturalem & sempernam intestino nullam concedit.

Siccine confundere tentas omnia Reipublicæ animalis argumenta ? Siccine alienis incubas ovis ad excludendos tuos fætus ? Mirum ubi jam tandem officii ratio remaneat *Ventriculo* ! quo genere tibi est ille , quum sub pyloro demum scenam Chyli compleri doceas ? Confusane ergo Organa fermentationis , ac distributionis sunt ? & perfectio , absolutioque Chyli in Intestino , quidni ejus saltem appendiculum *Ventriculum* prodat ?

Pugiles hic scilicet in *Ventriculo* propullulantes nesciunt gradus in complementum Chyli requisitos. Allapsum novum *Bilis* & *Succi Pancreatici* spectant , velut *alkali* lixiviosi , & *acidi* fortioris , ut illis suscitabilis demum effervescent. Videlicet

delicet excellentior gradus transformationis necessarius ab exoticis copulatis *Pugilibus* ; his furtim in societatem transeuntibus Chyli complementum ascribis ; quin in *Bile alcali* retorridum , lixivumque ; in *Succo Pancreatico Acidum* firmissimè locas , & ex his fluentis perpetuis derivas , & mutuas *Pugiles* tuos. Sic palæstram statuis , quâ exerceatur *Medicus* ; sic pistrinum illi aperis naturali ex fundamento ; quasque uno oris flatu , velut *Anglus* ille , maximam in Sylvis quercum eradicari posse doces.

Sed nullas adhucdum argumentorum tubicines percepi , quibus omnia hæc suffulcias. Magnificæ , fateor , conjecturæ sunt. *Effervescentiam* comminisceris naturalem sub Pyloro , Chylo secernendo necessariam , nullis tamen hæctenus Diffecantium oculis detectam , nullis tam vivi , quam demortui animalis exemplis fundatam.

Vacuum in benè pasto animali Intestinum est circa ingressum *Bilis* : Turgidum , & aliquando bulliferum , quum influit Succus. Ve-

rum ubi quicquam *effervescit*, intumescit, elevatur, exuberat, omni dimensione expanditur. Furunt *acidi* liquores in lixiva *alkalia*. Congressus meræ vehementiæ fuscitabulum : nec Sanitatis status illam tolerat, nec blandus & intervallaneus *Bilis* & *Succi Pancreatici* allapsus eam excitat. Gradus ad *Effervescendum* sublimiores desiderantur.

Nullius *effervescentiæ* capax est, quod blandum ac mite, quod vix sensibile, quod copiosè non influit, sed guttatim implet, lenteque irrepit. Ipsemet *Effervescentiam* à *Laëtescentiâ* inter Vegetabilia distinxeras. Nunc quid à prædictis resilis?

Extra corpus *Bilis* ab affuso *acido* in Vitro radiis solaribus exposito effervescit. Intra corpus ubinam æque potens *Acidum*? Sin indigita-veris mihi illud,

— Tum *Phyllida* solus habeto.

Succus Pancreaticus neutiquam naturaliter est *acidus* : nusquam ejusmodi inventus. Dulcedo Pancreatica obstat aciditati. Salivæ genium refert,

refert, ac indolem, illiusque effectibus in intestinum depluens explorabilis est. Glandulæ effectrices, Ductus, & geniales loci communes, ac analogi tam *Salivæ*, quam *Succo Pancreatico*, communitatem utriusque monstrant.

Nec Chylus Pyloro excedens *Acido* alieno ad *Effervescendum* habili indigebat, ipsomet in Ventriculo fat *acidus* jam factus. Et gustu, & ab odore subfracido, & restitante id colligibile est. Quin glutinositas ac Visciditas ejus sufficienti argumento sunt.

Fusio, colliquatio, attenuatio, promotio illi necessaria. hanc Duodenum illabens à suggestâ paulatim *Bile*, à suggesto *Succo Pancreatico* nanciscitur immutationem. his admixtis funditur successivè, attenuatur, ac promovetur: Consistentiam fluidiorem nanciscitur: crassities, & viscositas illius infringitur.

Operosa huic operi nulla *Effervescentia* necessaria. Sufficiunt liquores ad crassitiem & viscositatem sustollendam & perluendam. Suffi-

ciunt fuscitandæ Promotioni. Quin Biliosa acrimonia, & Succu Pancreatici vis attenuans, ac fusilis sub aquositate latitans isthuc egregiè conspirant. Sin *Effervescendo* coirent naturaliter, velut concipis, ejusmodi effectus nulli forent. Desinit enim Ductus Pancreaticus in Biliarium, priusquam ingrediatur Intestinum in homine, aliisque animalibus. hinc ab immediatâ Succorum copulâ obtingeret *Effervescentia*, antequam Chylo advolverentur. Nec usque protrahi posset, viribus infractis: quin mox inde coagulatio, & præcipitatio, in aggressio Chylo, sin *Acidum* in *Succo Pancreatico* tam potens, velut *alcali* lixivum in *Bile*. Quam autem frustranei illi conatus, ubi integræ vires postmodum forent usui?

Proindè sufficit simplex liquamen, simplex fusio ab utroque liquore Chylo obtingens. Secessus hinc spontaneus puriorum ac fluidiorum supernatantium à fæculentioribus subsidentibus. Apparatus haud alius necessarius. Sic fusus & attenuatus Chylus sat opportunus

Vena-

Venarum ingressui. Accedit Motus Intestinorum peristalticus, & con-
ducit partium secessui. Quin copiam
Chyli puri protensio Intestinorum
suggerit.

Cætera, quæ de *Bile* & *Succo Pan-
creatico* velut serius veri ruspator
suggeris, nullo mihi numero sunt.
Vix auguror tempestates, quæ ex
fumis istis coire possint.

N E O C H M.

*Effervescentiam ab Alkali & Acido in
Intestino stabilit, ac pluribus didu-
cit. Succum Pancreaticum Acidum
confirmat.*

Quasi cum *Pœnis* damnare *Han-
nonem*, quod Leonem primus ma-
nu tractasset. Quænam Ventriculi
injuria, quod illius fermentatio-
nem chyliferam excipiat in Intesti-
no *Effervescentia* purificans? Visce-
rum ergò subsidiariam opem ex-
cludis?

Sanè exeuntia Ventriculo Chy-
losa crassa & viscida sunt, sed liqui-
diora semper in Duodeno evadunt,
& conspiciuntur. Fusionis & liqua-
minis ibidem loci eventus unde, ni-
si à subterfugis Succis, *Biliofo* &

Pancreatico , quorum Ductus exstant? Consistentiam autem liquidiorē , in quam transponitur Chylus , à solo succorum ingressu adoptas frustra. Nec liquor solus , nec interposita tantula mora hanc subdere mutationem possit.

Efficacis potius cujuspīam intercursus , & exercitii concussorii ac ventilatorii argumentum inde herculeum desumendum , unde Chylus , qui exierat Pyloro , fluidior , & purior evaserit. Secrétio necessaria; secessus à fæculentis requiritur; huic finitam diversæ naturæ Succorum copula ibi obtingit. *Bilis* sola sufficeret , sin acrimonia stimulans , & liquiditas solummodò exigerentur.

*Gual-
terus
Nedham
in tra-
ctatu de
formato
sætu.*

Succus Pancreaticus autem subterfusus cui bono? Adest ille naturaliter subacidus , quicquid cum *Gualtero Nedham* , cumque aliis obstrepas. *Salivæ* genium refert , fateor , sed & hujus *Acidum* sat effectuosum Ventriculo. Quin exundantior in eâ aquositas. Deprehensa autem fermè semper & ubivis *Succi Pancreatici* subaciditas. Hæc sicut Glandularum Pancreaticarum dulcedinem

nem non destruit, sic nec hæc obstat illi. Biliosa amarities nullæ comparationi inservit. Saporis quoque differentia quæpiam ex variorum miscellâ *Succo* obtingente depromenda. Quin etsi insipidus ille comparuerit instar *Salivæ*, quidni nihilominus *Acidum* incluserit?

Sensibilène semper *Acidum*, ubi exstat? Contrarium hætenus tam in regno minerali, quam vegetabili demonstratum infallibiliter. Regno animali quur idem denegandum? Præsertim quum effectibus sat valentibus tam præter quam secundum naturam patefcat. Vitiosum & excedens quidni quoque naturale ac moderatum præsupponat? Distemperati effectus quidni temperatam constitutionem coarguant? Unde introduceretur *Acidum*, ni alicubi in vinculis detentum delituisse? Ut variis in habitaculis corporeis sedem fixit, ut vario sub lactice circumvagatur, sic potissimum in *Succum Pancreaticum* stabile conficit iter.

Omnibus quidem Glandulis corporeis naturali congruitate innasci-

tur, potissimum tamen *Pancreati*. perplexis enim se illi insinuat ambagibus, Succusque illius *acidum* Intestino importat, velut *Bilis* lixivum *alkali*.

Hinc *Effervescentia* naturalis ibidem, licet tu eam indignis exagites modis. Quid enim? Blandam hanc, mitem, insensibilem concipere nequeas? major, minorve confluentium *Pugilum* activitas absurda foret? *Lactescencia* graduum diversitatem designat; at *effervescentia* eandem quoque in se habet. jam Sanis, jam ægris accidit, his cum excessu, illis cum moderamine. Chylosa aciditas ad eam haud sufficit, quia refracta est, & tantilla, ut bilioso *alkali* improporcionata & insuffena sit.

Frustrà quoque hanc, excluso *acido*, quod in *Succo Pancreatico* est, allegat *Nedham*. Nulla inde ebullitio, aut lenissima commotio, nisi *Succus Pancreaticus* intimè simul commisceretur. junge enim illius Chyli partem *Bili* è folliculo depromptæ, notabilem nullam observabis *Effervescentiam*. junge autem
Succum

Succum Pancreaticum & Bilem, sub debito regimine, dubio omni exsolvêris. At ut *Succus* merus, & genuinus habeatur, laborandum est.

Quinetſi ante ingreſſum in Duodenum immediatè ſibi commiſceantur *Bilis & Succus Pancreaticus*, non mox *Efferveſcentiæ* actum occeperint, vel compleverint, ut Chylo poſt advoluto inde nullum commodum. Nec enim ſubitaneum, aut violentum adeò opus eſt, ſed ſucceſſivum: admixta *Bili* eſt oleoſitas, admixta *Succo* aquoſitas. his laxatur copula; & congreſſus, ſive combinatio adeò prorsus immediata non eſt. Quum *Bili* Spiritus acidus minerali alicui extractus confunditur, inde confeſtim attenuatio, *Bilis* decoloratio, & in conſiſtentiam fluidiorem tranſpoſitio ſuboriunda. *Acidum* verò hujuscemodi minerale in corpore animato fruſtrà concipitur.

Temperatius in *Succo Pancreatico* naturaliter *acidum* eſt, lentiffimè inſtillatur, pigrè depluit, & laborioſa id docet ſatis collectio. Non tamen hinc arguendum, *Bilem* ſal-

tem cum Chylo acido per pylorum delapso effervesce; *Succum* verò *Pancreaticum* insipidum, nec ullius acoris participem affundi ad promovendam fusionem.

Unde ergò postmodum *Succus* acquireret *Acorem*, quo cum *Bile* coagulatus in excrementum faceret solidum, ut vult *Nedham*? Ni è *Pancreate* eum attulerit, è Chylo certè refraçtio non hauserit.

Verissimum enim quod successive producat *Effervescencia*; aperto quippe intestino hanc successionem, hos refractionis gradus experiri licet. locus primæ ebullitionis maxime conspicuus. Ultra hunc prolapsæ activæ particulæ, *alcalicæ* & *acidæ* remittunt paulatim, minufque vigorosè vadunt. in extremis tandem exigua activitas. vel ipsemet amaror tum contenta naturaliter deferit.

Nullam amaritiem in stercore canino ægri, nullam in proprio suo commesto expertus est puer *Helmontii*. derelicta flavedo *Bili* quoque neutiquam favet. infantum enim flavissimum Canibus nihilominus in delitiis

delitiis est. verum abstinere vel unicâ fellis guttulâ aspersâ. Quin viriditas cum torminibus abundantis *acidi* in *Succo Pancreatico* solet esse inditium. Mangonia & cætera colorum lenocinia non tango, quæ viribus illibatis obscurare queunt *Pugilum* præsentiam.

Certa satis aliundè est *Effervescentia* intestinalis, & remissio virium obtingens *acido*, & *alkali*. Certa *Salsedo* volatilis ex immediato *Pugilum* volatilium occurso prognata; quandoque manifesta sensibus; ut plurimum occulta in Duodeno ab interventu heterogeneorum.

Quicquid enim volatile est, aut per Effervescentiam redditur, sin immediatè commistum, in Salem abit volatilem: Sin impermixtum maneat, & ex *alcalicâ* progenie sit, in Spiritum volatilem transire pronum est: alias ex progenie *acidâ*, in Spiritum acidum. Hisce Chylus omnis transumptus in venas est delibutus; absque plus minusve ex omni alimento provenienti hisce corpori se non insinuat.

Fixum quodcumvis præceps ruer
re

re solet, ubi efferbuit, & per actuosam ebullitionem à volatili segregatum est. Usui huic nobilissimo inserviunt & *Bilis* & *Succus Pancreaticus*. Chylus ita commoderantibus iisdem & *Spiritu volatili*, & *Spiritu acido* delibuitur, atque imprægnatur.

Ubi verò ille absumptus, perstat nihilominus impluvium & *Bilis* & *Succi Pancreatici*, nec cessat Effervescendi actus, nec cessat usus. *Saliva* inglutita perpetim, & à Ventriculo sensim reddita confluentibus, ac confligentibus tum adest.

Saliva, quæ sub aquositate ac viscositate, nec *acidi Spiritus*, nec volatilis *alkali* respuit contubernium, sed eorum efficacia seminaria possidet. *Saliva*, quam si vase exceptam aliquantò temporis siveris, glutinositas, & concretio viscosam prodit; ex quâ spumosa & viscosa *Pituitæ* in intestinis moles exfobolescit.

Hæc ergò dum concumbit *alkali lixivo bilioso*, & *acido Pancreatico*, actumque agnoscit Effervescendi, coalescit simul, éque ternariâ illâ confluentiâ exsurgit *liquor singularis*.

Pars

Pars maxima, emasculata, viscosa, *clar. &*
 ac tenacius coagulata remanet In- *Excel-*
 testino, ac in stadio Sanitatis evol- *lentissi-*
 vitur cum fœcibus. Pars nobilior, *mus Syl-*
 fluxilior, & volatilior inforbilla- *ferior,*
 tur ad instar Chyli, sensim in ve- *ac pro-*
 nas. *palator*
est hujus

Non adeò hæc fæculenta Scoria *sati*
 est, ut vult *Helmondius*, licet ens *strenuus.*
 hætenus anonymum. Lympidæ in-
 star affluentiae invadit, reservans &
 ab *alkali*, & ab *acido* spirituosam,
 ac volatilem copulam, sicuti ex con-
 cursu surrexerat. Nec inficere suc-
 cedentem, aut prævium Chylum
 potest, ut adeò ille incommodus:
 quin plurimis conducit modis, dum
 omnia corporis perambulat natura-
 liter, ipsique massæ se insinuat San-
 guineæ. Hujus enim abditissimo re-
 conditur sinu, nec absque virium
 Pugilicarum expromptissimâ excel-
 lentia.

Præcipuum interim illi redundat
Acidum tam è *Succo Pancreatico*,
 quam è *Salivâ*, licet id per solen-
 nem *Effervescentiam* inierit conju-
 gium cum *Bilioso alkali*.

Abhinc ergò aptitudo naturalis
 con-

concreſcendi in Sanguinem devolvitur. *Spiritus* enim inhospitans *acidus* eſt *Spiritus* figens, ubi libertatem naſtus, ab exceſſu volatiliū præſertim.

Striſtum id unionis vinculum in emiſſo viſendum ſanguine. Coagulum quodpiam alias naturale ſuggerit *Humor* hic *Triumfluus*, & ad debitam conſiſtentiam diſponit *maſſam Sanguineam*. hujus exceſſus, defectus, & immoderatio quantum incommodi moliatur corpori, nunc non ediſſero. Suffecerit indigitari nec *acido*, nec *alkali* ſuas exclusas in corpore ſtationes, ſuos progreſſus.

P A L Æ P H.

Efferveſcentiam inteſtini nonniſi præternaturalem, acidumque præternaturale; nullum verò Triumfluem humorem agnoſcit.

Nimis horridam & tenebricoſam viam teris, quaſi *Efferveſcentia* Chylo ſecernendo neceſſaria foret eviſta. Fuſio & colliquatio Chyli in duodeno melius à me explicata, quia *acidum* naturale delit *Succo Pancreatico*.

Et

Et quid occultum, vixque deprehensibile sensu *Acidum*, ut fateris, *Effervescentiæ* proritandæ? Imaginarium efficiens scilicet, quid aliud quam imaginarium effectum? Vix *Succum Pancreaticum* merum, naturalem, corpori exemptum cum *Bile* efferbuisse quis viderit. Minerale *acidum* vix effervescentiæ aptum, nisi purum, & sat efficax: ejusmodi naturale nullum in corpore animato.

Præternaturale *acidum* turbas cie-re corpori plurimas constat. Ab hostili, ad amicum ad tolerabile nullum stringit argumentum. Degenerat certè quandoque à naturali congruitate *Succus Pancreaticus*: in extremam acrimoniam, austeritatem, vel aciditatem transponitur Melancholicis, Hypochondriacis, Scorbüticis, Quartanariis, aliisque consimilibus.

Quinimò *Effervescentiam* præternaturalem tum Bili intestino commistus excitat. Scaturiens inde Symptomatum congeries id manifestat, evidentibus exemplis. Inductio interim præternaturalium naturalem
nec

nec infert perpetuitatem , nec necessitatem. Sedem Februm intermittentium , Sentinam morborum in intestino tenui hanc agnoscit & Cl. *Bartholinus* cent. 3. Epistol. Diversorium hoc , & nidum illum benè detexit primus *Helmondiius*. Quin locus ille natalitius , centrum , ac palæstra illa negari nequit amplius. Num verò in Naturâ stabile ullum fundamentum repereat , ambigitur. Magnificæ aliis & propemodum Chymæricæ videntur latere conjecturæ.

Num *alkali* & *acido* Effervescentibus naturaliter aut Chylus indigeat , aut intestini protensio , id operæ , & laboris est ? Num *Triumfluo* illo humore Sanguinis consistentia ? num necessitas hujus subtegminis illi ?

Helmondiius Scoriam , Ensq̃ue anonymum stercoreum suum per venas affluctum viis solis urinariis transcribit: Lotium illius naturale emunctorium statuit.

Necessarius verò transitus in Cor , insignis utilitas in Sanguine , intermeratus videtur copatus , iniquum sub-

subsidium. Quidni vel *acidum*, si necessarium, Lympha suffecerit, absque hoc trium humorum conflictu & allapsu? Verum *acidi* nec ulla naturalis demonstratio, nec ulla necessitas. Tu interim, nimiam quod φιλοσοφία abducâris, etsi nulla verisimilitudinis pondera substant, credis, quod concipis.

N E O C H M.

Triumfluum humorem pluribus confirmat, & explicat: illius acidum supereminens cum aliis jugem Cruori consistentiam largiri evincit.

Non capis aut concipis utilitatem, quia vetustati incognita. *Bilis, Succus Pancreaticus, Pivita Salivalis* ad oculum sisti queunt. interiora Intestinorum triplicem hunc liquorem naturaliter exhibent. *Effervescentia* naturalis, transumptio omnium in venas, concresecendi vis inde in Sanguinem fusa ex consequo necessario deduci possunt & debent.

Quâ *alkali biliosum, & acidum Pancreaticum Salivale* junctum absque commotione copularentur? idne operosè rursus attexendum nobis?

bis? Non cessat sanè concursus *Ptygolicus*, licet cesset translabi Chylus. *Saliva* è Ventriculo depluens Chyli vicaria quasi est. *Acidum* quin etiam illius in emolumentum *Pancreaticum* concurrit.

Infallibiliter vis quæpiam in subiecto latens concludi potest, quæ per effectus subindè se detegit, & ex immoderatione sensibilis adest inveniuntur intestini à Pyloro proximi interiora turgidula. continuatim potius, quam intervallatim præsentia *Bilis* & *Succus Pancreaticus* impluunt. Semper Ductus duplici suis superfluit rivus, suis fons manat.

Quomodò ergo Liqueorum horum & *Salivæ* confusio sine virium aliquali explicatu obtingeret? Cur *alkali* in *Bile* lixivum moliretur congressum & copulam cum *acido* absque commotione? Quin igitur absurdum non est, abhinc profluere humorem singularem. nec crustosum Intestinorum peristroma huic negabit ingressum, perdurante motu peristaltico, osculisque venarum inbiantibus & irradicantibus. Velut

Chyli

Chyli pars purior, sic & hæc coad-
nata *Succulentia* candidam ingredi
iam adusque Cor potest.

Helmonius vasorum & ductuum
ignorantiâ aberravit in hujus rei
explicatu. Condonandum illi, quæ
de *Ente* suo *anonymo* vel *Scoriâ* Lo-
tium imbuente deproperat. Nobis
nunc oculatioribus esse licet. Lactææ
& Lymphaticæ venæ nostram au-
gmentant cognitionem.

Cordi inferri posse hunc *Trium-
fluem* humorem cum ipsâmet Lym-
phâ, quoniam ad centrum tendunt
omnia Lymphatica, certò certius
agnoscimus. *Glandulæ*, sive conti-
nuam substantiam, sive contiguos
globulos habeant, radicatim pro-
trudunt ductus vel peculiare, vel
Lymphaticos, quibus diversis qui-
dem larvis commutatum laticem,
semper tamen *acidi* feracem elar-
giuntur.

Sic ergò Lympham sibi associat
Chylus, associat triumphus ille hu-
mor, cumque eâ genuino imbutâ
acido invadunt Cor. Nec Chylus
unquam syncerus adeò manat, nec
trina hæc *Succulentia* sola vadit.

Maf-

Massam autem Sanguineam inde naturalem concrescendi vim haurire nil involvit absurdi.

Ut quælibet stabilitas ab *acido*, dum sibi univit *alkali*, sic etiam *Cruoris*. *Ovum* respice, illiusque liquidi genium: *Acidum* quodvis infusum, illud coagulat: argumento id est, coagulationem spontaneam ab ingenito ejus proficisci *acido*. Et quas non subit mutationes ab *acido* ipse *Sanguis*, dein *Serum*, *Lympha*, & quælibet *Succulentia*? Edocent hæc genuinum naturæ processum. Succedit *Gelatina* post evaporationem aquositatis in *Sero*, *Lymphâ*que.

Sanguis nisi continuo vitali characterere, ac spirituum volatiliū alcalicorum subsidio, & supereminentiâ efficeretur fluidus, in coagulum sui tenderet, quinimò grumescerat. Velut sic extravenatus transmigrat in consistentiam per interitum Spirituum, vitæque recessum. *Sp. alkali* supereminentes in vasis densiorem prohibent compaginem, nec *acidis* sinunt virium suarum expromptionem. In ipso cada-
vere

vere *Cruor* est hinc vasis adhuc fluidus, quod succumbant *acidi Spiritus*. his autem prævalentibus diversæ texturæ corpus efficitur. Nec absque his grumus ullus, nec coagulatio ulla: Quin *Sanguis* non subsisteret, aut in fibras ullas coalescere posset.

Acidum hoc autem, vel ejusdem Spiritus multiplices in *Cruoris* massam non solus derivat *Chylus*, nec sola insinuat *Lympha*, sed & *Triumflus* dictus humor. Servat enim genuinum *Succi Pancreatici* & *Salivalis* genium, à quibus potissimum derivatus. his succubuit *alkali* lixivum biliosum, jam quoque in volatilitatem traductum.

Hinc Liquor Ductui Thoracico exemptus sæpè acidiusculus deprehensus. Quasi dilutiorem Citri succum vidit & sensit *Ol. Borrichius*, ut in *Epistol. ad Bartholinum* scribit. Nec ad solam hoc spectat *Lympham*, quia nunquam fermè in Ductibus Thoracicis sola, aut mera est. Sin aliquandò adsit temperatior *Succulentia*, subesse nihilominus *acidum* potest, at temperatum.

P A L Æ P H A T.

Non in Triumphuo humore, nec in ullo alio Acidum agnoscit sufficiens ad stabilimentum naturale Sanguinis.

Commentus es *Triumphuum humorem*, ut inauditum hætenus fœtum, nunc *acidum* illi assignas. Coagulans illud *Sanguini*, *Sero*, *Lymphæ*, aliisque donas *Succis*, quibus natura & sensus omninò negant. Inanes has machinas omnes frustra sollicitas. Tempus concipi potest, quo *Chylus* ab Intestino tenui abest; tum depluere Salivale quid, tum impluere *Bilis* modicum, & succedere portio *Succi Pancreatici* potest.

Sed tantillum id omne condescendere in *Effervescentiam* singularem quis credat? Mox sanè illud per motum intestini peristalticum auferetur. Nec *acidum* in Salivâ potentius est, quam *Succo Pancreatico*: utrobique insensile, ac impervestigabile secundum naturam.

Venæ omnes, fateor, se promiscuè ingurgitant eo liquore, qui modo adit eorum oscula. Sed variant loca distributoria, nec translationi Chyli inserviunt solæ Lactææ.

Usum

Usum his faciunt ambiguum mesentericæ communes. Vergunt isthuc clarè plurima documenta. Quin Experimento oculari jam idem extra omne dubium ponit *Excellentissimus Anatomicorum Johannes van Horne*.

Experimenta *Louwerii* non sunt contraria, quibus ob ductus Chyliferos perruptos omnem Chylum in thoracem effundi contendit. Pars Chyli effunditur: reliqua subit sanguineas. interit Canis ob martyrium, non inediam totalem. Chylus nullus in Sanguine compareret, quod in Heparate immutatus. Regurgitat à compressis ductibus Chylus aliqualis.

Sin ergò etiam per Sanguineas Chyli pars Sanguine diluta transtat ad Hepar, certè & Triumphui humoris portio quæpiam deberet. at quam irrita id fecerit tua postulata, & quam funestum fuerit tuis commentis?

Eâdem absurditate, quâ hunc fabricas humorem, Cruori quoque stabilimentum naturale ab *acido* trahis. Nimirum Minerale tibi imaginaris *acidum*, quale in Spiritibus

I

per

per violentiam ignis productis. Nec discrepantes causæ rerum vitâ carentium in artificiali quopiam vasculo à corpori animato contingentibus discreti tibi sunt. Dispar reverà est agendi ratio, dispar agentium copula. Ab *acido* in animali tam naturaliter exiguo nulla similis, vel analogica vis potest emergere. Quin tanta rerum discrepantium adest congeries, ut vim hanc tantillam absorberet & annihilaret. Naturæ cursum nunc indagamus saltem. Nihil ergò hûc *Spiritus acidus* mineralis, quod calentem præcipitet sanguinem: nihil, quod infusus idem venis eum stabiliat.

Amussis naturæ non est *Chymia*. Analogici effectus nil stabile inferunt. Concipi nequit quicquam tam debile, fractum, contemperatum è minerali, quod animali competat. *Salsa, amara, acida*, de quibus *Hippocrates*, nisi præter naturam à benignioribus secernantur, nullis naturalibus se produnt effectibus. Quid effecerit illud, quod sub miscellâ adversantium latitat ad insensibilitatem usque? Quod stabilimen-
tum

tum ergò Sanguini ab *Acido* suspectas, nihil est. Fictitius ille tuus humor illud non conferet omninò, quia in eo per *effervescentiam acidum* ceciderit necessum est.

Sponte coit *Sanguis* extravenatus per fibrositatem suam glutinosam, quum excessus Spirituum vitalium obtingit. *Acido* isthùc cooperante non opus est. *Grumi* & *Caseatio* non effectus *acidi* solius, sed etiam ignitionis, per quam humidum omne elicitur.

N E O C H M.

Chylum per *Lactear thoracis*, & *Sanguineas Porta* vias invadere *Cor*: heic *alcali bilioso* rursus suffundi, illic *acido Lymphatico*: utrobique *Succum nutritivum* contineri, heic *Sanguineum* pro partibus *Sanguineis*; illic *Serosum* pro *spermaticis* asserit.

Miserum est, quod in eundem semper impingis scopulum! Dares manus, modò temperatos, repressos, subjugatos *Pugiles* ab exaltatis, activis, & prædominantibus discernere velles, aut posses. Adeò namque juvat dignoscere

Quod variet Natura vices, quod mobilis ordo.

Particularum in Succis omnibus activarum sit. *Hippocrates* ipse syncerum & impermixtum in vituperio ponit, quod naturalis deficit crassus. Sed Sanguini, illiusque stabilitamento *acido* suæ redibunt forsan vices.

Chyli vias distinctas nunc projicis, tanquam meis hypothefibus valdè funestas. Itane autem! Quæ distincto illis transitu nihil accommodatius. Exsorbent Lactææ Chylum, sed *acidi* maximè feracem. Exsorbent Sanguinææ quoque, sed *alkali* volatilizzato imprægnatum. Non quod hinc & illinc absit omninò alteruter *Pugilum*, sed quod minimum unius hâc, alterius illâ vadat viâ. Et reverà Portærami nec minores, nec pauciores Intestinis in promptu: quin lactææ aliquæ terminatæ in Intestinum sunt propagines majorum Sanguinearum.

Quid ergò? Quæ *alkali* volatile Spiritibus volatilibus instaurandis suffenum non in venas deproperaret Sanguineas? *Alkali*, quod eorundem

rundem in Sanguine delitescantium consortium tantopere affectat? Sin venas has ventus non subit inflatus, ab osculis id est tum subsidentibus: liquor irreptat commodius & has, & ipsasmet lacteas; quod non directè, sed obliquè omnes Intestinum subeant. Frustrà per Spiritum vini atramento tinctum tentavit aditum *Lowerius*.

Quid iterum? *Acidum* Chylo socium quur non involveretur Lacteis? *Acidum* quod *Lymphæ* consortium paulò plènius spectat? Sin defatiscit tenuior hinc Chyli portio mox à morte animalis, disparet & *acidi* subjectum. Candori certè familiare illud est. Et Chylus Sanguini innatans, quandoque visendus; & Serum, & Lac uberibus expressum, in gelatinam transeunt communiter igni admota. Subterfusa Sanguinis rubedo albedinem post tollit. Canis vivus consutus, & relictus sub angore variat liquores, variat transitus, variat de vasis in vasa *Pugiles*. Et *acidum*, exhaustâ spirituum alcalium volatilitate, vitreum ingerit splendorem, cogit, & coagulat.

Certè subit Laëteas, subit & Sanguineas venas *Chylus*. etiam utrâque fertur via *Succus Nutritivus*, tam Sero, quam Sanguini familiaris, tam huic, quam illi subditus. Sub illius corpore alendis partibus Spermaticis destinatus, sub hujus umbra Sanguineis. Illinc per Ductus thoracicos in Truncum descendentem Sanguini transfusus, hinc per Hepatis regionem in Truncum cavæ ascendentis eidem commissus. Duplici nimirum via *Chylus* Cordi invehitur: sub duplici vehiculo Sero, & Sanguine *Succus alibilis* duplex in duplicatam partium discrepantiam destinatur. Nec absque *Pugilum* duorum duplici subsidio vel alimentum istiusmodi effici, vel vita ipsa sustentari potest.

Fermentationi Chyliferæ in Ventriculo & *alkali*, & *acidum* subservierant. his jam præfractis, Chylisæque impuritati secernendæ insufficientibus succurrerant, velut duo novi Athletæ, *Bilis*, & *Succus Pancreaticus*. Fortior hæc *Pugilum* copula processum *effervescenti* singularem ibi compleverat. Abinde Chylus

lus purior devolutus in Lacteas, Sanguineasque venas nondum aptum nutrimento partium Succum Nutritivum suppeditare potest. Novam commutationem subeat, necessum est, novamque huic subsidiariam opem efflagitat.

Summittuntur ergò rursus *Pugiles* alii, huic operi deputati, tanquam novæ manus, recentesque manipuli. Chylo scilicet per portæ ramos in Hepar & Cavam deportato commiscetur nova *bilis*: eidem Lactea viâ progressu affluit *Lympha*. ab illâ *alkalicum* denuò subsidium sat suffenum adest: ab hac *acidum*. Sine hoc duplici adminiculo Corde transeundo Sanguini *Pugiles* deficerent.

-*Lympham* in via Chylo subterfundi Lactea, ab omni dubio remotum est. Subacidam eam testimonia satis luculenta præbent. Insipidam licet Gustus evincat, nihil obstat. Gratam huic aciditatem *Pecquetus*, *Agricola*, *Koolhans*, aliique jam olim asseruere. nec repugnat evidentiæ ullius documentum. *Gelatinae*, post evaporationem aquosita-

tis subnata eam designat. Quod aëri exposita densam vitri modò infrigidati speciem induat, isthuc vergit. exortus illius, quem debet Glandulis, haud absonus. *Acidum* enim hæc congregant, illique copulant.

Quin Spirituum animalium derelictam volatilem aquositatem illi commiscent, undè repressus manet Sapor. Coërcetur enim *acidi* vigor dulcedine volatili, & aquosâ exundante. velut vini, Salisque Spiritibus novit exsuscitare per multa cohobia dulcaciditatem *Chymia*. Intumescentia verò *Glandularum* satis evincit *acidum* in liquore delitescens, ubi illud excedit. Per Gravedinem qui exstillat liquor præter naturam etiam hûc vergit; nec impedit, ex præternaturali casu cursum Naturæ colligere. Ita quoque Concrescientiæ singulares ab extravasatâ *Lymphâ* & crassefactâ dependentes ut lusum Anatomicis præbent, sic imaginem *Acidi* sufficientem ingerunt. Quinimò subitaneus *Adeps* non est alienæ originis. Quod ergò *Lympha* in subsidium pugilicum tam Chylo, quam Sanguini suffun-

effundatur, suis ita stabile fundamentis est.

Verum alter substitutus *Hercules*, nimirum *Bilis*, in Hepar, & Sanguinem, & abhinc Cor transmissans non minus considerabilis *Fellis* laboratorium illius est Vesicula. Sanguis hanc nutriturus per arterias advehitur congeneus. Menbranis ille separabilis à felleo juncto liquamine in merum *fel* commutatur. Inde Vesicula turgescit & fundo suo amplo per angustiores Cervicem eructat *Bilem*. E bifurcato ductu unus subit *Hepar*, per quam *Bilis* Chylo & Sanguini à portæ ramis propagatis advectis admiscetur.

Sustinet, continetque firmum Hepatis parenchyma ramificationes Venarum omnium. copulat per minima liquores; fovet suo incubatu. *Alcali* biliosum, ut nobilissimum elixir, subterfunditur. *Chylus* jam Sanguineo imbutus purpuriffo, prævia hac digestionem, ac dispositiva imbitione ad vitalem supplendam necessitatem vadit. Jacitur hac copula fundamentum post perficiendum paulatim.

Transmissum ergò *alkali* biliosum in *Hepar*, Sanguinem inibi imbuunt à *Liene* redeuntem, ac jam volatilitate perfectiori exaltatum, adeoque *acido* penitus refracto, ac remisso conditum. imbuunt etiam Chylum recentem mixtura sua balsamica, ac oleosa. Ut imbuere possit, in sinu, gremioque Hepatis recondita est *vesicula*, neutiquam velut importuna sarcina, sed promicondus perpetuus. Sic ab *alkali* renovatus Chylus, & Sanguis à corruptione custoditus in Cor vadunt.

Sic quoque altera illa via ab *acido* Lymphatico stipatus Chylus solus intrat. Sic adsunt, & sistuntur Cordis Claustris *Pugiles*, quorum suggestu vita, omnisque vitalis conditio procedit. Demonstrati nunc ergo sunt, quorum effectus tam illustres.

P A L Æ P H A T.

Promiscuum Chyli influxum esse: Nulum in Lymphâ acidum: Bilem in Hepar non infundi asserit.

Tam appositè sanè demonstrati, ut demirer Cerebri tui subtilitatem. Sed unde *alkali* vadere Sanguineâ,
& aci-

& *acidum* vadere lactea viâ expiscaveris, hariolari nequeo. Variant loca quidem distributoria: Chyli transumptio jam per has, jam per illas venas obtingit promiscui, ambiguus quidem ejus in cursus, neutiquam electivus est. Quicquid ex resolutio eo, intestinis agitantibus, tubulos subit lacteos vel sanguineos promiscuè, velut liquor omnis vasorum spiris solet, se ingerit. Ergo ne *alkali* tuum sibi melius fore sanguinea, & *acidum* lactea subolfaciunt, quod hîc à *Lymphâ*, illic à *bile* augmentum spectent? Benè nunc ergo *Pugilibus* tuis tam activis, ac prudentibus! benè quoque non minus *Succo* nutritio, qui in Sero, & Sanguine pro Spermaticis, & Sanguineis Partibus alendis duplicatus duplici vehitur viâ, duplicique medio. Sed istud saltem digito attingere tibi satis visum est.

Paulo pressius urges subsidiarios *Pugiles* sub *Lymphâ* ac *Bile* comprehensos. Hactenus cecidere saltem folia, nunc cadunt arbores. Quid enim? *Lympham* semper *acidam* con-

cludis, & *Bilem* velut balsamum naturæ gratum in Hepar, & Sanguinem è vesicula effusam. Quando autem unquam notabilem præbuit acorem *Lympha*? Unico vel altero exemplo, ubi forsan deceptio sensuum, aut status valetudinarius, quis commoveretur? Nec *acidi* inde necessitas, quod evaporante per ignem liquore, crassamentum quodpiam subsistat. Et *Glandularum* præternaturalis status quid exegerit momenti? Certe sub saniori statu *acidum* omne *Lymphae* deficit; adeoque hic Athleta succedaneus frustra allegatus est.

Amarissimus autem Naturæ balsamus, *Bilis* in Sanguinem & Hepar effusa, non verò velut excrementum abindè in Vesiculam secretum, quam lepidum phantasma? Quum in Hepatis parenchymate nulla unquam amarities sit deprehensibilis, nec in ipso Sanguine, cur suffusam subindè *Bilem* è Vesiculâ asseris? Possitne autem illa adeò occultari, aut à balsamo absorberi oleoso? Quur ergò vel unica guttula Fellis à venæsectione calenti Sanguini aspersa

spersa eam mox amaram reddit?
Cur non subsequitur Color hepatis
perpetuum illapsus?

Nequidem *Hepaticus meatus biliaris* hunc cursum *bilis* monstrat. Structura ejus effusionem in ductum communem Cholydochum docet. Animalibus folliculo carentibus, ut Equis, Cervis, quibus necessum est *Bilis* sine diverticulo rectà vadat in intestinum ab Hepate, quid accidit? Vidit præterea *Nedham* Meatum cysticum non folliculo, sed peculiari ductu insertum Intestino, unde ex utrolibet canali *Bilis* versus Duodenum necessariò. Angulus quoque sæpissimè acutus inter Lobum Hepaticum & Ductum communem excludit omnem remeatum.

Quin experimento alio. evinci potest dogmatis hujus absurditas. Meatus ille hepaticus abscissus in Cane vivente Vesiculam versus, ac adaptatus Vitro oblongo, eâ parte, quâ ab Hepate tendit, impluvium reddere biliosum ex Hepateprehenditur.

Liquor mediante Siphone infusus
sin in Hepar tendit, non arguis natura-

turalem *bilis* cursum, sed absentiam valvulæ. Etiam aliis vasculis per violentiam contrarius inferri motus potest, modo valvulæ absint. Nec observatus liquor per Siphonem immissus in ductum Hepaticum quod tenderit in portæ ramos, adeoque venam umbilicalem, quicquam infert. Connexio enim ramulorum portæ, & bilarii ductus quorundam id effecerit fortè. aliàs ut plurimum injectus liquor ex gibbâ Hepatis exit parte: nec enim observatum universale est.

Nihil ergò ingeniosa illa conjectura de *Bilis* cum Sanguine & Chylo mistura. Vesicula debetur *Bilis* ut proprio continenti. Porus bilarius *bilem* illi parte unâ offert, parte alterâ aufert. Nec color, nec amarities aliud suadent. Quod sub icteri foeditate accidit, oculis subjacet. febrile inde Seminarium deducere ex trivio est. Quarè fellis vacuitati longævitas olim ascripta, ut proindè vesicula denegata fuerit Cervis, Damisque.

Quin igitur *Hepati* suum ἐπιστάλας μετὰ in Chylum, & Sanguinem lingua-

linquamus. Vacillet & excludatur potius subsidiarius ille tuus *Pugil*. nec enim *Bilis*, nec ille, sin bili foret genuinus, subministratur istum in modum. Quid? imaginario *Lymphæ acido* accedat *alkali* in *bile* imaginarium, Subsidiariæ inde omnes opes erunt imaginariæ.

N E O C H M.

Transitum Chyli diversi duplicem confirmat Experimento Lowerii. Bilis effusionem in hepar & Sanguinem protegit. Effervescentiam in Corde pugileam vitæ, motus, calorisque arguit solam causam.

Imaginarium judicas, cujus certitudinem clausis aspicias oculis. Urges promiscuam Chyli traductionem viis discrepantibus: candicantibus, & rubentibus; transparentibus, & obfuscatis; disparentibus, & persistentibus. Quid impedit, quo minus tenuitatis, & admistionis alienæ inditia admittas?

Utrâque quidem viâ *Succus* nutritivus abit, sed dispar ex dispari alimento, sub dispari vehiculo, per disparem viam. Unus ex parte Chyli in scopum naturæ sub Sero transiturus:

iturus : alter ex alterâ in Sanguinis formam commutandus. ad alimoniam corporis sufficit neuter solus. Hinc sub Sanguinis copia confectio Chyli quotidiana maximè necessaria, & inedia intolerabilis.

Demonstrationi hujus *Experimentum Louwerii* egregiè subservit. Perforato dextro thoracis latere, ille digitis lacerat propè Diaphragma in Cane vivente *Receptaculum*. Similiter sinistro latere paulò infra subclavias, ubi suprà Oesophagum serpit, dirumpit Ductum thoracicum. Facto utroque Canem probè saginatum semper, eâ, quâ vulneratus, parte, Chylum effudissè deprehendit, & utut probè cibatum intra triduum tamen inedia confici. Apertis quoque venis Sanguis crassior, seroque destitutus apparuit, nec Chyli aliundè transmissi admissionem ulla parte passus est.

Frustrâ verò isthòc experimento convincere conatur, Chylum omnem in thoracem vulneratam effusum. pars ejus illinc transire solita effundi saltem potuit, altera verò non destituit Sanguinem, pro-

ut

ut tu ipsemet modò astruxisti. Inedia haudquaquam inde totalis, sed tantum pro Spermaticis defectus consequutus, sin à solis vulneribus intra triduum non fuerit confectus Canis.

Verum magis operæ fuerit advertere Sanguinis in apertis Venis crassitiem, Serique defectum. hæc sanè consequia omninò necessaria fuêre. *Succus Spermaticorum nutritivus* sub *Sero* defecit, quia per *Lacteas* non suffectus fuit: hinc etiam crassities ipsius Sanguinis augmentum cepit. Nec fassus est Chyli admistionem ullam Sanguis, quod qui per *Mesaraicas* communes in *Hepar* transierat, ita Sanguini assimuletur, ut habitum, coloremque neget suum. Transiens igitur Chylus in Sanguineas inde neuti-quam excluditur. *Succum* ille *alibi-lem* confert ex mistura Sanguinis nobilitandum, quin repurgandum per alcalicam volatilitatem. Dum adit *Hepar*, reverâ passi rationem habet.

Sed tu *Bilem* inibi effusam è *Ve-siculâ* non admittis. Quid? Eamne ergò

ergò Sanguini nuptam se prodere necessario debere ais? aut segregandam ibi à Sanguine minus amaritie aut flavedine se prodituram? Certè sin retrimendum fuerit, quor non à Corde mox ad Hepar deferretur Sanguis ut eâdem ibi liberetur protinus? Numnam ergò per ambagiosas portæ vias, aut arteriolas quaspiam fuerat introducendus? Rejectaneum excrementum alibi melius Natura produxisset, nec recondidisset Vesiculam in hepatis cavo, quasi illius nucleum. Quin omnia animalia, Pisces ex aquâ, pecora è gramine illud non semper conficerent. Quæ sequuntur illius excessum tragædiæ, quæ paupertatem molestiæ, debitum illius moderamen secundum naturam non excludunt.

Sed de *Hepatico meatu bilario* profers argumenta illius effusioni contraria, prout censes. de Structurâ quod affers, valdè stramineum est. Animalia, ut Equos, Cervos, quæ Vesicula carere dicis, certè analogum illius possident. Sin ex utrolibet canali *Bi/is* versus Duodenum tendat,

tendat, è folliculo alius haud dubiè efferri debuit, per quem ego bilem effluere, possum sustinere. Nec ullus angulus tam acutus, ut remeatum excluderet, nec simul commeatum omnem.

Præcipuum verò, cui instas, est, quod meatus ille circa Vesiculam abscissus, vitroque inditus, ex Hepate reddidisse biliosum quid, fuerit deprehensus. Numnam autem regurgitans illa biliositas è Jecore, non fuerat in illud prius submissa? præsertim quum relapsui nulla obstat Valvula. Reverà nec mera, nec copiosa bilis fuerit, nisi è cystide prius per alias vias subministrata. Amarities autem ac flavedo quam facilè alteri Succulentiae communicantur?

Transitus omnes apertos monstrat liquor per Siphonem adactus tam facilè usque ad ipsum Cor, & ultrà. Unde autem tum innotuit contrarium per violentiam motum fieri? Quocircà quum in truncum Portæ transiri possit, nec huic juxtà circulandi leges aliquid educi, debebitur biliosum influvium ibidem

dem Chylo cum Sanguine influo.

De *Lymphâ* quæ projecis, non tango quidem: plus habent ingenii, quam probabilitabis.

Stant subministrati ergò de novo hinc & inde *Pugiles*. Non cedunt levis armaturæ militibus tuis, vadunt reverà ad Cordis claustra. Subit *Acidum* sub *Lymphâ*, tenuique Chylo: subit *alkali* cum subterfusa Sanguini & Chylo *Bile*. confluxus omnium liquorum, confluxum *Pugilum* infert. Virium nihil hætenus exseruere, quod fui nondum juris, nec debite copulati.

Sub tam arctis circa Cor claustris, rapide & properanter quæ subintrarant, in volucris se conantur deliberare heterogeneous, & societatem solito pressius affectant. Hinc cum spumosa *Effervescentiâ* exsiliunt, omnibus particulis coadjunctis, subagitatis, ac commotis. Per attritum hunc *Calor*, & fervor: ab hac commotione Cordis & Sanguinis motus.

Nec *focus*, nec *ignem* heic insitum, nec *Flammulam* ullam vitalem comminiscendi necessitas est.

Vix

Vix fermentativis reliquiis in Sinubus Cordis delitescantibus opus habent *Pugiles* noviter adpellentes, quibus rarefacta Cruoris & in spumam traducta massa, actum & motum adipiscantur. Sufficit illis exultus proprius: sufficit turgescencia ab inclinatione eorum in sui unionem.

Orgasum hunc, quem quibuslibet arcte conclusis locis exercent, incipiunt, ubi in *Cavâ* concurrunt. Ea *Cavæ* pars, ubi inferior illius truncus cum superiori unitur, quæ Cordi proxima, initium commotionis, & finem exhibet: Perspicacissimi *Anatomicorum* id hætenus contestati fuere, causâ verâ remanente sub tenebris. Ipsamet experientia testimonium oculare nunquam negat. Salvo animali, isthoc in angulo sibi committuntur primò *Pugiles*, eodem moriente, commissuram hanc ultimò affectare deprehenduntur. Hinc tunicam *Cavæ* contrahunt postremo vitæ momento, quum jam deficient *auriculæ*, deficient *Cordi*. Hoc in loco inceptant ergò concursum, inceptant Orgasum, & motum.

Proxi-

Proximè ad dextram *Cordis auriculam* devolvuntur. Demum ad *Ventriculum dextrum*, abhinc in *Pulmonum vesiculas*, *Sinistram auriculam*, & *Ventriculum*. Particularum harum textura, inæqualitas, fibrositasque coarctans motui & commotioni adjutamento sunt. Perpetuant interim *Pugiles* motum, perpetuant calorem, quod perpetuum eorum secessum perpetua excipiat substitutio. Activitas circa Cor prior & major est in Arterias dum translati, frequenter tamen etiam concussione, & liquoris vibratione, sicque pro creatu æstu sese urgent.

Nec dextro *Cordis* sinu magis ac sinistro, quod in hoc deliberati compedibus, magisque exaltati sint, ibi incepto saltem orgasmo satis efficaces. Efficacissima commotio in toto perdurat Corde, quia tanta & tam multiplex ibidem obtingit coarctatio. Incipit interim, ubi primus *Pugilum* confluxus. Non percipit ocyùs *Alcali* suum compar *Acidum*, quin affectet unionem. Affectare nequit, sine particularum omnium concussione sub tam
angu-

angustis locis. Motus continentium partium consequens est congressum contentorum.

Nec *Cor* aliud esse videtur, quam *Mola* aquatilis, & appensa valis trochlea. Frequenti quippe saltem inservit combinationi *Pugilum* per duplices auriculas & ventriculos suos cum massâ Sanguinis transeuntium. Horum saltem subservit conamini repetitis fibrarum suarum protrusionibus. His in arterias majori conamine ac molimine argendis, simulque *Succis alibilibus* in alimentum partium dispensandis instrumentum conditum, & erectum est.

PALÆPHAT.

Effervescentiam in Corde à Pugilum confluxu agnoscit nullam. Flammulam vitalem Cordi insitam, quâ Sanguis imbuatur, & Motum contractionis intrinsecum ad perpetuandam vitam asserit.

Jam ergò *Cordi* vita ac motus à *Pugilibus* tuis? Quistam bliteus, qui inanibus hisce postulatis assurrexit? Appulsum *bilis* in *Hepar* & *Cor*, & *Lymphæ* aciditatem jamdudum abjeci.

abjeci. Quid fulcris ergò his inniteris? Excipitur quidem Chylus hinc in Hepate Sanguini quadantenus assimilatus, illinc *Lymphæ* neutiquam acidæ mixtus primum Cava, dein auricula dextra, demum Cordis ventriculo, & sic deinceps.

Verum liquoribus hisce vel *alkali*, vel *acidum* sufficiens esse suscitandæ *Effervescentiæ*, velut analogia Mineralium infert, id probasse operæ fuerit. Exempta corpore *Bilis* mera, exempta *Lympha* nullam oculis subdunt *Effervescentiam* sub quocumque Caloris moderamine juncta. quomodo ergò possent tam sub multiplici mixtura vires cujuslibet enervante? Sanguinea massa *Cor* subintrans tam variorum assequitur miscellam, ut nusquam vel *alkali*, vel *acidum*, sinadessent, emergere possent. mitis est liquor, benignus, leniter fluens, cum nullo luctæ inditio.

Nihil hûc angustia loci in Cava Cordi proxima, vel auriculis, quam allegas. Carneis ista Cavæ pars fibris constat, commoveturque cum auricula Cordis primo, quod sola
hac

hac via unusversus inforberi debeat Sanguis. Motui *Cordis* primario hæ motitationes assistunt : nec ἀλογον statutum de *Pugilibus* tuum in Sanguine inde fulcitur. Sin sociarentur in Cava Cordi proxima , actutum ibi se conficerent , nec devolverentur integri in Cordis ventriculos. defervesceere solet, quod de vase in vas transfunditur. Retenti atomi ignei, ubi à vinculo, vel nexu heterogeneorum absoluti , ut mox prosiliunt in *Effervescentiam*, sic non ita diu confecti requiescunt.

Quid *Pugiles* velut *Cadmæos* fratres obtrudis, qui obdurent ab auriculis ad ventriculos , & ab uno Ventriculo ad alium , mediante Pulmone ? labascerent citius , ac desisterent, nec ulla arteriis ab iis induci posset mobilitas. in Sinistro quoque Ventriculo major foret *effervescentia* necessaria , quod explosio inde Sanguinis in univèrsum. Nova ergò , & major in sinistro *Effervescentia* causam secludit à Sanguine ingresso. Quin etiam *acidæ* & *alcalicæ* particulæ non pertransissent tam diversa angusta loca disgregatæ ,

tæ, aut disjunctæ: præfertim quum mutuum incursum consecutentur. Major quoque effectus à recenti foret expectandus copulâ: commissura agentium prior foret efficacior. adde perpetuantem Calorem; adde ordinatum motum æqualem; & regularem; adde alia multa, quibus non solam cavitatem passivam *Corde* præberi satis evincitur.

Fabrica illius longè etiam aliud contestatur. Quis aulit merum, & vulgarem saltem musculum? Viscus, cui vitale & cruentum in omni animali imperium competit? Viscus, quo vivo fonte vividus omnis effluit Sanguis? Viscus, quo solo foco genuino *Ignis* naturæ succensus, quo solo *flammula vitæ* perpetim viget? in quo stata Sanguinis accensio, ad quod, post deflagrationem, periodicus ejus refluxus? in quod Chylus omnis transsumitur, & æstuanti flammæ subjectus elaboratur? Cuius nisi fortiatur ignitum fomitem universum corpus defatiscit.

Biolychnium profectò in *Corde* solo erectum est. *Flammula* illa, qua

lis ex accenso vini Spiritu, actu ibidem flagrat. Licet nec vivis, nec in demortuis possit oculis percipi, tactu tamen ejus perseverantia deprehenditur in Corde. Reliquis autem omnibus membris saltem influxu subnascitur, & effluxu deperit. Inibi firmo inhæret tanquam principio; inibi toto vitæ tempore durabilis. perseverantia vitæ ac caloris illi implantata est, ex illo evanescit ultimò.

Flammula huic insita Sanguinem rarefacit, parietibus expansis *Cor-dis*. Succurrunt *Spiritus animales* quidem contractioni, coarctationi, & expulsionì, at neutiquam soli efficaciam suggerunt. Nec exiles nervuli machinam hanc exagitare queunt; plures enim, majoresque Visceribus donati immobilibus. Fibræ ad contrahendum constantes Cordi, velut perpetuo mobili propriæ sunt. His vis insita influxum quidem Sanguinis & Spirituum animalium aucupatur, & ab iis ad commovendum habilior est.

Supprimi vigorem *Cordi* à defectu Sanguinis non nego. Spirituum ec-

clypsi eidem potentiam adimi locomotivam *Willisus* docuit experimento in Cane facto. Monstravit Canis circa jugulum trunco paris vagi ligato, postquam diu moribundus jacuerat, apertus Sanguinem coagulatum in vasis, & grumefactum, quia prohibito *Spirituum animalium* influxu, solitus *Cordi* motus defecerat. Verum isthòc non evincitur Vitalitas, Cordisque mobilitas in evanidis adeò, subjectisque mobilibus radicata. Nec eatenus *Cor* saltem vitam, motumque participat, quatenus Sanguine, & Spiritibus alluitur.

Originalis est *Cordi* vita, originalis vis motrix, non ab influentibus derivata. Pulsat enim & agitur *Cor* ante nervos, venas, eorumque contenta. *Harvæanæ* Observationes id indubitato docent. Nec animi passiones, aut alterationes variæ vel Sanguinem spectantes, vel Spiritus aliud evincunt, quam primariæ causæ alias esse subordinatas.

Maneat ergo illibatus *Cordi* insitus *ignis* naturalis. maneat impulsor & exactor innatus inconcussus. *Pugiles*

giles quocumque argumenti genere expoliti, inanes sunt. frustra hæc conchyliat urdis permisces. Vis enthea, a Protoplaste facta in ordinatam motuum & vitæ continuationem, Cordique inlocata per mille generationes, tam falsis vel insulsis non eget principiis, aut incitabilis.

N E O C H M.

Flammulam in Corde vitalem nullam agnoscit. Principium vite ac motus à commistione Pugilum deducit per Sanguinem factâ.

Jam *Flammulæ* assurgis in Corde planè supposititiæ, & Reginam prati venditas, quæ vix *Urtica* est. Mirum ni & gubernatorem in triremi, & rectorem in curru, & ducem in exercitu, & præcentorem in Choro hûc analogicâ quapiam elegantia trahas.

Quasi non suffecerint *Pugiles*, qui revera *Cor* subintrant. inutilis sanè ac immobilis hæc sarcina sine his. Ponderibus his solis automatum motum suum debet. impulsu horum machina movetur. influxu horum *δύναμις ποινῆς* illi exsurgit.

Quid ignem, quid *flammulam* in-

fitam allegas ? Quânam residere *Cor* parte ? auriculisne membranaceis , aut carne vilissimâ , aut minutis Septi transversî foraminibus , aut exilibus vasis ? Quis eam unquam vidit ? unde actuale succendiculum procederet ? Certè Poëticus & commentitius ille *ignis* nullis adhucdum experimentis evictus ad oculum , nullis punctis probabilibus huic scenæ aptificatus.

Quod Calor in ventriculis major , ac *Cor* corpore , id à contentis eum esse arguit. Tam generosis , tam activis scilicet Massa Sanguinea gaudet *Pugilibus* , ut exstructi in Corde foculi nulla indigentia : his vitæ omnis ratio benè exprimitur. Quando scilicet cum Sanguine ascendente *Bilis* , cum descendente *Lympha* , hinc *acidum* , illinc *alkali* *Cor* subeunt , sufficiunt omnino. Confluentibus facillima ab alienis compedibus libertas , & eruptio obtingit : confligentibus blanda accensio consequa , sensibilisque *Effervescentia*. Multiplex confusio , præpropere *Pugilum* substitutio de ventriculo in ventriculum conti-

continuationem sufficientem infert.

Quin ideo *Massa Sanguinea* minuenda & confringenda transditur *Pulmonibus*, ut major abindè prognascatur libertas pugilicis particulis. Hinc & infinitis constant *Pulmones* vesiculis, quibus impletis, depletisque, elatis, ac subsidentibus cribratio, quassatio, comminutio obtingit transeuntium. Tot in circuitum commotiones, & concussionem nonnisi exaltandis & ad effervescendum concitandis *Pugilibus* inserviunt.

Cruor è dextro sinu Cordis prodiens vix genium suum immutasse deprehenditur. nec alius à venoso est, qui è vasis pulmonalibus educitur. Non ventilatus enim ille adeò, quam cribratus, & suas per particulas commistus est. Sic & è Sinistro mutatus qui prodit, non accensionem alienigenam, quam intimiorem particularum præsertim pugilicarum commissuram fatetur. Hinc in arteriis calidior, & mage rutilans: non quod à Corde fomitem, aut Spiritum adeò nactus, quam

quod in *Corde* à *Pugilibus* commotus & incalefactus fuerit. *Pugilum* enim exaltatio talem eum in arteriis promit. perdurat *Effervescentia*, & vitalis micatio in iis.

Non tamen æstus comminiscendus, æmulus Spiritui vinoso accenso, aut oleo cocto, quem Sanguis à flammulâ accensus hauserit, & ob quem deflagrationis perpetuæ per arterias necessitas suboritur. Constat enim vel generosissimus Sanguis difficulter inflammabilibus compluribus particulis resistit submixta aquositas. Crudus Chylus, merus persæpè in Venæsectione visendus, obnoxius flammæ esse nequit.

Flammulæ elevatio super quaspiam Sanguinis particulas, velut super vini Spiritum accensum, supprimeretur desubitò. Quin noxia foret, & corpori nonnaturalis, nec unquam absque notabili consumptione. Quid ad rarefaciendum Sanguinem in scenam introducit? non admodum ille rarefit in *Corde*, Subagitatio perpetua particularum illum liquefacit. Exemptus arteriis non detumescit refrigeratus,

tus, nec spatium minus occupat.

Accensio nulla tanta esse potest, quæ ad occupandum majus spatium adigat. obstat illi Cruoris Cor perpetuò transeuntis quantitas. Unciæ aliquot venæsectione emissæ, dum perstat in reliquis venis circulatio, docent satis vel unciarum multò magis mensuram excedere, quod ejus Cor singulis pertransit pulsibus. Jam autem per decursum ejusmodi copiosum, quomodo derelinqueretur accensioni spatium? quomodo flammulæ super liquorem evaganti? Quandoquidem tantum recipit quolibet pulsu Ventriculus uterque, quanto impletur cavitas omnis. docet id benè apertione arteriæ capillaris *Nedhammius*, dum computationem ab emissio singulis pulsibus Sanguine in universum facit.

Præterquam quod *Cor* hospitium nectam diuturnum, nec tam intimum ac stabile præbeat, ut *flamma* communicari queat.

Nunc quoque sin Aquatilia, Pices, Ranas, & vivida animalcula reliqua subjungas, quibus actua-

le frigus inest Cordi, quid tum de *flammulâ*? Exempto quoque Corde illa vigent; vix vaporem *Cor* & *Sanguis* eorum, dum eximuntur, exhibent: contrectata extra aquas frigus communicare solent. His ergo Sanguinis & Cordis motus absque ullâ incalescentiâ. ut adeò sat evincant ad vitam nullam *Flammulæ* insitæ necessitatem.

Nec objice mihi, quod *Pugilum* concursus etiam in his necessariò nullus, quia notabilem non procreet *Effervescentiam*. Neutiquam his aut deficit alteruter, aut uterque exaltationem nescit in Corde satis habilem. Quin nequidem Spiritus Salinus inculandus cum *Nedhammio*, aut absentia Sulphurei. Salini enim genii nihil spirat Piscis omnis, etiamsi marinus. Quod suppetit Aquatilibus *Alcali*, torpidioris est indolis, quam illud terrestrium. Vix cum *acido* in Salem volatilem transire potest ob nimiam intermixtam aquositatem viscosam. Nec *effervescentiam* in concursu adeò insignem concitat, quia motus insignis per minima partium ab eâdem aliquate-

quatenus cohibetur. Impetus sanè à centro ad circumferentiam , quo alias in actualem æstum percurrunt , defuit illis , licet sufficienti agitatione vibrentur. Lactescunt inde adeò pleraque *Piscium*.

Terrestribus autem nullum tale impedimentum ad æstum suscitandum. Nec obinde *Biolychnium* Cordi implantatum excellentius adserendum , quia nullum tale ullibi est originale.

Sola effervescendi principia *Pugiles* sunt. hi in puncto saliente stabiliti à Protoplaste. & isthuc saltem vadunt *Harvæanæ* Observationes. Præcedit commotio centri , quia in eo locati primo *Pugiles*. à protrusione horum fiunt rubicundæ lineolæ , quæ nullo Cordis comparente vestigio conspiciuntur in Ovo.

Sic satis multis evictum documentis , nec primum vivens , nec ultimum moriens reverà *Cor* esse : efficacissimè tamen in eo sibi combinari *Pugiles* : dextrum & lævum finum hanc combinationem recipere : neutro tamen alveo Suc-

cendiculum Sanguinis recondi; sed perseverantiam Caloris à perseverante per Cor & canales varios commotione *Pugilum* dependere. Sanguinem vero confusa sibi circumgerere fuscitabula, quorum virtute ille in substantiam floridam, rutilamque elevatur. His solis constanti satis circumgyratione eum urgeri, & instar atomorum in transfennâ lucis variè permotorum quaquaversum distrahi.

Intestino scilicet *Pugilum* occursum luctam concitari, & quasi antipræxin, dum in sui unionem tendunt, limites ampliant, undulationem, & micationem efformant. In Sanguine ergò Vitam, motum, & calorem: auream hanc scaturiginem sedem Animæ, vitæque authorem esse: hanc ab Hydriâ de Fonte suscipi, & à Rotâ ex Cisternâ hauriri, sed nuspiam nisi per vitalia Principia, quæ sunt *Pugiles*.

P A L Æ P H.

*Flammulam Cordi insitam, principium
vitæ ac caloris, ac motus propugnat
& stabilit acriter. Nec præsentēs,
nec tam efficaces agnoscit in Sanguine
Pugiles.*

Quæ mihi vitalia principia, quas obtrudis larvas? Quod Hippocrati *πρεμὴν ἐμφυτον*, quæ aliis vitæ *flam-
mula*, quique Naturæ ignis non cedit hisce tuis argutiis. Sinubus Cordis concluditur, ita ut reliquis ejus particulis non excludatur. Subjectum radicationis Cor totum est: è substantia enim Seminis per illius corpus mansit diffusus Spiritus ille igneus, ad vitæ finem perpetuans. Lucet quidem obscurè delitescens, & gliscens. nec hinc aperto, opus est, visatur corde. Tactu eum de-
tegi sufficit.

Fons adeoque Caloris ibi est, ubi plurimum ejus tactu deprehenditur. Indè sanè nonnisi vitâ evanescente abit; contiuvatque, quia insitus, non adventitius. Quidnî principium perseverans ibi, cui loco quo proximior Sanguis, eò mage calet? Sanguis sanè eo nonnisi adventitio gaudet;

det; hinc ad Cor toties reassumitur.

Rutilans ille, & quasi noviter ignitus in Arteriis actuale suum succendiculum digito quasi monstrat. Reverâ mixtura quæcumvis, aut particularum commissura sistere eum talem non posset absque accessu *Flammulæ*. Per hanc è Corde, tanquam è fonte fluit tam vividus. hoc vestali igne servato, vel extincto, viget aut labascit ille.

Pugiles tui tam ordinatè, tam constanter, tam durabiliter nec ad motum, nec ad æstum, nec ad vitam forent habiles, licet reverâ in Sanguineâ exstarent massâ. harum exaltatio, & vel efficacissima in *Corde* combinatio nonnisi turbulentum fuscitaret motum. Naturalis vitæ status durabiliori, certiori, & constantiori innititur principio; nec potest illud in contento residere.

Detraxit *Louwerius* Cani sanguinem è jugulari, & crurali venæ infudit Cerevisiam vino mixtam per vices, & toties, ut non sanguis sed claretum quasi efflueret. perstitit tamen

men Cordi motus ac vita. Quid? Massa Sanguinis tot oleosis, pinguibus diffuens particulis non conciperet æstum, neu incandesceret, nisi suis sibi è partibus suppeteret fomitem? Vel quod aquositatis illi inest, ad *flammulæ* communionem eam redderet inhabilem? Latex ferrosus sub vini Spiritu accenso perpendatur: quibusdam particulis suscipit instar olei *flammam*: nimium fervorem excludit saltem admixta aquositas.

Rarefactio consequens ignitionem in Corde non tanta est, quæ detumefactionem visibilem postea relinquat. Spatium in Cordis sinibus nec tam angustum, quin aliqualem eam toleret. Ubi increscit, Cor se contrahendo à rarefacto Cruore deliberat, & exonerat. Nec accensioni ergò, nec rarefactioni obstat transeuntis Sanguinis quantitas qualiscumque.

Dimetiatur eam *Nedhammius*, prout volet, facile conceptu tamen remanet Spatium communicandæ *Flammulæ*. Elevationis ejusdem super Cruorem sub tam clauso quasi
rever-

reverberio nulla necessitas. Sufficit enim intima communicatio, & productio per particulas. Opprimi autem *Flammula* nec spatii exclusione, nec ventilationis defectu potest, quod subita emissio Sanguinis & in Pulmones, & in arterias oppressioni medeatur. Recipiat *Cor* tantum Sanguinis, quantum cavitatis suæ parietibus concluderet; quin tantundem singulis emittat pulsibus, quid tum? num Carbone aservatus ignis saltem datur, qui in flammam subindè erumpit? purissimus autem, & subtilissimus ille quidni communicari posset absque fumo, qui solus liberiores impedit motum, & ob quem minus surgit flammæ? aut obstaret communicationi illius quantitas intro-missi Sanguinis, qui omninò habilitate eum imbibit?

Sufficit reverà exiguus locus, sufficit clausus actuali flammæ ejusmodi, ut à Sanguine concipiatur particulatim. Quin quoque exigua sufficit mora, præsertim toties interpolata, totiesque producta. Satis diutinum Hospitium *Cor* præbet,

bet, sin transitus per auriculas & ventriculos simul comprehendatur.

Aquatilia calore actuali destituta, Ranæ, Pisces, nil aliud docent, quam minimos sibi gradus hujus *ignis* in Corde suspensos. Quin adesse tamen, licet in actum terrestribus debitum non perrumpat, monstrat aliqualis calor, & consequens vapor ab exenterato eorum *Corde*. Minori quidem gradu Calor Sanguini communicatur, ut proinde Pulmonum spiraculis non indigeant, atque unicuique Cordi saltem substat ventriculus, quod tamen adest minori gradu, adest. Agilitas & mobilitas ab animali vi profluens in Aquatilibus remissionem caloris, aut ignitionis neutiquam tollit. Quam tu cohibitam *Effervescentiam* in illis ab aquositate viscosâ incusas, *Flammulae* ego inhibitionem meliori jure appellavero, utpote iis minus necessariæ.

Quid autem Principia *Efferrescendi Pugiles* in Puncto saliente allegas, excluso *Biolychnio*? Fæcundo in Ovo colliquamentum candidum primò

primò comparens est rudimentum ignis. abhinc Bullulæ albæ, dum in rubra abeunt puncta, *Cordis* & auriculæ specie salientia ostendunt quasi per tenues pelliculas illud, quod *αἰετίζονος* est. Effulget inde scintilla in Diastole, sed disparet sub systole. Verum postquam parenchyma Cordi circumfusum desinit comparere. Neque ultrà licet, illæ sâ flammâ, in Cordis inspicere latebras, aut alienam adeò lucem excludere.

• *Cordi* ergò implantatum ignem esse, patescit. per solidam illius substantiam ita dispersum, ut coagulum per caseos, & fermentum per panes *Hoffmannus* affirmat. Certum autem est, Spirituositatem igneam Cordi à primordio infusam. hoc in calore vitam nostram sitam vel vulgus pronunciat: hunc omnia corporis desiderant. ad *Effervescentiam*, & combinationem *Pugilum* descendere, absonum hætenus. Succendiculum continuum in *Corde* invenit Sanguis: haud aliud illi fuscitabulum Caloris. è Corde, velut ignito fomite emanans aperta requirit spiracula, ne suffocetur.

Non

Non soli *Pugilum* miscellæ *Pulmones* adstituti. Commentum hoc *Cerebri* novaturientis merum est. Ab *Aëre Sanguineæ* massæ etiam emolumenta & subsidia quamplurima, quæ enumerare supersedeo.

N E O C H M.

*Accensum Sanguinem ab aëre admissso non refrigerari, nec flammulam ad-
cò in Corde ullam: Pugiles solos sat
efficaces: Succum Alibilem in San-
guine & Sero latitantem ab his pro-
moveri, dum acidum largitur con-
sistentiam, & Salsum volatile ex
copulâ utriusque innascitur, edis-
ferit.*

Nec opus, ut enumeres, cum *Aër* non inserviat *Flammulæ* eventilan-
dæ. dum *Pulmonum* interstitiis im-
moratur *Sanguis*, *aër* ab altero sal-
tem *Vesicularum* latere admissus in-
flat, angustat, & premit sinus, ut
remittant in venam pulmonalem,
Ventriculumque Cordis sinistrum
Sanguinem; hic ideò contactum
refrigeratorium non admittit, nisi
vesicularum compages rumpatur.

Solummodò ergò *aër* *Sanguinem*
ad pristinas circulationis leges redu-
cit.

cit. hinc diminutum ejus motum restituit crebrum altumque suspirium. *Flammulæ* compescendæ, quæ nulla est, non conducit. *Effervescentia Pugilum* in Sanguine tam immodica naturaliter non est, ut *aëris* refrigerio actuali indigeat. Nulla exstat Fuliginum fabrica, quia nullum naturale empyreuma in Corde. nec digna resumptione sunt omnia, quæ *Flammæ* Cordis adstituendæ allegas.

Sanguis reverà solus latex, & scaturigo Caloris est. Sensus ipsimet minorem hunc in Contento, quam continente deprehendunt. Proximior Cordi Sanguis mage calet, quia concursum *Pugilum* recentiorem servat. nec arteriis inest quasi noviter ignitus, sed sibi ad *effervesendum* noviter commissus. Nec è Corde, velut fonte caloris fluit, sed arctiori & multiplici partium suarum concitabulo.

Vestalem ignem asservatum quod ludas non miror : miror magis quod Phaëtonem Solis quadrigam moderantem non jungas. Tanto scilicet furiarum genere inquietat amor
vetusti

vetusti erroris, ut fabulis non abstineat.

Sed Ordo, constantia, & durabilitas *Pugilibus* ad vitæ ac motus sustentamen submissis deficerent? Suggestio & combinatio eorum constanter & ordine sibi consequens propè Cor sic satis evicta est. *Chylus* perpetim confluens, submissa *Bilis*, ac *Lympha* ordinatim adsunt. Certius vitæ principium & stabilius dum exigis, nodum in scirpo quæris. Certius *flammula* insita non exhiberet, quod nec ad momentum sine pabulo advoluto subsistat. Et quid vitâ nostrâ instabilius?

Incongruè Spiritus vini accensus velut simile allegatur. nullus flammulæ modus ejusmodi tolerabilis: nulla rarefactionis indigentia. Potius particularum Sanguinis commissio in sui unionem, & condensationem adjunctorum tendit. Fictitium quoque spatium in Corde accensioni accommodum, dum effervesceat Sanguis ab incitatis *Pugilibus*, turgescit, & intumescit quidem, sed quia expansioni nullum adeò spatium in Auriculis, & Cordis

dis Ventriculis, exturbat se hisce doliis, & excessum invenit viistam apertis. Concipiendo igni nulla mora, nullum spatium, nulla commoditas.

Quem *Aquatilibus* minorem caloris gradum adstituis, cur non reduci is melius posset ad minorem Sanguinis *Effervescentiam*? Quod *Pulmonibus* nullis, & unico saltem constent Ventriculo, indicat *Effervescentiam* vitæ illorum non adeò debitam. Minor quippe necessitas æstuationis adest.

Scintilla verò in Punctulis salientibus allegata merè imaginaria est. præsupponuntur *Pugiles* spirituosi, velut impulsores. excursu autem illos celerrimo scintillare quandoque, nihil miraculi infert. *Flammulæ* tamen illud Corde post concludendæ nullum est inditium. & in Semine, & in Sanguine *Pugiles*, sed ibi volatiliores, ac spirituosiores. nobiliori scilicet gradu, sublimiori activitate, expeditiori mobilitate vitam, motum ac calorem illi causant.

Cæterum Sanguis virtute horum
solâ

solâ sui est multiplicativus. Chylus five in Mesaraicis illi perfundatur, five in axillaribus, necessum habet, horum experiatur efficaciam, illis *effervescendo* in sui unionem tendentibus, opimiores expediuntur particulæ in Succum alibilem. Etiam ubicumque locorum *Hæmatosis* procedit. Sphæra activitatis extra Cordis claustra quoque perdurat *Pugilibus*. Lac vitalis exsurgit, ubi Chylus immolari occipit. diutina ac repetita mora efficaciam compensat. Tendit partibus suis oleosis in rubedinem Chylus ad *alkali* & *Acidi* exagitationes. Alibi introducitur albedo ab *acido*, ubi subjectum capax; Quoque purius ad ruborem induendum illud, & defæcatius, eò mage rutilum evadit.

Chylus, qui per hepar, impresum jam ruborem a Sanguine mutuârat. *Bilis* advolta imprægnat *alkali* novo. *Chylus*, qui per lacteam procedit viam destinatus in Serum, rubedinem non adeò induit. diversitas ab ingestis dependet. ditescit vitalitate, ac spirituositate ad alendum requisitâ.

Suc-

Succus aëbilis ex utroque pro diversa passi dispositione. Neuter penum integro nutritionis muneri sufficientem continet. Crassamentum purpureum huic; Gelatina candicans illi adest. differentia sola ea, quæ albuminis in Ovo cum vitello. Coctile Serum enim ad Ovi duritiem, quum ejus cortice inclusum, albumen æquat. Et albugineus ergò hicce, & purpureus alter Succus per diversa loca alenda dispergi aptus natus, optatusque in alimentum. Utriusque Coagulum pro Certissimo alimenti signo & experimento adducit *Barbatus*.

Barbatus de Sero & Sanguine.

Verum enim verò certius & illustrius illud argumentum *acidi* præsentis est, quod expirante *alkali* dominium affectat. Omne crassamentum derelictum hûc non facit, sed quod faciem glutinis, ac lentoris per se induit. Prædominabatur in vasis *alkali volatile*, characterem imprimebat vitalem, & fluorem procurabat. *Acidum* subjugatum subdebat saltem stabilimentum.

Extravasata Sanguinis massa, dum expirat *alkali* spirituosum, *acido* dere-

dereliſto, diverſam ſuam habet texturem, & ſpeciem. plus ejus autem Sero præfuerat, minus Sanguini: hinc ex eo præcedenter exſpirat. *acidum* ab hoſpitio ergò Seri dilapſum, dum unionem affectat ſolennem, in Sanguinem transmigrat, ibique libertatem naſtum remanet eminenter. Sic concreſcit inde Sanguis, at Serum circumfluit, aut ſupernatat. Compingit autem Sanguinem, non Serum, quod in illum vigorosè transportatum liberiores trahat moras. In Sero quicquid *acidi*, adeò aquoſitate delibutum eſt, ut vix exſerat vires, niſi illâ exhalante. nec invenit etiam *alkali*, cujus ruat in amplexus, eòque compactionem, nonniſi exhalante aqueo, moliri poteſt.

Extravenata ergò maſſa vix aliquid conſtitutivi probat, ob transmigrationes *Pugilum*. ab *alkali* interitu ſubnaſcitur diverſitas. Vultum Cruoris, & Seri mentitur, etiam quod vivorum non integrârat corpora. Recessit *alkali*, cujus in unitate vitæ cuſtodia, ubi in vaſis concretionem id impediverat, non Se-

ri dilutio. *Alcali* enim volatile, non fixum erat, cujus ea activitas. *Acidi* tantum naturaliter subest, quantum colligit, & continet, ne evanescat.

Sic mixtim concurrunt in Sanguineâ massâ *Pugiles*, dum obvolvuntur particulis aliis oleosis, terrestribus, aquosis, viscosisque. Nec molestant mutuâ contemperatone, nisi importuno imperio fercernantur, & auscultent omnia temperantia. Hinc angustissima Sanitatis puncta dependent, & ne aliquandò Morborum Vulcani fiant, vix præcaveri potest. Coagulatio, & coactio præternaturalis est à non naturaliter dominante *Acido*.

Salsedo Volatilis verò etiam naturalis in particulis Sanguinis suboriunda ab immediato utriusque *Pugilis* congressu. in totam ea massam extendi nequit, quia nulla totalis copula per particularum intercursum contingit. Subnascitur nonnisi particulatim, & sic ut plurimum inglutitur reliquis, ut non sensibilter, sed occultim vadat, ac meet.

ita

ita eam possideri solummodò à Sanguinis massa, Recrementa etiam naturalia docent. *Sudor* hinc falsus plerumque, & quicquid expirat, exhalatve corpore, aliquotæ falsædinis particeps manet. Quin *Urina* Sanorum non aliundè falsa; radicali scilicet *Pugilum*, licet inæquali permistione.

Cæterum *Spiritus vitalis* è volatili *alkali* productus non illudit sub imagine falsæ exhalationis, licet Sanguini implantatus circumeat. Hunc quidem floridum, hunc rutilum reddit; huic vigorem imprimi; nullam tamen falsædinem post se trahit, quia *acidi* subjugati copulam indignatur, & rejectat.

Indolem illius mage æmulatur *Spiritus Sal. armoniaci*, quam *Vini*. Vasculo inditus vitreó, & Sanguis calens è venis vel arteriis Canis vivi exemptus experimento singulari id indicant. Sistitur quippè tam elegans inde colore ac consistentiâ Sanguis, nec ut vini *Spiritus*, nec alius quispiam eum talem producat. In fundum nonnisi pellucidum sedimentum instar Gelatinæ ribium di-

mittitur. Ipsemet Salis tartarei liquor turbidiorem efficit. Nimirum *alkalica* volatilitas Sanguinis & urinæ non sibi abfimilis; hujus autem indolem spirat, qui *Sali armoniaco* est elicitus *Spiritus*.

P A L Æ P H A T.

Aëris introitum in Sanguineam massam necessarium judicat. Rejicit Pugiles, quod massam Sanguinis aliàs omninò Salsam redderent. Spiritus explicat.

Quasi è tripode seriatim pronuncias, quæ nec sibi, nec aliis cohærent. Sin ego ad omnia, stultior nunc ipsâ fuerim moriâ. *Aëris* tamen susceptionem frustra declinas cum *Nedhamnio*. Altero Vesicularum Palmonalium latere Sanguine pleno, nonnisi adverso *Aërem* suscipi, ut excludat interstitiis conceptum, improbable est. Quis asseritor, interstitia Vesicularum omnia tam sanguine plena, ut nihil *aëris* simul tolerent? Hiant in seinvicem, & consequenter sibi patulæ sunt, ut admittant & Sanguinis & *aëris* modicum. Ingressus *aër* non inservit solæ Sanguinis remissioni in venam pul-

pulmonalem, nec mediato solo contactu refrigerat. Substantifica illius illatio est, & ab hac ejus denegatione vitæ noxa, non adeò solâ interruptâ circulatione.

Quid si rutilus arteriosus color ab *aëre* solo pendere dicatur? Ab aëre admissio venosus certè in superficie coccineus est. Aëris contactu & immixtione immutari Sanguinem etiam *Walæus* deprehendit. Laxiora Pulmonum vasa qui penetrat aër, ille Sanguinem in arteriis floridum reddit. Transpirante per habitum corporis aëre illo, redit obscurior sanguis in venis. Multis id experimentis comprobavit *Louwerius*, qui videri potest.

Verum allegata Experimenti Swammerdamiani violentia, & exindè rupta Vesicularum compages; sicque vis illata Pulmonibus, nullius est supponidii. Nec enim tam violenta hæc inflatio, nec tam naturæ insolens. quin rupturæ nullum uspiam inditium, aut testimonium oculare. Sit mucus asperam obtinens arteriam Pulmoni propugnaculum, quomodò tamen cohi-

L 3

beret.

beret totalem *aëris* ingressum? Quod Pisces concernit, illi nullum ab *aëre* refrigerium expostulant. Terrestrium *flammula* in accensionem prona supponit & requirit aliud.

Effervescentia autem absque Succendiculo constanti, ac perenni prorsus imaginaria est. *Pugiles*, quibus adeò ampullâris, meræ larvæ sunt. Sin insiti forent massæ, cur in extravenatam non se exserunt, aut ullatenus comparent, quum admoveatur igni debito? Quî non effervescunt tum de solito? Immobilior glacie est Sanguis à Corde remotus; vel intra duas ligaturas in vasis ipsis deperdit commotionem, deficiente Cordis communione.

Deindè quur Massa Sanguinis semper & omninò in Salsedinem volatilem non transit? Concurfus ille durabilis *Pugilum* quur compedes heterogèneos tandem non omninò abjicit? Unionem, quam tuo arbitrato tantopere affectant, quare in totum non consequuntur? Efficacissimæ enim particulæ, & generosissimæ sunt, hinc omne fluentum salsum facile reddiderint. Tan-
tum

tum id abest, ut vix quicquam salsedinis naturalis adsit.

Quam indextrè quoque ad *Spiritus* delaberis? Tenuior, subtilior, mobilior, volatilior portio Sanguinis, quo fluit, & incalescit ille, quoque orbatus cruor merus est, quam nudè concepta est à te? Comparamen inter hunc & *Spiritum Sal. armoniaci* quam inane? Quam suspecta illa elegantia, ac floriditas calenti Sanguini suscitata? quam improbabilis congruentia? Mirum! quod obalum ac limam *Aristarchi* non metuas.

N E O C H M.

Salsedinem volatilem ab unione Pugilum explicatius profert. Ex alcali volatili Spiritus vitales; ex acido Spiritus quosdam acidos: illos dominari, hos succumbere naturaliter confirmat.

Mirum magis, quod Ervum à Lupinis discernere nolis. Nec aëris Substantia Spiritibus fabricandis necessaria, nec Cordi communicabilis adeò, ut asseris. Sustentando quinetiam igni nullâ digestionem qualificari potest. Supposititius Ignis

L 4

non.

non desiderat *aërem*, quo fruatur pabulo.

Multo satius sustinetur, crebro circuitu ac effervescebili motu generosas, activasque particulas in Sanguine exaltari, inque statum volatilitatis summum evehi, dum turgent, & urgent. In extravenato Sanguine frustra expectas ab externo ignis regimine hos effervescenti motus. deperdita & exhalans activitas ab igne, neutiquam ab igne resuscitabilis. Nequidem intrà duas ligaturas perpetuat, quod sanè inditium est interclusarum partium commoventium, non aliundè commotarum.

Unio *Fugilum* autem nec immediata ubivis, nec in Sanguine universalis, ut inde totus *Salsedine* volatili necessariò imbuatur. Particularum licet minus activarum, quantitate tamen exsuperantium aliarum moles interjacet, & unionem omnimodam impedit. Ubi & quando obtingit, ibi & tum *Salsedo* profunditur.

Non ea enim prorsus aliena vel *Sanguini*, vel *Sero*: omnem tamen
massam

massam haud inficit. quin latet per alienam miscellam abscondita, quamquam sapore aliquando detegi queat. elici per ignem potest, verum tum maximè generatur, quatenus ignis, absumptis compedibus, unionem immediatam *Pugilum* confert. Excretis semper indominatur abundè, nec uspiam fermè excludi solet. Sic ergò *Salsum volatile* è concubitu *Pugilum* prognascitur.

Alcali tamen semper efficacius immanet, & ad statum summæ volatilitatis paulatim devehitur. *Acidum* huic impar & subjugatum manet naturaliter. quineti spirituaſcat, nullo tamen gradu *alcalicos* subsequitur *Spiritus*. illi etenim plenioris genii & dominatus insunt. Subtilissimum sanguinis florem constituunt, nobilissimum vitæ satellitium præbent. in promotione Sanguinis naturali Choream ducunt sublimem; ab his volatile omne moderamen, & agile fixarum particularum elevamen prodit; his enim quicquid particularum reliquarum, submissum est.

Oleosum & pingue fomitem *Succ-*

ci alibilis continens, & Saburatam rubedinem substernens horum subit directorium. Terreſtre, quod dilargitur inſpiſſamentum; Aquoſum, quod ſuppeditat fluorem, & quicquid ultra *Chylus* vel Sanguis agnoſcit, ſubit. Uter ille penus, & vegetigalis rivulus quamcumque congeriem mixturâ convenienti compactam continet: Heterogeneitas omnis ab aſſumptorum varietate variabilis, quibuſcumque vocabulis pro captu diverſorum effertur, ad horum incedit normam. Solorum enim *Pugilum* regimini ſubjiciuntur omnia.

P A L Æ P H.

Indignatur examine ulteriori prolata.

Nimirum ſoli tui *Pugiles* omnem fabulæ mimum componunt. his in theatrum productis immorandum, quin immoriendum vis. Ex inſignem mentis tuæ incapacitatem! Sunt modò Spiritus, modò Liquores, modò ſolida corpuscula. Ubique ſunt, & nuſquam tamen comparent. Mox in Salem tranſierunt volatilem, mox in fixum; nunc ſalina exſtant principia ſeorſim, nunc

unio-

unionem assequuntur. Nempe *Ovidianæ Metamorphoseos* mihi modos memoras, quid ego amplius eos ad severiorem exigerem normam?

N E O C H M.

Ab alcali volatili Spiritus animales in Cerebro produci contendit, quorum reliquia cum recollecto acido à Glandulis compingantur in Lympham.

Injustus æstimator rerum es naturalium; optimæ quæque apud te pretium suum amittere. Num adeò absurdum est, quod protuli? Flos Sanguinis subtilis, cui Spirituum volatilitas debetur, nonnisi ad *alcali* volatile determinari potest, quoniam spirituosæ hæc substantia inde pendet, unde vita, ac motus. nec alia illi materies sufficiens, quam quæ actuosam maximè spirat indolem. Sed hujusmodi sola est *alcali volatile*.

Hoc sub reliquorum in Sanguine auctario adpellit sursum, & per Arteriolas in Cerebri, Cerebellique corticem cinereum defertur. Hoc inibi à Sanguine secretum, compedibusque suis deliberatum rectificatur

in Simplificissimum, ac purissimum *Spiritus animale*m. Albicans *Cerebri* substantia huic hospitium præbet. Gryseus color illius præterlapsum indicat Sanguinem, colique modum. nam Naturæ solertiam ars rectificandi exquisitissima non assequitur: nec pellicanatio potest paria.

Delicatus ergò adeò exsurgit hinc *Spiritus animalis* in Cerebro, quatenus *alkali* volatile è Sanguine prolectum sublimatur, & rectificatur. inde perennis ille manat fons: inde viva & jugis per Nervos scaturigo, inque univèrsum corpus dispensatio, functionibus animalibus obeundis sufficiens. Ab *alkali* nimirum eatenus exaltato opus omne animalitatis proficiscitur, velut instrumento *Animæ*.

Hòc verò è Sanguine per Cerebrum prolecto, in parte aquosiore restitante *Acidum* manet, illique indominatur vi coagulatoriâ quâcumvis occasione exserendâ. Hinc prognascitur Pituitosus liquor sub tenui Meninge, qui sensim ad Ventriculos, & indè per Infundibulum ad Glan-

Glandulam prolabitur pituitariam ; unde vel ad Nares , vel ad uvulam. Vulgaris id notitiæ est , nec ulteriori jam indagine meo indiget. Quos inibi suscitet tumultus *acidum* vel solum , vel in falsedinem transitorium , ubi præternaturale , suo veniet loco.

Cæterum *Alcali* novâ in Cerebro laureâ coronatum per habitum divagatur corporis usque ad virium exhaustum. Tandem strenuitate suâ exutum paulatim in vaporosam abit reliquam. Videas ita in Alembico Spiritus striosos in aquam resolutos : videas in fenestris halitus calidos in guttulas condensatos. Ad appulsum quoque Membranarum ita Spirituosum *alcali* in aquosum facescere nil absurdi involvit. Pleramque hanc aquositatem & à musculis, & à membranis hinc inde dispositæ *Glandulæ* excipiunt.

Nimirum *Glandulæ* majusculæ per omnia corporis fermè visui comparent. Quin minutissimæ magno numero sub cute per Microscopium detegendæ. omnes inforbendis reliquiis *alcalicis* , & compingendo
Spi.

Spiritui acido cum Aquositate superfluâ destinatæ. Conficiunt scilicet rorulentum & aquosum laticem ex collectaneis, qui *Lymphæ* nomine per sua propria vasa refluit ad Truncum, refundendus Sanguini, depauperatum in eo *alkali*, velut iners vappa, succumbit.

Acidus Spiritus ex arteriis recollectus, licet exundanti aquositati immergatur, sibi tamen paulò magis constat. Arteriæ enim illum pleniori vi subdunt, utpotè recens effervefactum. *Glandulæ* quoque temperatum colligunt naturaliter. Ubi ejus invalescit intemperies, varii suboriuntur Affectus. E Sero autem hujus *acidi* plurimum, quod per *Glandulas* in *Lymphæ* materiam facefcit. Seri enim domicilio maximè gaudet, sicut hospitio Sanguinis *alkali*: Sed id affatim alias.

P A L Æ P H A T.

Nec alkali volatile in Spiritus vel vitales, vel animales facefcens agnoscit, nec Lympham ex compactione ejus cum acido commentitio tolerat.

Instar umbræ mihi omnia hæc;
nullam vetant noctem. Subtilissima
Sanguis

Sanguinis portio nomine vitalis Spiritus veniat sola oportet. Nec illa Sali, nec Salino ullo principio genium suum debet. Hæc in Cerebrum sublata exquisitè elaboratur, vel prout mavis, rectificatur in *Spiritum animale*, qui per Nervos omnes manat, ac opus animalitatis universum complet.

Residuus ab vario usu non magis cum Lymphâ, quam cum Sanguine subit vasa, remeatque. Quid ergò *alkali* volatile crepas nunc spirituosum, nunc aquosum? Sin Glandulæ illud cum *acido* rursus in aquosum compingunt Laticem, quare non merè salsus ille manat? Vel sin *acidum* prævaleat depauperato *alkali*, quare non *acidus* omnis ille liquor? Nimirum cum Sensibus ac ipsâ ratione pugnas, quis non indignaretur?

N E O C H M.

Spiritus & vitales & animales reverà ex alkali producibiles autumat: Acidum cum Sanguine inferri Lienis, ibique à Spiritu animali temperari, ac domari: nec in liene aliud quicquam peragi asserit.

Jam

Jam pluries cum *Hippocrate* reposui, mixta per mutuam contemperationem non sentiri, sed secreta ab aliis prodi effectibus: hinc in vituperio poni *in ænigmatibus*. Pugiles comparere saltem non occultatos: alias obnubilari heterogeneis; quin prævalere sibi invicem, aliasque in falsedinem transire, ubi peregrinos deseruerint socios.

Evadere *alkali* Spirituosum & post aquosum quis debitet, cui arcana Naturæ & Artis percognita? *Spiritus volatilis oleosus* à solerte Artificis manu productus istuc facit. *Aqua vite* in Spiritum protinus migrans vitalem ad promptissimam virium refectionem illud infert. *Spiritus vini* rectificatus vitalem ac animalem restaurans non minus quadrat. Nec restitat scrupulus curiosulo? vocites *alkali* Sanguinis, subtilissimam illius portionem. Spiritus vitalis haud sanè alius, nec animalis aliundè exaltatur.

Hujus acumen spirituosum, hujus volatilis subtilitas cur non deficeret, & consumi posset, reliquiis in aquositatem faciescentibus? Naturæ

turæ & Arti folennius nihil. frustra totus forem, fin similia omnia allegarem.

Sanguinea massa etiam nunc introspecta ulterius lucem clarissimam dabit: non per instabiles hypothes de *Humorum* Quaternione, alienâque inhospitantium mixturâ sed per *Pugilum* inexistentiam jamdudum evictam. Hi scilicet per motum & effervescentiam volatiliores imprægnant eam. Dominium autem ab *alkali* naturale est, & constans, quandoquidem indè maximus vigor.

Acidi subjugati interim inquires ea est, ut particulatim viresumat. Quandoque ergò sine modo habitaculis increfcit, quin in symbolum cogit suum reliqua congenæa. Sic vigorosè transportatum jugum amicæ copulæ exuere tentat. Ab hujus complexu ne nimium obruatur *Sanguinea Massa*, *Liene* provisum & cautum est.

Ubi luxuriat, & sylvestre evadit in Arteriis, deportatur per eas ad *Lienem*. inibi *Spiritus animalis*, tanquam volatilis *alcalicus* summinè efficac.

efficax per Nervos adveetus illud compescit, cicurat, in gyrum cogit, & temperat. Testantur *Spiritus animalis* confertissimum plexus nervosi, & fibrosæ inde texturæ confitissimæ. *Acidum* cum Sanguine supereminens aut redundans sistunt Arteriæ. *πνεύματος* inspirata *alkalica* ejus depressionem strenuè molitur. novis enim supplementis invalescit *alkali*; vigor novus, acumen singulare, perfectio non minima à mixturâ *spirituum animalium* descendit. exemptâ segnitie, activitas increscit major. *Acidum* per *Lienem* lacunatum ac reconditum suo sic exuitur vigore.

Lien enim meta est, ubi *Spiritus animalis* ad suam relabitur matrem; eamque sustentat, à qua originem sumpserat. Nec enim sensui, nec motui inservit ibi: Sed velut in rete quopiam mirabili, cum quo *Lien* comparabile, *alkali* circulatur, ut eò promptius superimbuat sanguinem, ac superincumbat *Acido*. Sic vigor, robur, alacritas, & Spirituositas per *Lienem*. hæc illa vis fermentiscibilis, qua de prædicatur.

Nullum

Nullum illi exportatorium vas aliud, quam venosum & Lymphaticum. hoc suscipit Lympham, illud excipit sanguinem. nulla illi cavitates, nullum vas secretorium. nihil illi inest superfluum, inutile, crassum, aut terrestre. exulat omnis fæculentia.

Solus Sanguis, qualis cum *Acido* per arterias venit, inlacunatur ejus porulis, imbibitur fluxili ac spongiosa carne, sicque à spiritu animali exaltatur. hic enim ille solus, qui fermenti subtilis ac acuti opem fert. hinc per *Lienem* valentem mentis acumen, & sagacitas.

Ubi deficit hæc generosa permixtio, in toto redundant inditia; pallor, faciei color plumbeus, tristitia, metus, &c. Equidem spirituosum *alkali* paulatim exacto, *acidum* in Sanguine sylvestre evadit; quin ut scorix Melancholicæ fucrescant, efficit. Non est *Melancholia*, nisi fixum & sylvestre nimis *Acidum* Sanguini indominans. huic solenniter cicurando ubi deficit *Lien*, *Sero* ac *Lymphæ* maximè compar *acidum* evadit. Hinc Lienosi
Sali-

Salivatores, nocturnique Sudatores : quinimò hinc *Lien Hippocrati* fons *videtur*. Sed de his alias.

P A L Æ P H A T.

Officium Lienis ad fermentum Sanguini suppeditandum restringit.

Jam à *Spiritu animali* relaberis ad *Lienem*, & hoc spiritu illo copioso perfusum ad *Pugilicum* restringis concursum. Intolerabilis ergò, quod fictitium tuum *alkali* subdas in materiam *Spiritui animali*, & *Lienis* actum laboratorium per hoc determines.

Confert perfectæ Sanguinis digestionis *Lien*. hujus fermento spirituosus ille terrestrior, fixior, austerior, acerbior imbuitur, digeritur, exaltatur, volatilizatur, inque motum & actum vegetum vendicatur. Quin ideò nerveos illos plexus, & fibrarum satellitium obtinuit. illius quoque defectu scorix Melancholicæ redundantes, & acidæ, austæræ, acerbæ fœculentiæ plurima ingerunt corpori mala. Quinimò Sanguis tum robore, vigore, alacritate, & generositate depauperatur. Frustrà tu ad *Pugilicum* id dominium trahis.

Non

Non *acidum* in Sanguine solum est, cui demoliendo, ac supplantando sufficiuntur *alcalica* per *Lienem* supplementa, qualiter vocas *Spiritus animales*. inanis illa tua conjectura est. dictatorium in morem id explicas absque liquida rei veritate. Ubi perpetuum *acidum* uspiam corpori? Quod particulatim in Sanguine succrescit *acidum*, austerum, acerbum id tuone *pugili* congrueret? Mirificis implicare destinās nugis, quæ aliis sat expedita.

N E O C H M.

Acidum nimium succrescere, & Lienem emendari pluribus urget. Quicquid humorum aliorum, id omne à Pugilum accessu vel recessu modificari monstrat.

Quasi nimirum parum fuerit, quod *acidi* præsentiam ad nauseam inculcaverim, & quod austerum, acerbumque superaddis, ab eo fixo determinaverim. *Acidum* reverà cum Sanguine ac Lymphâ cordis transire latera, & per arterias stabile iter conficere quid opus pluribus? Non adeò sanè semper per cuniculos vadit, latici aquoso immersum, & à volati-

volatilitate *alcalicâ* depresso, quin exfurgat subindè his illisve particulis, ut & in sensus incurrat. hinc cogere & coagulare sæpissimè apprehenditur.

Verum hostile tum, sylvestre, ac peregrinum nimis est; velut hanc degenerationem manifestæ per invaletudinem vires sufficienter monstrant. Sic sanè ergò exaltari, sic remitti potest, & infinitis id argumentis illustratoriis artificia docent Chymica.

Spiritus autem *acidus* in corpore non illi quadrat, qui per violentum ignem recrementis est expromptus metallicis. Saltem analogica collatio admittenda, quando exutus temperie, ac indebito redditus est vigori. Sic vi manifestè corrosivâ præter naturam in per plurimis se prodidit multoties. Sed his alias dabitur locus. Hunc autem ne furorem subeat, tam hostilis, & sylvestris ne evadat, abunde à Naturâ præcautum est.

Luxurianti *Acido* in Sanguine contubernium *Spirituum animalium* subditur per *Lienem*, ut hęc velut *alcali*

cali novo amicabile rursus illi jugum exfurgat. In porulis , exiguisque lacunis mixtura absque tumultu procedit , & motus omnis intestinus imperceptibilis est.

Frustrà in Liene concipis fæculentias , Scorias , aut *Melancholiæ* veteris scemata. nullus ibi vastus aut capax alveus est. Nulla è Sanguine fæculentia. nil sub perpetuo, ac in orbem redeunte motu subsidere potest. nec cavitas , nec ductus ulli in *Liene* congestionem possibilem monstrant. Fontem Fermenti eminentem designant saltem plexus nervei ; & Character *Melancholiæ* jam à tot ævis receptus infinitis contrariis dirui potest. Neco hoc nunc saxum volvere destino.

Saltem si quid *Succi Melancholici* succrescit animato corpori, id degeneris *acidi* spirat indolem ponticam. In tantum ille est , in quantum illud separatim ac præcellenter se exacuit , & offert.

Et quod *Atrabilarii humoris* nomine audit passum , id præternaturalis illius *acidi* cum *Bile* excedente copulam exprimit solidè. Nec aliunde

de excretionibus illæ atræ, virides, variæ, quæ *acidum* singulatim spirant. Lascivia sane *Acidi*, & virium illius palma proditur, ut id alias pluribus veniet.

Jam verò *Puuita* quid aliud, quam *Lympha* per *acidi* excessum crassèfacta, aut *Saliva* in eam permutata? Nec enim subnascitur cruditatibus illa soboles, nisi quando ab *acido* coagulum traxerit. Quid quod nequidem *Blenna* aut *Mucus* alienam designent indolem? Nam quicquid falsæ ferositatis exstat, copulam *Pugilum* immediatam id agnoscere, certum est. Nequidem falsedo ulla contrahitur, ubi non sine mediis multiformis illa commixtio. Sic variat sortes Humorū varietas pugilicæ permixtionis, & ab accessu vel recessu omnis eorum immutatio est.

P A L Æ P H.

Meras & inutiles rejicit Hypotheses de Sanguine, & Humoribus. Exemplo corrupti & verminosi Sanguinis statutum rejicit pugilicum.

Extremum dementiæ signum jam datum est, quod subvehâris ab illis, quæ

quæ nec probabilia ullatenus, nec demonstrabilia sunt. Ubi sempiternum ac naturale animato corpori *Acidum*? Ubi *alkali* quod spirituaſcere, ac dominari aſſeris, exhibitum? Horum exiſtentia quum maneat improbabilis, quid ſolidi ergò his ſuperſtrui poſſit?

Argutiæ analogicæ ab arte Chymicâ depromptæ nil inferunt. nequidem illuſtrant benè, ſuppoſita abſque ullâ veritatis *exercentiâ*. Et quæ ſequelæ neceſſitas à præternaturali quopiam *Humorum* ſtatu ad naturalem?

Lienem ſuppeditare ſpirituolum Sanguini fermentum largior, ac pleno ore profiteor. Quæ verò de *Pugilum* concuſſu commenta ſuperaddis, abſona ſunt, & tuam inanem ſapiunt hypotheſin. Quid eâdem ubivis obhæres Chordâ tanto cum audientis tædio.

Quid omnia *Humorum* momenta frivolè à *Pugilibus* determinas? Fateor illud Elementorum genus, quod animantibus proprium, *Humorem* eſſe: Et congenitum, & congenerantem ſolum eſſe *Sanguinem*.

M .

nem :

nem: Hôc intumescere venas, palpitare arterias, irrigari partes, acetabula repleri, & turgere cavitates. Varium hujus complexum degenerem illius sobolem ad variandum corporis statum concipio. Sed terminos illi nolim figi à *Pugilibus* tuis, aut censum tam arctum iniri. Nequidem ulla *Humorum* ab eo dependentium varietas strictis adeo includi cancellis potest.

Sit *Pituita* quandoque salsa, quandoque acida, sit *Melancholia* ab *acido* non aliena, sint alii succi hujus vel illius pugilicæ indolis feraces: concessio certo omnium tali ambitu, consideratâ hunc in modum *Salsedine* ab aliquo humore adoptatâ, numnam id exhaurit respectus reliquos? Nimis jejunè ac parcè Naturæ ac Arti distribuis sua munera.

Corruptioni ac Putredini quidem nullos derelinquis aditus, quandoquidem in tantum huic obstant pugilica tua concepta. Quid enim fiet Verminoso miasmati, & pullagini Sanguinis animatæ per Microscopium detectæ, quâ de *Kircherus*,
alii-

aliique? Quid corruptibilium diverſitati tantæ, ac animalculorum diſcrepantiæ miræ, quam dioptrica detexit? Tunc vitam omnium, quibus vix vitam credidiſſes, ad commixtionem, motum, reſeſſum, acceſſumve *Pugilum* reſtringes? in tantum torporem lenta tibi præcordia obriguère, ut ultrà *Pugiles* nil proſpicias?

Ergone quum in Macrocoſmo è bobus apes, è fimo ſcarabæi, è ligno aquoſo millepedes, è lecto cymices, è fornacum limo grylli, è pelibus blattæ, è frumento gurguliones, è fabis mydæ, è lanâ tineæ, è caſeo, & cujuſlibet plantæ ſpeciali mucro ſpeciales vermiculi procedunt, & quum in Microcoſmo tot vermiculi, Lumbrici, & quicquid vitæ mirabilis participium prodiſt, exſtent, *Pugilibus* ſolis inhærendum? Verum quur iſtuc de labor? jam nimium ſatis aures tibi præbui, & vel temporis illius jacturam deploro, quæ inſumpta eſt.

Humores potissimum determinari à permixtione Pugilum : nec Putredine, nec Verminatione eos excludi : Sanguinis animatam aut verminosam pullaginem rarissimam & ut plurimum fictitiam esse contendit, & ne tædio sit, finem respicit.

Nimis iniquo ac commoto declinas litem hanc animo. Sanguini, ac *Humoribus* è mixturâ *Pugilum* reverâ exsurgit sua discrepantia. Quid singulatim id jam explanem, quum tædium prædictorum obtendas ? dudum est, quod inculcaverim, non solos *Pugiles* esse, licet principales, qui ingrediuntur mixturam rerum omnium, adeoque etiam *Humorum* : Particulas varias alias simul compingi, aquosas, terrestres, viscosas, oleosas; quas omnes tamen congerie suâ multiplici, & energieâ inenarrabili dirigant illi, licet ad sensum oblitterari delitefcant. Nec arctus hic ulla tenus est *Naturæ*, & *Artis* complexus.

Ipsa *Putredo* haud aliam commotionem accusat, quam *Pugilicam*.

Unius

Unius *pugilis* post alterum recessus per ipsam etiam sensibus est manifestus. Necesse, quod *miasma Verminosum*, ac Pullaginem animatam tam discrepantem prætendas. Non procedit vita ullibi, absque commotione *Pugilum*. Analogum id, quod in Vermibus, ac Insectis Sanguini, eos concludit. Nec seminum ullum putredinale datur, quod recuset eorum complexum: istac tamen temperie, isthòc modamine indicibili, ac vix comprehensibili, quem proportio debita cuiusvis desiderat, existant.

Animam jam fileo, & tantum vitæ ambitum, quo nihil non vivit. Mortem nullam rei nullius non contendo. Nobiliores ac ignobiliore vitæ gradus non determino. Vitam primam, mediam, ultimam, decidentem, resurgentem cum *Kergero* non astruo. Silui hæc inter Mineralia, & Vegetabilia: gordium hunc nodum declinavi de incrementis, ac decrementis Metallifodinarum, de Plantarum resurrectionibus, &que Salibus suis repullulationibus.

Principia quoque vitalia, & varia vitæ suscitabula in animali regno indagare supersedeo. Possem alias docere *Pugiles* & allegare in Seminario putredinali; in specificis excrementis; in motu dissectorum animalium; in Capillorum incremento & in canescentia in demortuis; in Cadaverum cruentatione; in Ostreis conversis in Salem, inque mari resobolescentibus; in contritis conchyliis disseminatis in ripâ, ac reproductis; in Serpentibus sepultis, & quasi seminarium novorum succrescentibus; in Erucis suam speciem reproducentibus; in cancerorum cinere aquæ commisso, & in eisdem redeunte; & infinitis in alijs. Possem omnibus hisce stabilire *Pugiles*, & de ponte dejicere, quæcumque contrariantur. Possem nimis grande illud postulatum de *Spiritu universi* pessumdare.

Quid tu autem nunc solam σκωληκοειδήν urges? Quasi nimirum ad eam in Sanguine, Lacte, reliquisque corporis animati partibus per Microscopium deprehensam nullus foret vel esse posset concursus *Pugilum*.

gilum. Principio sanè ea res tibi certius exploranda fuisset. Verminosam Sanguinis progeniem tam indubiam esse putas? Inter rarissima ut eam vix tolerem plurima sanè suadent. Microscopium Vermes plerumque falsò repræsentat, quum res exiles grandefacit. Vitrum intercedens faciem Vermium exhibere potest, ubi reverà nulli. Ipsimet *Pugiles*, ubi in superficie Sanguinis extravenati ac refrigerati volatilitatem salinam trahunt, variis subduntur figuris, quibus vermiculos falso depingunt. Imaginarius inde, quasi spontaneus viventium motus exoritur: acsi videas nitidissimum super speculum cyrones. haudquam inde præsens aut frequens verminatio Sanguinis concludenda.

Sit sanguis Febrientium, aut Pestiferorum, aut malignè decumbentium; nihil in universum infert. Quodque Cutis, velut excrementorum conceptaculum recipit, non recipit Sanguis circulandus. Quæ pustulis exstillant apertis, inibi generantur. Mirum quod jam adeo credulus sis ad Pugilicum statutum

M. 4 sub-

subruendum. Cur non etiam Sanguinem aquâ tepidâ elutum, & in massam carneam compressum simul animatum reddi contendis? Cur Phantasmata illa *Borelli*, & *Flud* Angli, tam futilia & incredibilia non superaddis. Salinis illa principis non minus nocerent, quam verminosa progenies in Sanguine.

Sanguini unde vita, unde motus nisi à *Pugilibus*? Nullibi Anima his absque instrumentis. Non aliunde calor, nisi his æstuantibus. Sed reprimò me, ita tibi quandoquidem visum est. Cum tædio tui hâc amplius nunc oberrare Chordâ nolo. Instar ægri te habeam necessum est, qui ad visum amplæ nauseat ampullæ: Granulatim ac Granatim sanandus es, non horreo toto, sic spondebis libentius congressum brevi alium, quo prædicta ad Medicum transtulero forum.

Inæstimabilis enim inde utilitas tam *Pathologicis*, quam *Therapeuticis* debita, indefessio excipienda Cerebro. Tuæ tum te mage spontis fore spero, nec ab amore Vetustatis ultrà impotentem. Initiatus nunc prædictis,

dictis, lucem ac solem hilarius excipies. Morosus in vestibulo quidem, postea minus eris. In exemplum traho *Sanguinis Circulationem*, quam prout difficulter prius admissem, sic nunc velut canariensi saccharo incrustatam vertis suaviter ore tuo. Eandem sortem *Pugilibus, alcali & acido* auguror & voveo.

Nec dicas, è vitioso semine parum laudabiles expectandos fructus; vel ab exordiis corruptis lapsus in prærupta à veritate præcipitia consequuturos. Cogita potius, sobriè etiam in altioris indaginis usum assumi debere, quæ abstrusioris indolis primo intuitu videntur, quorumque in rigore demonstrationes frustra desideraveris. Nulla enim cujuscumque noctis ea immanitas, quæ non suum patiatur diluculum. Quin igitur epulas omnes, quas novissimè apposui, prægustato benè; nec corruptis adeò vive sensibus, ut antequam benè gustaveris, rejicias. Id sin proximo alloquio consequutus fuero, multum profecero. Quin in hóc solo nunc omine finio.

Concludit, & spondet brevi annexenda ulteriora Præctica Medica.

Quid lædit, ait ille, sin omnes in te sibilent, modò tute tibi applaudas? Sculptum adeò animum meum, ac tuum velles, ut fucis, qui ætatem videre nequeunt, capi posset. Tantus scilicet *Phæbus* mihi *Parnassum* suum lubenter donaret. Confusis humoribus, admirabili rerum omnium varietate ad eandem cohibitâ mensuram, Veterum luce derelictâ in extremas ire me tenebras expetis. Congressum quidem proximè non abnuerem, modò hario-lari possem eam, quam venditas, utilitatem medicam.

Circulatio Sanguinis, cum cæteris verissimè inventis documento certè fuit, immotæ me non esse mentis. *Sanguis* intra proprios corporis sui lares circulans, & extrâ corporis ambitum ad salutem alterius translatus, quin dextrè ex uno Animali in aliud transfusus præ oculis est. Verum nec *alkali*, nec *acidum* isthoc demonstraisti modo.

Nihilominus occasione proximâ
non

non detrecto congressum, quò morosus esse tuo iudicio desinam, & audiam utilitates Medico Practicas, quas venditas. Sis modo memor veri. Vel saltem ab omni probabilitate te non retrahat animus tam novandi cupidus. Et hoc votum, & omen mihi nunc sufficit.

F I N I S.

ER-

E R R A T A,

Quæ per absentiam Authoris irrepserunt,
potissimum sequentia sunt :

- Pag. 24. l. 1. lege ipsamet.
- p. 29. l. 7. lege relollacea.
- p. 45. l. 19. lege temperata.
- p. 95. l. 1. lege soboles.
- p. 109. l. 12. lege solutus.
- p. 112. l. 20. lege collectorum.
- p. 118. l. 19. lege te.
- p. 127. l. 17. lege cluet.
- p. 129. l. 3. lege lixivum.
- p. 161. l. 10. lege rugis.
- p. 163. l. 26. lege alcalicam.
- p. 176. l. 15. lege fini tam.
- p. 185. l. 25. adde in intestino.
- p. 190. l. 23. lege grumesceret.
- p. 190. l. 26. lege alcalici.
- p. 199. lin. ultimâ, lege Gelatina.
- p. 206. l. ultimâ, lege piq̃.

